

ПОЛИТИКИН

26. 11. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН

БРОЈ
1613

ЗАБАВНИК

ТИХО БРАХЕ:
ДВОБОЈ СА
ЦЕЛИМ СВЕТОМ!

ДР ЏОЗЕФ ЛИСТЕР

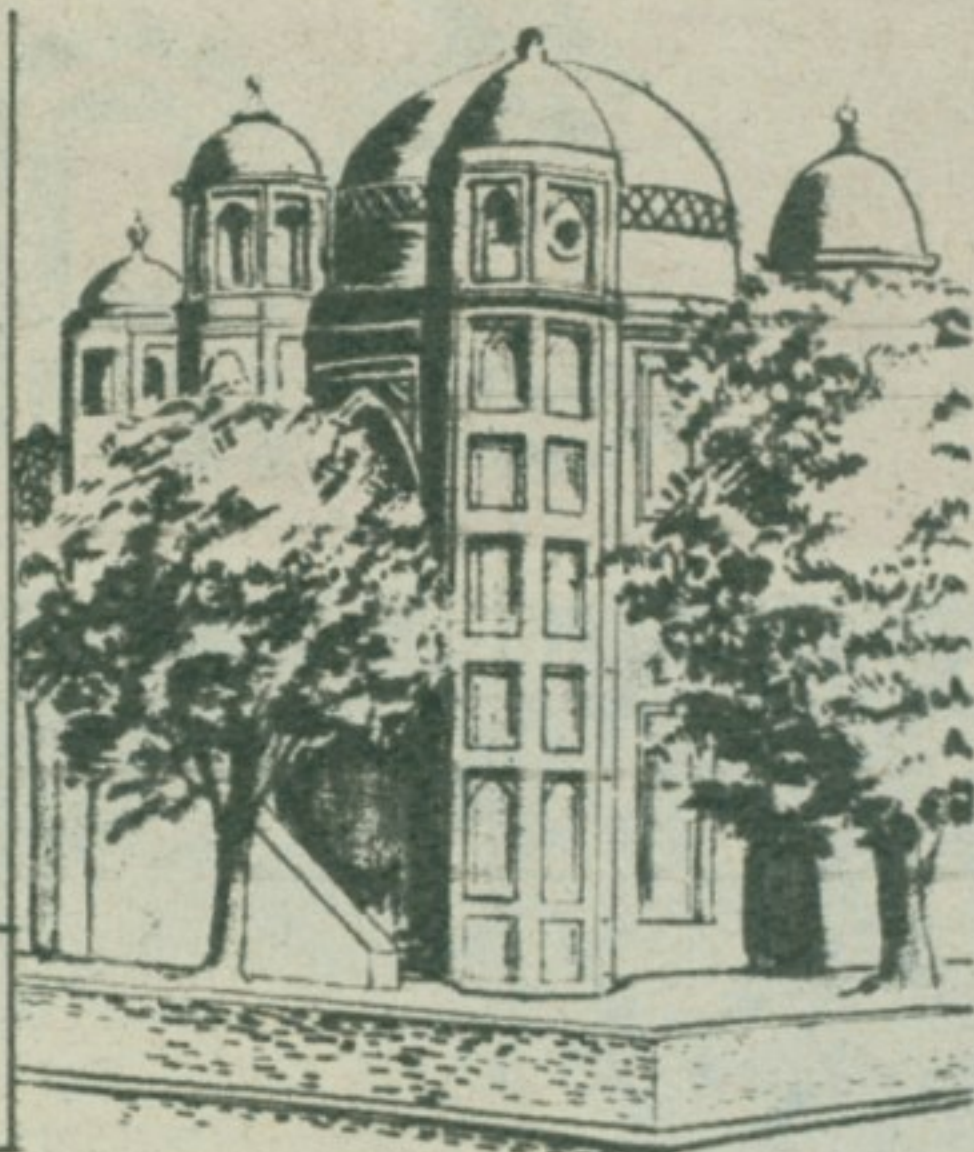
(1827-1912)

ЕНГЛЕСКИ ХИРУРГ, ПРВИ ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ СЛУЖИ КАРБОЛНОМ КИСЕЛИНОМ (ФЕНОЛОМ) КОД ОПЕРАЦИЈА ДА БИ

УНИШТИО ЗАРАЗНЕ КЛИЦЕ И ТИМЕ ЈЕ ПОСТАО ЗАШЕЋНИК АНТИСЕПСЕ. МЕЂУТИМ, ОПЕРАЦИЈЕ ЈЕ НАЈЧЕШЋЕ ВРШИО БЕЗ ЛЕКАРСКОГ МАНТИЛА, ДОК ЈЕ КОНАЦ ЗА УШИВАЊЕ РАНА ВЕЗИ-
ВАО ЗА РУПИЦУ НА САКОУ ДА БИ МУ БИО ПРИ РУЦИ.

ЖЕНЕ-ИГРАЧИ ГОЛФА

БИЛЕ СУ ИСМЕВАНЕ И СМАТРАНЕ ЛУЦКАСТИМ У АМЕРИЦИ 1890-ТИХ ГОДИНА.

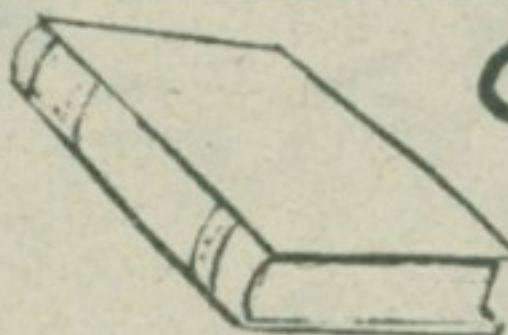
ГРОБНИЦА АНАРКАЛИ У ПАКИСТАНУ,

ИМА ЈЕДАН ЗИД У КОЈИ ЈЕ 1599. УЗИДАНА ЖИВА ЖЕНА ПО ИМЕНУ АНАРКАЛИ, А ПО НАРЕЂЕЊУ ИНДИЈ-
СКОГ ЦАРА АКБАРА, ЈЕР СЕ СМЕШИЛА ДРУ-
ГОМ ЧОВЕКУ. ТАЈ ДРУГИ ЧОВЕК БИО ЈЕ
ЊЕГОВ СИН.

СЕМЕ СЛАТКОГ КОРЕНА

ГОСПИНОГ БИЉА, У НЕКИМ ДЕЛОВИМА ИНДИЈЕ ПРЕДСТАВЉА ОСНОВНУ ЈЕДИНИЦУ МЕРЕ ЗА ТЕЖИ-
НУ И КОРИСТИ СЕ ЗА ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЗЛАТА И
СРЕБРА.

ФРАНЦУСКИ ПРЕВОД

ИСТОРИЈЕ РИМА, КОЈУ ЈЕ
НАПИСАО ТИТ ЛИВИЈЕ,
ШТАМΠΑН ЈЕ МАСТИЛОМ У КОЈЕ ЈЕ БИЛА
ПОМЕШАНА КАФА ЈЕР ЈЕ И ОРИГИНАЛНА
КЊИГА ТАКО ПРЕВОЂЕНА У ЗАТВОРУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● најстарији ковани новац за који се зна и коме је поуздано утврђена старост је стартер, ковани новац од електриума (легуре злата и сребра). Ковала га је Лидија, краљевина у Малој Азији на територији данашње Турске за време владавине Гигеса (око 685. до 652. пре наше ере).

●●● готово половина пљачки банки одиграва се петком. Или је новац свима потребан за викенд, или је пажња чувара та да најслабија.

●●● закон Омахе (Савезна Држава Небраска) дозвољавља берберица да својим муштеријама брију лице, али не и груди.

●●● истраживања вршена у Савезној Републици Немачкој откривају да је међу зубарима највећи постотак самоубиства

од било које друге професије. Кажу да је за то крива бушилица чији звук утиче на нерве. Зато не треба мрзети зубаре: ми се у њиховој ординацији задржавамо само петнаестак минута а они уз звуке бушилице проводе читав радни век.

●●● од свих риба у заробљеништву чуварима акваријума ајкуле стварају највише проблема. Њихова величина је један проблем, а храна други. Просечна ајкула једе од три до десет одсто од своје укупне телесне тежине недељно, па ако је једна ајкула дугачка три

метра и тешка петсто килограма, јасно је колико много кошта њена исхрана. Да напоменемо само да се у јеловнику велике беле ајкуле налазе: младе ајкуле, скуше, јесетре, фоке...

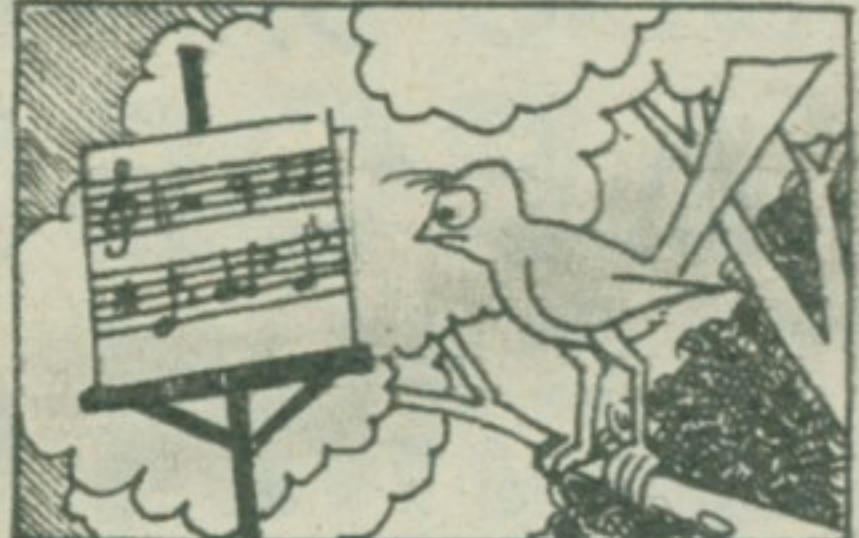
●●● бадминтон потиче од игре коју су од давнина играли неки народи Америке и Азије, а свој данашњи облик добио је око 1836. у Бадминтону, у Енглеској. Први клуб основан је 1877. у Енглеској а тада су написана и прва правила.

●●● статистике вођене у Великој Британији показују да највећи број несрећа на радном месту доживљавају запослени у болницама. Најчешће озледе

настају при руковању оштрим предметима, као што су скалпел и шприц, али и од заразних болести, а у операционим салама ако анестетик почне неконтролисано да се шири.

●●● слезујева песма обично има 20 до 24 строфе у којима се смењују благо ђурликање са продорним звуцима, тужне мелодије са радосним. Старији мужјаци певају боље од млађих јер и птице морају да науче ову вештину.

Замислите глатку светлуцаву плочу сличну лонг-плејки: тако изгледа плоча за гледање на ТВ мониторима, последње достигнуће компјутерске технике. Ускоро, кажу у великим фирмама за производњу електронске опреме, такве плоче наћи ће се на тржишту — наравно, и уређаји за њихово пуштање у рад. На плочи ће, на пример, стајати насловница са насловом „Енциклопедија Британика“. Ставите плочу на машину по величини пре налик на дубокс него на грамофон и на тастеру откуцајте појам за који желите објашњење. Истог тренутка на монитору ће се појавити текст, слика и све остало.

У чему је чудо, рећи ће готово свако (већ смо огулали на брзину и тачност компјутера). Чудо ипак постоји: на једној јединој плочи сићушним знацима урезана је сва грађа „Британике“! То значи 43 милиона појмова и око 30 хиљада слика што се иначе налазе у 24 тома. Што је још импресивније, ово није крајњи домет видео-плоче. На само једну може да стане 100 хиљада милиона појмова!

Папири су намено доба

Велика америчка компанија RCA за средину ове деценије најављује појаву видео-плоче и уређаја. Али, исто најављују и тридесетак других гиганта као што су IBM, Ксерокс, Кодак, Тошиба, Мацушита, Хитачи... Иако су сви ти пројекти најстроже чуване тајне, зна се да је технички све решено осим једног проблема: како видео-плочама осигурати неопходну дуговечност да би на њима могли да се чувају баш они подаци за које има интереса, првенствено архивски. Јер, помоћу плоча много би се уштедело на простору, чак много више него што је случај са микро-филмовима или магнетским тракама, данас најбољих начина за чу-

Стручњаци компаније RCA у лабораторији у којој се ради на усавршавању видео-плоче.

вање архивске грађе (папири у фасциклама представљају „камено доба“).

Поређења ради, на најбољу данашњу магнетну траку ширине 5 центиметара и дужине 732 метра може да стане онолико података колико на видео-плочу, а њен пречник износи само тридесет центиметара! Истовремено ће цена плоче, како најављују

Овако изгледа јапански „грамофон“ за видео-плоче који се може прикључити за телевизор. Израдила га је фирма „Мацушита“ и за сада је само један постављен на железничкој станици у граду Кјоту, и то у туристичкој агенцији. На плочи је урезано око 15 хиљада кадрова са телевизијских филмова снимљених на турама које агенција нуди. Клијент притисне дугме да би видео чари путовања које га занима и пре него што подигне прст са тастера на екрану се, захваљујући уграђеном компјутеру, већ ређају слике!

величине празнина између рупица зависи шта ће се добити на екрану: слова, слика, шема или нешто треће.

Рупице се и не виде голим оком. А код израде видео-плоче потребна је прецизност какву тешко можемо и да замислимо, а и апсолутна чистоћа при раду. Најмање зрнце прашине које падне на плочу могло би да поремети изглед система рупица и празнина на том делу, па да се на екрану монитора појави мрља. Зато се при изради сваке плоче врши истовремена контрола: оно што се урезује ласерским зрацима одмах затим чита

се на монитору, па се свака грешка одмах отклања. Тако се избегава „шкарт“.

Треба ли још веровати у чуда?

Иако се појава оваквих видео-уређаја најављује за неколико година, а њихово комплетно усавршавање предвиђа до 1990, не треба веровати да ће се производити кућни системи за приватну употребу. Управо њихова савршеност и прецизност израде захтевају толико пажљиво руковање и одржавање какво је немогуће у кућним приликама.

Зато ће установама које

ПЛОЧА
ЗА СЛУШАЊЕ
АЛИ И ГЛЕДАЊЕ

АРХИВА НА ГРАМОФОНУ

Највећи светски
произвођачи електронске опреме
утрукују се неће

први да усаврши
најновије чудо видео-технике: плоче на које се урезују читави томови да би се читали на ТВ мониторима! Патенти су најстроже чувана тајна.

компаније, износити само 10 долара — што је десет пута мање него за траку.

Ласерске рупице

О запањујућем капацитету видео-плоче говори и податак да би цела Национална архива САД могла да стане на само хиљаду плоча!

На који начин се израђују видео-плоче? Према ономе што је објављено у америчким стручним часописима сазнаје се да различите фирме користе различите материјале за плоче, али све на бази пластике. Урезивање података ради се помоћу ласерских зрака јер једино тако могу да се добију сићушне и густо поређане рупице од којих се састоје знаци на плочи. Рупице су величине микрона (милионитог дела метра) и само од њиховог распореда и

их набаве видео-уређаји донети непроцењиве уштеде у простору, али и у руковању и времену. На пример, „Тошиба“ је патентирао „видео-дубокс“ који ће податке са плоче моћи не само да преносе на екран, него да помоћу уграђеног ласера тренутно производе пластичне плоче-копије, затим да материјал штампан или куцан на машини урезује на плоче. Нешто слично патентирао је и „Филипс“. На плоче ће моћи да се урезује практично све: телефонски разговори и поруке, фотографије, телевизијски програм... У овом тренутку тешко је и замислити да ће се икада појавити нешто савршеније од видео-плоче. Али у данашњем свету треба веровати у чуда, нарочито техничка!

АУТОМОБИЛИ
БУДУЋНОСТИ

РЕШЕЊА КОЈА
СУ ДОНЕДАВНО
БИЛА ПРИВИЛЕГИЈА
СКУПИХ АУТОМОБИЛА
ПОСТАЈУ
СВЕ ВИШЕ
СТАНДАРДНА
ОПРЕМА
АУТОМОБИЛА
СРЕДЊЕ КЛАСЕ.

КАО

У

МЛАДЉАКУ

На салонима аутомобила одржаним ове године у Торину и Паризу били су изложени лепо и занимљиви модели. Неки од њих ће остати заувек то што јесу, прототипови, а снм. са ознаком „модел 2000. године“, можда ће се наћи и у продаји. Тешко је одвојити се од Ђуђарове капсуле или мазде 232, малог ремек-дела Бертонеа и прили волвоу 760, луксузном аутомобилу високе класе а да се не наметне питање: због чега све те линије нису већ сада примењене? Да ли се дизајнери плаше да неће бити довољно авангардни кад се нађу пред домаћим задатком крајем овог века? Вероватно не јер, су, на пример, „Форд“ и „Ситроен“ управо лансирали сијеру односно берлину ВХ, моделе футуристичког изгледа. Пре ће бити да су се произвођачи одлучили да помало штрпкају од аутомобила будућности како би привукли купце јер се испод новог плашта у техници, мало шта променило.

Понеки дизајнер уложио је приличан труд да би доказао да је време да се изиђе из већ исцрпљених шаблона. На Салону у Торину могао је да се види занимљив аутомобил поред кога су стајали подаци да је то прототип израђен од полиуретанске пене с погоном на сва четири точка. Новинари су га назвали „фотељом“. Запажа се да аутомобили будућности све мање имају један важан део који је некада, нарочито на америчким аутомобилима, био чак и гломазан, а то је браник. На новим моделима он, бар на први поглед, изгледа готово симболичан. Али, поглед вара. Упркос изгледу ги браници одговарају међу-

народним нормама а то значи да се не деформишу уколико при брзини од 5 км на час ударе у чврсту препреку.

Поред каросерије, дизајнери смишљају и унутрашњост аутомобила, од инструмент-табле до седишта и педаље. Ко зна зашто, али већина возача жели да се за воланом осећа као за командом авиона: просто обожавају да испред и око њих светлуца сјајасет електронских инструмената и прекидача. Па кад је већ тако, зашто им жеља не би била испуњена. У аутомобиле се зато уграђују дигитронски уређаји, мини-компјутери који дају све податке, од просечне брзине и потрошње па до дневне и укупно пређене километраже. Ту су затим показатељи исправности кочница, светла, нивоа уља у мотору, браве на вратима, и још којегчега. Посредством дизајнера у кабину је стигао и телевизијски екран постављен директно испред возача такође са задатком да обавештава. Као користан простор показао се и плафон па се у њега уграђује дигитални часовник, радио-касетофон,

лампе, усмеривач ваздуха. Уза све речено, ови аутомобили постижу и велике брзине али каква корист од њих кад постоје ограничења на 120, 130 или 140 км на час? Једино ако се не рачуна на одсуство полиције и радара.

Мотори добијају боље карактеристике такође уз помоћ електронских рачунара који тачно одређују кад и коју количину горива бризгајке треба да уштрипају у цилиндри. Увелико се примењује турбо пуњач мотора или волуметрички, рецимо у серијској производњи ланче тревн. Електронско паљење и разводник паљења који немају платинску дугмад већ спадају у стара решења за аутомобиле као што је талбо.

Већ више година фирме „Гија“ израђује каросерије на основу аутомобила форд. Посебну пажњу привлаче модели гија кинксилвер и гија бреза, снажнија варијанта са фордовим мотором

од 6 цилиндара, смештених у средини возила. Иако из истог студија, ова два модела нису нимало слична што је неуобичајено утолико пре што чак и серијски аутомобили два произвођача имају много заједничких детаља.

Опел корса је прототип израђен ове године као и основни модел серијске производње с истим именом. Овај лепо кабриолет истиче се складно решеним аеродинамичним наслонима за главу који скривају задња седишта.

„Ситроенов“ прототип ксенија је наследио карину, возило будућности. Упадљива аеродинамична линија и велика површина светлећих тела лепо су сливане у једну целину с браником.

Још један ситроен, али сада из студија чувеног Кољоле. Сасвим је различит од ксеније: линије су далеко смиренје, заобљене, са мало оштрих ивица. Оба возила имају веома мали отпор ваздуха.

Капсула је вишенаменско возило настало у студију Ђуђара. Седишта у овом возилу могу да се подешавају тако да се понесе и више пртљага или да се, по потреби, преуреди у кревет.

Фотеља је прототип Минардија који немасличности са до сада познатим аутомобилима. Како је израђен од полиуретанске пене намеће се питање шта би било кад би се аутомобили заиста правили од таквог материјала. Возачи би сигурно морали да буду опрезнији јер се не би осећали безбедни као у овим лименим, па би се сигурно и мање излагали опасности него што то сада чине.

Ово је лада нива која је обилато користила све најбоље аутомобилске козметичке препарате али и светлуцаве и спортске украсе. У овом облику изгледа врло привлачно, зар не? А није аутомобил снова.

Првени лепотан је Пининфарина ланча рели која постиже убрзање од 0 до 100 км на час за 7 секунди. Поред талбо самбе, прототипа квари израђеног на основу механике аудија куатро, овај аутомобил је последњи који је настао у старом студију. Крајем априла Пининфарина је отворио нови дизајн и истраживачки центар на 51.000 м² који кошта 10 милијарди лира и запошљава 150 људи. Можда ће баш у том новом студију бити креирана застава 103.

Мирољуб Никодић

ПО КАЗИВАЊУ
ЗАРОБЉЕНИХ
НЕМАЧКИХ
ДИВЕРЗАНТА

НАПАД У 530

БАРИКАДА
ИЗМЕЂУ РТА
И ЛУКОБРАНА
НОЋУ
НИЈЕ
ЗАТВАРАНА
ЈЕР ЈЕ
СПЛИТ
ВЕЋ БИО
ОСЛОБОЂЕН,
А БРИТАНСКИ
ТОРПЕДНИ
ЧАМЦИ
ЧЕСТО
ИСПЛОВЉАВАЛИ.
НАПАД
НИКО
НИЈЕ ОЧЕНИВАО.

Ноћ 12. фебруара 1944. У ослобођеном Сплиту све је било мирно. У многим деловима земље рат још није јењавао, напротив.

До свитања је остало више од часа. Хладноћа је нападала. Партизански стражар на Сустипану нервозно је шетао горе-доле. Повремено је застајао да дахом утрјеје шаке. Још мало и стићи ће смена, помислио је. Покушао је да погледом продре кроз таму не би ли угледао друга који је у близини обављао дужност осматрача.

Рт Сустипан је најистуренија тачка велике сплитске луке. Гледано с мора налази се лево од улаза. Десно је снажан бетонски лукобран. Између рта и лукобрана стајала је препрека, такозвана барикада. Отварања је када је требало пропустити бродове у луку. На Сустипану су наше јединице поставиле батерију лаког артиљеријског оружја и осматрачку станицу. Већи бродови везивани су за да нашњи трајектни гат који Сплићани називају именом светог Дује.

Стражар је погледао на сат. Било је 5,30. Тада је зачуо шум мотора. Допирао је са запада, из правца Трогира. Вероватно британски миноловац или торпедни чамац, закључио је. Знао је да су Британци тих дана често упловљавали и испловљавали из сплитске луке.

Циљ је крстарица

После искрцавања савезничких снага у Италији и стабилизовања на том делу ратишта, британски миноловци, разарачи и торпедни чамац крстарили су Јадраном сарађујући са нашом Ратном морнарицом. По ослобођењу Сплита, неколико мањих ратних бродова и велика крстарица „Дели“ нашла су се у

градској луци. Крстарица се није усидрила непосредно уз гат Светог Дује већ уз потопљени пароброд „Балчик“ поред гата. Леви бок заштитила је тако што је уза се привезала десантно-јуришни чамац.

Немци, већ дуже време немоћни на Јадрану, дошли су на помисао да успех могу постићи диверзантским препадима. Прве акције јануара 1944. разочарале су команду у Пули. Обавештење да у сплитској луци борави британска крстарица „Дели“ повећало је наду. Залог је био крупан, крстарица је опасна грдосија. Ако буде ликвидирана — биће то изванредан успех. Није се смело оклевати.

Машински водници Артелт, Битер и Борковски и заставници Гец и Грот били су изненађени када су 10. фебруара 1944. уместо у команду немачке флотиле 612 у Пули упућени у приватни стан капетана Хафена и Вита. Име шестог подофицира непознато је. Официри су одмах прешли на ствар саопштивши позивом да сутра крећу на задатак.

— Циљ је сплитска лука и британска крстарица „Дели“! — саопштио им је капетан Хафен. — Кренућете са пет експлозивних чамаца и чамац-матичом. Пред вама је пут од преко 300 километара. Мислим да не треба истицати да крстарица мора бити потопљена!

Хафен је набрао чело. Шесторица диверзаната знала су шта их чека ако не учине што се од њих тражило. Паузу је прекинуо капетан Вит:

— Ако будете срећне руке да пред или у сплитској луци набасате и на неки други британски брод, успех ће бити сјајан! Полазите сутра у десет пре подне да би у Сплит стигли ноћу. О путу ником ни речи. Овде вам је налог за требовање материјала.

скица луке и положај крстарице. То је све!

Диверзанти нису имали питања. Пут и јадранску обалу нису познавали, али су били увежбани за овакву операцију. Бирани у немачкој армији по посебним мерилима, нису много марили за сопствену главу.

Прићи неопажено

У недељу 11. фебруара у 10 часова из Пуле је испловило пет експлозивних чамаца и чамац-матича. У сваком чамацу налазио се по један диверзант у радном комбинезону. На пловилима није било ознаке, она су требала да оставе утисак рибарица. Чамац-матича превозио је потребну опскрбу за пут до Сплита и назад.

Строго узевши, експлозивни чамац није немачки изум, чак се није ни радило о изуму већ о обичном чамацу лагане дрвене конструкције, дугачком око пет метара и са мотором који је могао да развије брзину до 45 километара на час. Чамац је у прампу носио експлозивно пуњење од око 200 килограма. Пре удара у циљ, нападач би на одстојању од 100 до 300 метара укочио кормило и скочио у море у дрвеном сандучету. Чамац би наставио према циљу, а диверзант веслајући окренуо до чамац-матиче који га је враћао у базу.

Мали диверзантски конвој за Сплит испловио је у строгој тајности. Недалеко од Пуле мотор на чамацу-матичи се покварио и он није могао даље. Опскрба је пребачена у један од експлозивних чамаца који је преузео улогу матиче.

Пут је настављен. Пет чамаца пловило је један иза другог на одстојању. Ваљало је по сваку цену избећи сусрет с партизанским бродовима и рибари-

топи. Пут су наставила четири чамаца. Један је одређен за чамац-матичу.

Трагање за циљем је настављено. Где је Сплит? Већ је прошло два после поноћи. Тек пред зору чамац су успели да се из звуку из острвског лавиринта и угледају циљ. Сплит је био осветљен.

Знало се шта ко треба да чини: неопажено прићи барикади, први чамац је пробија, остали упадају за њим у луку! Недалеко од улаза дат је знак за напад.

Брзо, рефлектор!

Партизански стражар на Сустипану није био једини који је чуо шум мотора. Не оклевајући, осматрач је светлосним сигналимa позвао брод да се легитимише. Одговор није стигао. Упозорио га је пуцњем. Ништа! Осучо је рафал.

ма. Предвиђено је да у случају наилаaska британских авиона потраже заклон уз обалу.

Целог дана чамац су несметано напредовали. Међутим, ноћ је збунила немачке диверзанте. Пловили су између копна и острва која су се издизала из мора као црна злокобна маса па су с муком одржавали курс. Око поноћи су закључили да су на домаку Сплита. Кад су зашли дубље међу острва — изгубили су се.

Невољу је увећао квар на мотору и другог чамаца-матиче. Немци су покушали да оправе мотор. Није ишло. Да се не би губило драгоценo време, одлучено је да се чекићем пробије дно и матича по-

Батерија са Сустипана о-сула је палбу.

Ипак, нападачи су се прибрали. Пошто је челни чамац прошао кроз барикаду пре него што је рефлектор упаљен, светлосни сноп се „запутио“ за њим осветљавајући и крстарицу. То је могло да буде кобно. Британци су са брода пуцали према осматрачкој станици упозоравајући наше борце да искључе рефлектор.

Све се одвијало муњеви-том брзином. Други чамац ударио је у бетонски лукобран и експлодирао. Трећи, уједно и последњи, прошао је кроз отворене барикаде и појурио за првим. Чамац-матича се повукао и чекао исход напада.

Два немачка експлозивна чамца грабила су сплитском луком према крстарици. Чинило се да за укотаљеног колоса више нема спаса. Положај му је нарочито отежавао рефлектор на Сустипану. Осветљавајући нападаче омогућавао је нашој батерији да их гађа, али и да их несметано води према крстарици.

И британски морнари са брода дохватили су оружје. Лакнуло им је кад је ута-

шен рефлектор. Закратко. Експлозивни чамци су јурили према крстарици, а она никако да их погоди. Растојање се смањивало... сто, осамдесет, педесет метара! Заповеднику крстарице стегло се срце. За који трен у брод ће се зарити два пута по 200 килограма експлозива! Зар да потоне на сидришту? Изгинуће толико морнара!

Још неколико секунди! Срећом, артиљерци са крстарице у последњи час су ухватили челни експлозивни чамац у унакрсни рафал. Још једна експлозија потресла је Сплит.

Други чамац није погођен. Али опет срећа: он је био усмерен према десантно-јуришном чамцу који је штитио бок крстарице. Нови потрес.

Рефлектор на Сустипану је упаљен. Светлосни сноп окренут је према мору. Немачки чамац-матича дао се у бекство. Наши артиљерци су га сустигли погоцима. И он је одлетео у ваздух.

То је био крај.

Машински водник Артелт ухваћен је у сплитској луци, а машински водници Битер и Борковски пронађени на хриди пред кућом вајара Мештровића. Заробљени, касније су детаљно испричали све о подмуклом плану. Капетанима Хафену и Виту у Пули није имао ко да поднесе извештај.

Миленко Тодоровић

ИНСЕКТИ НА ЕЛЕКТРИЧНОЈ СТОЛИЦИ

Комарцима, мувама, мушицама, тврди наука, коначно је одзвонило. Најновије средство у дуготрајном рату човека против досадних летећих буба носи прилично стручно име: „електродинамички убица инсеката“, како га је назвао његов проналазач, један инжењер из Њу Џерсија.

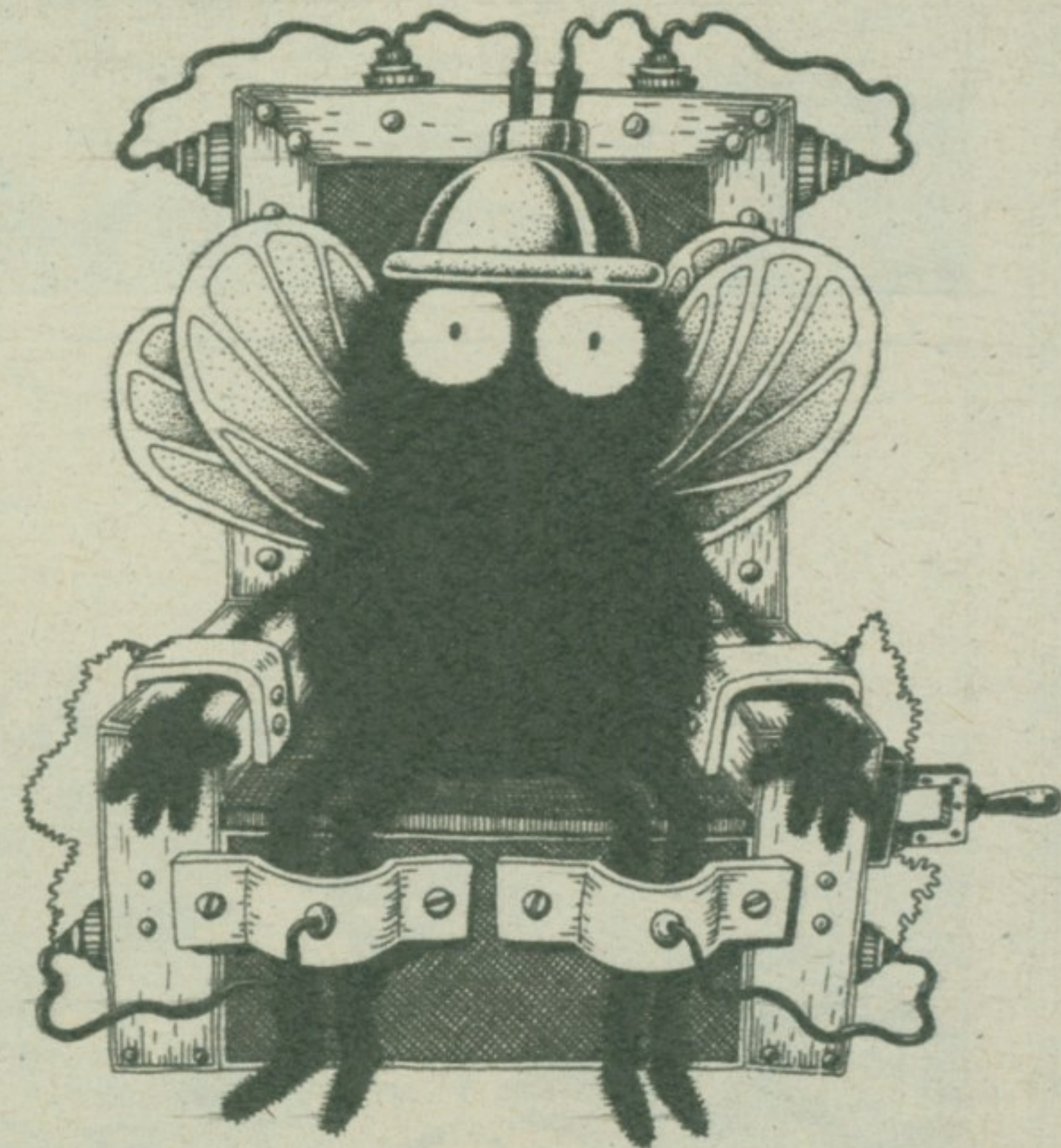
У основи, уређај се састоји од флуоресцентне цеви са црном светлосну, високонапонског трансформатора и два кавеза, од којих је један у другом, са електродама на малом растојању. Апарат кошта између сто и 280 долара (један долар око 63 динара). Инсекти га сами пуштају у рад, тиме што својим телима смањују отпор ваздушног размака између жица-електрода, односно затварају струјно коло и омогућавају да се кроз њих саме испразни набой од пет хиљада волти.

Нема, наравно, инсекта који би то преживео. У зависности од величине, један „електрични убица“ је у стању да од инсеката очисти подручје од једног ара до пола хектара, да спржи пет хиљада инсеката у минути, око седам милиона дневно, односно више од милијарде у току једне сезоне (крај пролећа, лето и почетак јесени). У САД

је досад продато преко десет хиљада апарата, што би требало да представља смртну казну за више од десет милиона инсеката.

Уређај се ставља у близину обичних, белих неонских цеви које привлаче хиљаде инсеката. Овде се, изгледа, рачуна на њихову радозналост јер се инсекти убрзо одлучују да изблиза осматре флуоресцентну цев у кавезу, чија им се плавичаста светлост чини још сјајнијом (а коју људи готово не виде). Када их се у кавезу нађе довољно, изненада блесне жућкасто пуцкетаво електрично пражњење од 5.000 волти и спржи их. Код малих модела, спржени инсекти падају на тле одакле их после скупљају птице и мрави. Већи модели имају плитку кутију из које мртви инсекти могу да се истресу на ђубриште или, још боље, у акваријум, пошто их рибе радо једу.

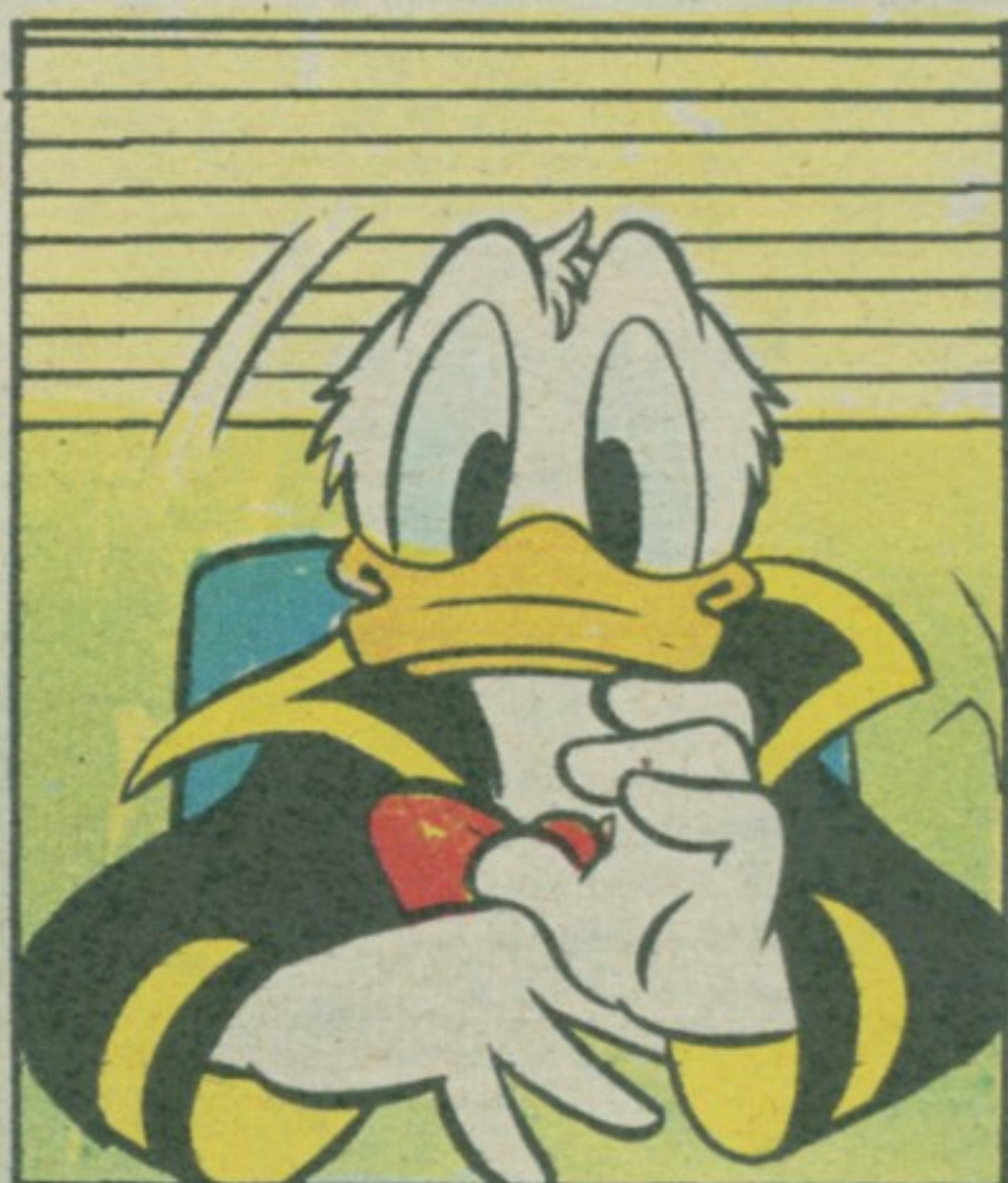
Недавно се у продаји појавио нови „двоспратни“ модел уређаја, са два електрична кавеза, од којих је горњи намењен инсектима који воле мало веће висине. Рибе, птице и мрави имају нови разлог да се радују.

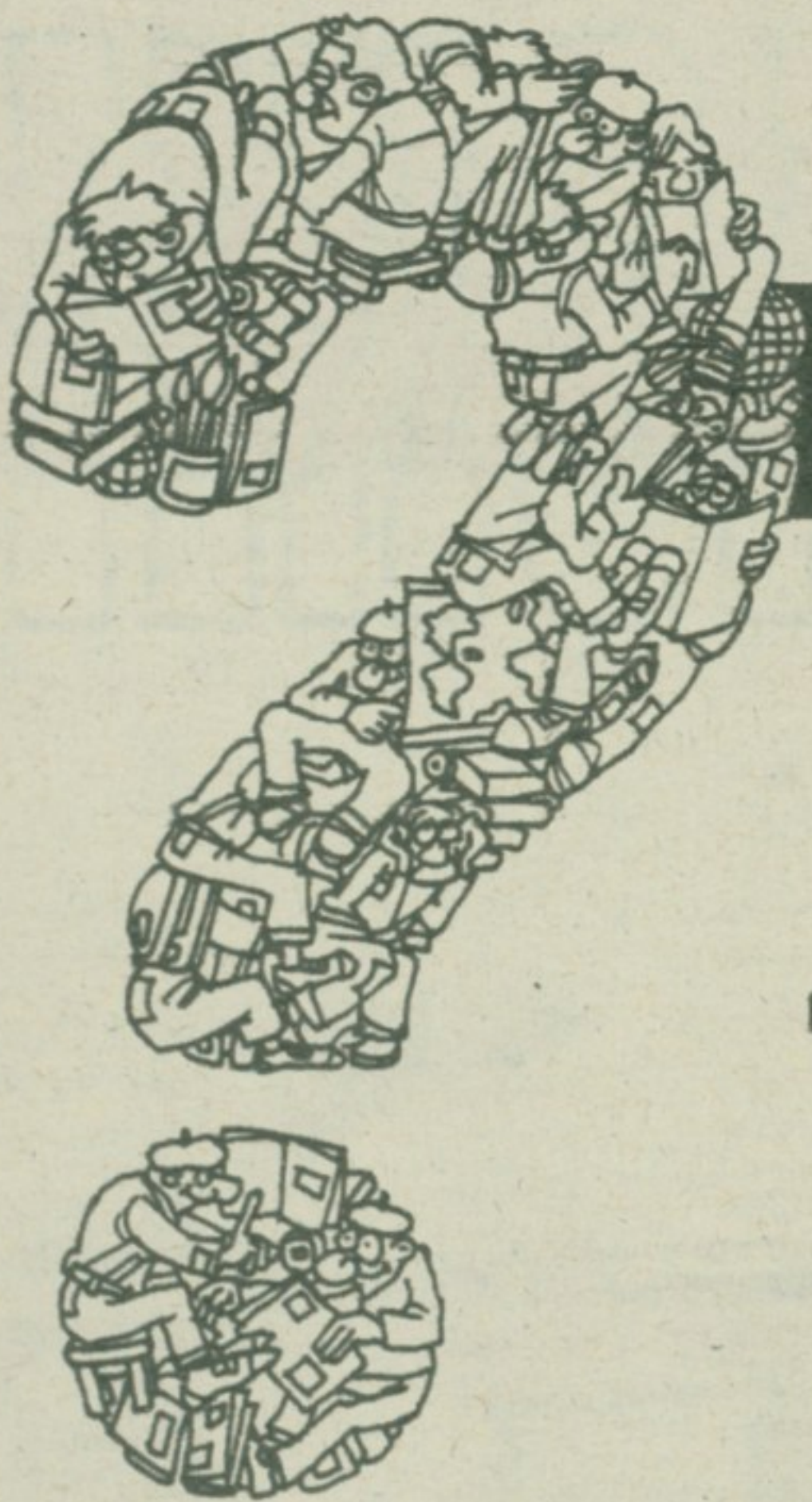

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

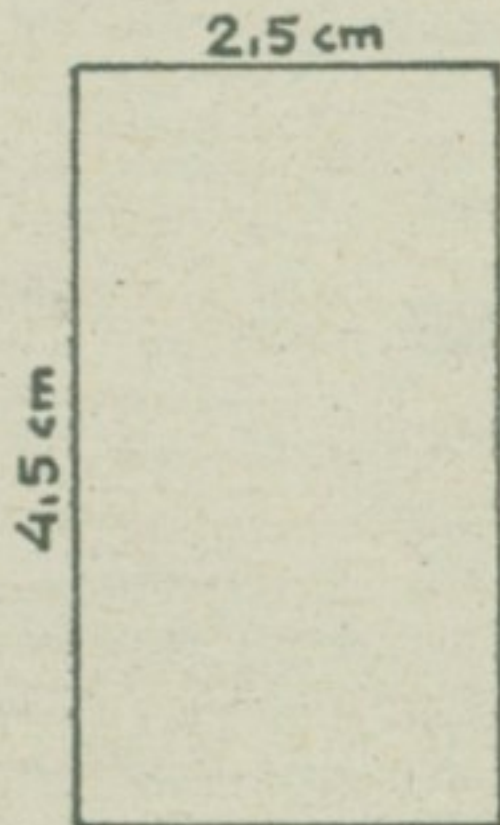
ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

НЕМОЈТЕ СЕ
УПЛАШИТИ:
ЗАДАЦИ
КОЈЕ ВАМ
ПОСТАВЉАМО
ИЗГЛЕДАЈУ
НА ПРВИ
ПОГЛЕД
ПРЕТЕШКИ,
АЛИ КАД ИХ
МАЛО БОЉЕ
ПОГЛЕДАТЕ
ВИДЕЋЕТЕ
— НИЈЕ ТАКО.

1. Дејанова библиотека више је него скромна — броји само 15 књига. Колико ће му времена бити потребно да ових 15 књига поређа на полицу комбинујући их на све начине?

2. Можете ли да број 45 поделите на четири дела, тако да први део плус два, други минус два, трећи подељен са два, а четврти помножен са два — буду једнаки? Како треба поделити број 45.

3. Од правоугаоника на цртежу 1, чије две дуже стране износе 4,5 центиметра, а краће 2,5 центиметра, направите један равнострани троугао чија свака страна износи 5 центиметара. Да ли је ово уопште могућно извести и ако јесте — како?

Задатак бр. 3

4. На колико разних начина можете да платите поштарину од сто динара за једно писмо, ако имате марке чије су вредности: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50, 60, 75 и 100 динара?

5. Претпоставимо — командујете ратном флотом од шест бродова у једној узбудљивој видео игри. Од једном вас нападају не-

пријатељски авиони и ваши бродови отварају противавионску паљбу. С једног брода погођено је десно крило једног од авиона, док је граната са другог погодила његово лево крило и авион се срушио у море. Сваки од оборених авиона погођен је са две гранате, од којих је свака испаљена са другог брода. Пазите! У току борбе један авион нису оборила никада више од два брода, али је зато сваки брод у сарадњи са другим успео да сруши по један. Колико је авиона укупно уништено?

6. Једна жена у посластичарници (која очигледно осим колача воли и занимљиву математику) наручује колаче овим речима: — За нашим столом седе једна бака, две мајке, три кћери и две унучке. Молим вас, донесите за сваку по један колач. — Када је ужурбани посластичар донео колаче, жена се одмах побунила: — Што сте нам донели осам колача, кад сам тражила за сваку од нас по један? Колико је особа стварно седело за столом у посластичарници?

7. Нема риболовца који се не хвали, па зашто би и Љуба, искусни пећарош, био изузетак. Тако се пред друштвом јавно похвалио: — Људи, јуче сам упечао огромног сома. — Уосталом, израчунајте и сами колики је то сом био: глава му је била дуга 20 центиметара, реп му је колико глава и половина трупа, а читав сом био је два пута дужи него реп и глава заједно. — Колико је, људи, сом био дугачак?

8. Николи, коме је сада 12 година, отац је обећао да ће му купити кварцни ручни часовник оног дана када буде имао трећину очевих година. Николином

оцу сада је 56 година. Колико ће Никола још дуго морати да чека на обећани поклон?

9. — Да ли је то сада откуцао сат на Биг Бену? — запита један радознали странац лондонског „бобија“. Полицајац му одговори потврдно, а када га странац запита колико је пута Биг Бен звонио, он одговори шалећи се: — Половина, трећина и четвртина откуцаних часова за један су већи од њиховог броја. — Колико је то часова откуцао Биг Бен?

10. Да би се скувало једно јаје потребно је пет минута. Колико је минута потребно да би се скувала два јајета у истом суду?

11. Постоји број који се чита подједнако са обе стране. Ако се број, који сачињавају прве две његове цифре подели извесним бројем, добија се као резултат број 9. Ако се цео број подели бројем 9, резултат опет садржи деветку. Ако се цео број помножи са 9, производ онда садржи две деветке. Ако се прве две цифре тајанственог броја ставе испод

друге две, па се то онда сабере, резултат даје деветнаестину читавог броја? Који је то број?

12. Бројеве 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 распоредити та-

ко у празна поља овог магичног квадрата, да збир бројева — хоризонтално, вертикално и дијагонално — даје увек исти збир: 34.

14	1		
		13	2
		3	16
4	15		

Задатак бр. 12

11. То је број 1881. 12. Бројеве треба распоредити овако: 12 и 7, 11 и 8, 5 и 10, 6 и 9. (Цртеж бр. 3).

10. Потребно је такође 12 часова.

9. Биг Бен је откуцао два.

8. Никола треба да чека још десет година да би добио ручни часовник од оца.

7. Сом, којег је Љуба нашао, је био дугачак 160 центиметара.

6. За столом у посластичарници седеће су четири особе: једна стара жена са својом кћерком и њеним двома девојчицама, бакиним унукама.

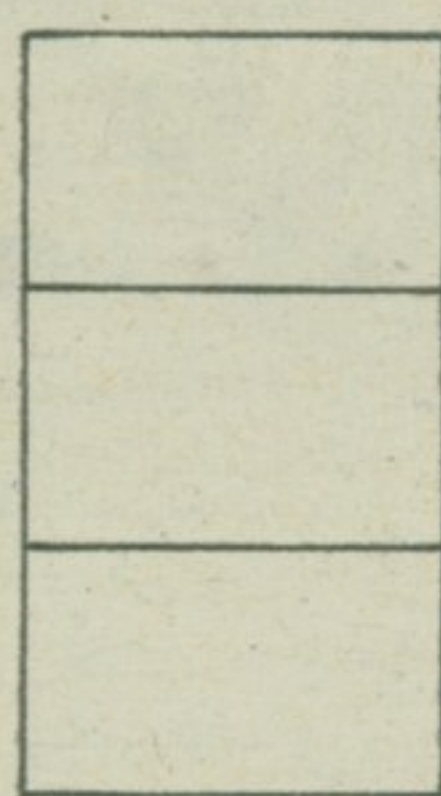
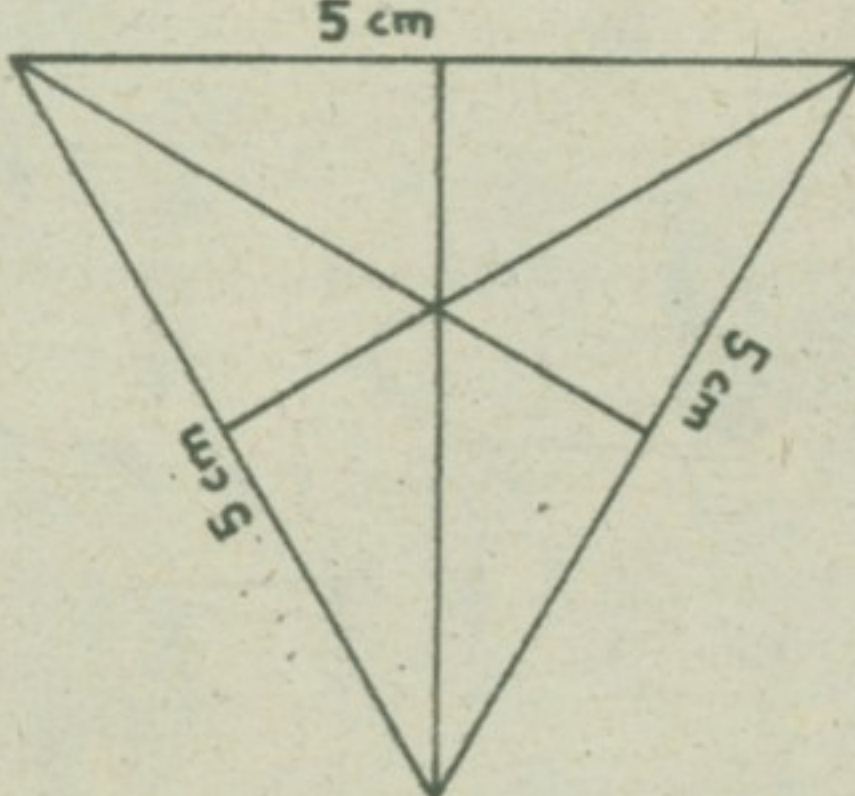
5. Укупно је оборено пет авиона, поред оног који је оборено у сарадњи са другим бродом. Трећи брод је оборено четири авиона, не рачунајући она два која је оборено заједно са прва два брода итд. И кад се сабере: 6, 5, 4, 3, 2, 1 добијамо укупно 21.

4. На колико разних начина можете да платите поштарину од сто динара за једно писмо, ако имате марке чије су вредности: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 50, 60, 75 и 100 динара?

3. Цртеж 2 (а и б).

2. Број 45 треба поделити овако: 8, 12, 20 и 5.

1. Препарити сте се ако сте мислили да Дејана чека лак и брз посао!

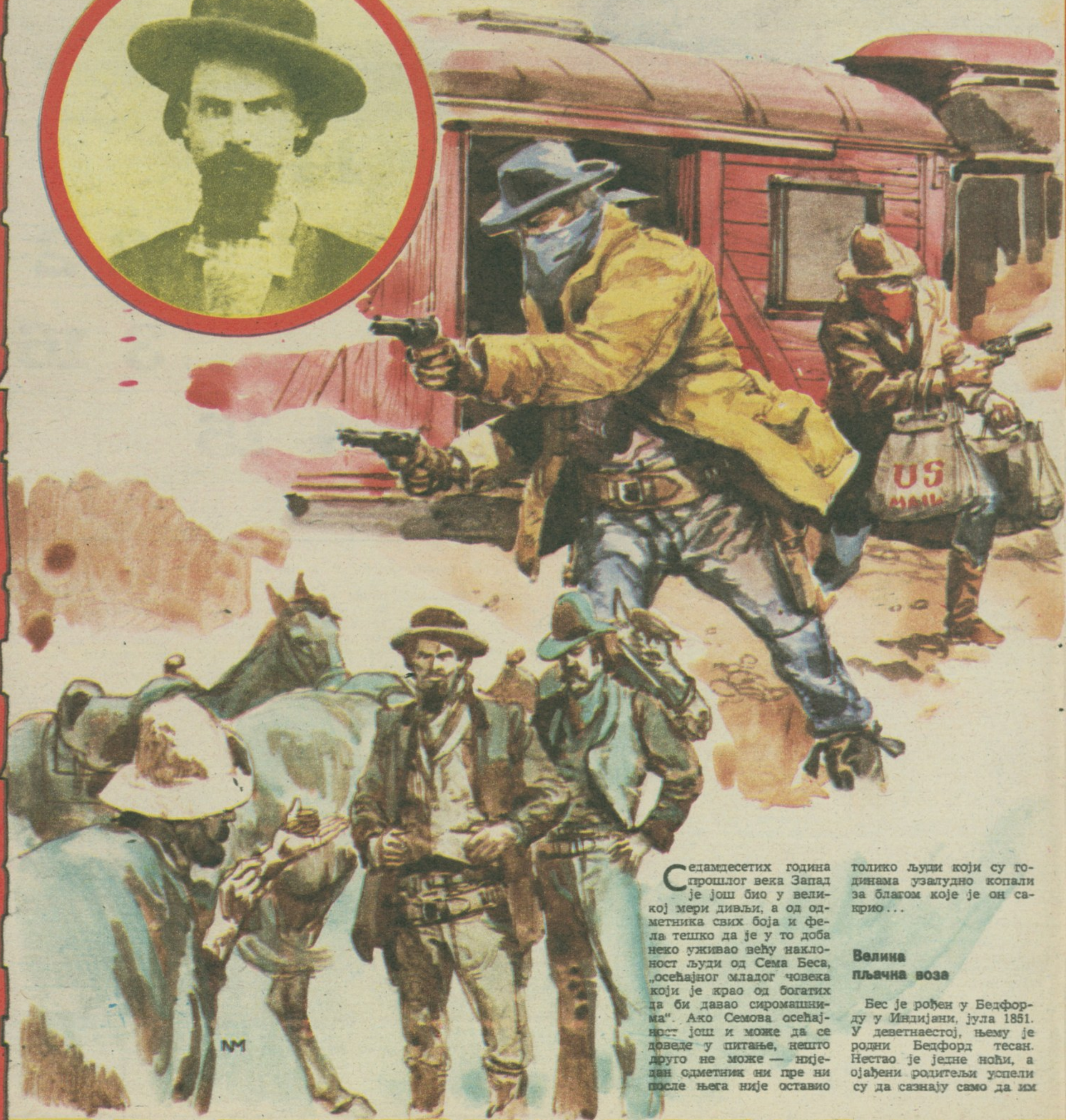
РЕШЕЊА:

Принце
са зивнеі
зайада

ТЕКСТОВЫЙ

Тешко да је Запад имао омиљенијег одметника: о његовом бурном и кратком животу спеване су баладе, испредене легенде.

С едамдесетих година прошлог века Запад је још био у великој мери дивљи, а од одметника свих боја и фела тешко да је у то доба неко уживао већу наклоност људи од Сема Беса, осећајног младог човека који је крао од богатих да би давао сиромашнима". Ако Семов осећајност још и може да се доведе у питање, нешто друго не може — није-данас одметник ни пре ни после њега није оставио

толико људи који су годинама узалудно копали за благом које је он сакрио...

**Велика
пъчна воза**

Бес је рођен у Бедфорду у Индијани, јула 1851. У деветнаестој, њему је родни Бедфорд тесан. Нестао је једне ноћи, а ојађени родитељи успели су да сазнају само да их

РОБИН ХУД

је син негде у округу Дентон, у северном Тексасу.

Сем се у новој средини одлично снашао. У двадесет и трећој години тај црнокоши лепотан са кичишким брковима и брадом надалеко је чувен: гонича и чувара стоке какав је он било је на стотине, али зато ниједан од њих није баратао пиштољем као Сем: прича се да је волео да из галопе „упуцава“ у дебла своје иницијале...

Седам година се Сем задовољавао гласом најбољег стрелца северног Тексаса и животом каубоја. Онда је, 1876, свему гоме окренуо леђа. Одлази у Дакоту у којој се у то доба навелико копало за златом. Њему, додуше, на памет не пада да се лати пијука. Уместо да се презнојава, навелико се коцка по јазбинама Девуда. Картарошка срећа служила га је годину дана, а онда му је понестало пара...

Године 1877. Небраску је узбудила велика пљачка воза. Шест маскираних разбојника зауставило је композицију „Унион Пацифика“ недалеко од Биг Спрингса. Престрављени путници без речи су се опростили од позамашних количина пара и скупогеног накита, а железница је остала краћа за 60 хиљада долара у злату. У пуцњави до које је ипак дошло, убијена су три одметника. Пре него што је издахнуо један од њих процедио је кроз зубе име — Сем Бес...

Следећих годину дана Тексасом харају Дебели (Френк Цексон), Мршави (Сиб Барнз), Жгољави (Џим Марфи) и Аркансас Џонсон. Вођа ове дружине? Сем Бес... После

сваке пљачке банке или воза, у неком прашњавом градићу страда шериф и неколико „неразумних“, а онда настаје свеопште народне весеље: пиће се точи у потоцима, лепа Сем шаком и капом дели паре које ионако нису његове. Што није успео да потроши, веровало се, закопао је.

Те, 1878. године само у Тексасу Бесови људи извели су четири пљачке воза: јужно од Денизона зауставили су једну композицију „Сентрал Реилрода“, а „Тексас Пацифик“ доживео је три препада — да брука буде већа, сва три изведена су тако рећи један за другим и то на истом месту недалеко од Даласа. Нечувену самоувереност и дрскост свога вође платили су Аркансас Џонсон и жгољави Џим Марфи: први животом, други слободом...

Потере су данима прогнаним крајеве у којима су пљачке извршене, ангажовани су и тексаски ренцери али Сем Бес после сваког новог „подвига“ као да је пропадао у земљу. Народ ни за живу главу није хтео да га ода. Зар да га изда жена неог сиромашног фармера којој је за туце јаја дао двадесет долара у злату? Фармер који је добио исто толико за шаку дувана? Или можда сиромашак коме је за ругу која једва да је вредела педесетак, Сем великодушно тутнуо у џеп сто долара у злату?

Тај пасји син!

Једног летњег дана 1878. дружина је поново нашла разлог за необуздано славење: вратио им се жгољави Џим Марфи.

ПОСЛЕ СВАКЕ
НОВЕ ПЉАЧКЕ
СЕМ БЕС
КАО ДА
ЈЕ ПРОПАДАО У
ЗЕМЉУ. НАРОД
НИ ЗА ЖИВУ
ГЛАВУ НИЈЕ ХТЕО
ДА ГА ОДА. НА
КРАЈУ СЕ
ИПАК
ИЗДАЈНИК
НАШАО И ТО
ТАМО ГДЕ ГА ЈЕ
ПОПУЛАРНИ
ОДМЕТНИК
НАЈМАЊЕ
ОЧЕКИВАО...

Успео је да побегне из затвора, рекао им је...

Марфи се појавио у прави час. Сем је баш разрађивао план пљачке банке у Раунд Роуку. Човек више значио је много...

Бес је приметио да нешто није у реду свега неколико минута пошто су упали у банку — док су он, Сиб Барнз и Френк Цексон обављали посао унутра, Марфи је требало да чува стражу на вратима. Али Жгољавог нигде није било...

— Тај пасји син! Издао нас је... Купимо се одавде што пре — повикао је Сем.

Дочекали су их рафалима. Барнз је убијен. Сем рањен у руку и груди, али је Цексон ипак некако успео да га на коњу изнесе из града. Ренцери су их све време пратили у стопу и када је у једном тренутку Сем склизнуо на земљу, Цексон је морао да га остави.

Око дрвета под којим је лежао смртно рањени Сем Бес окупило се тридесетак ренцера на коњима.

— Ако нам кажеш где си закопао благо, поштедећемо ти живот.

Одметник је подигао поглед ка својим гоницима, насмешио им се и издахнуо. Био је 21. јул 1878. Бесов двадесет и седми рођендан.

Људи су наставили да певају песме и иопредају приче о „кратком и тужном“ животу тексаског Робина Худа и да безуспешно трагају за златом које је он закопао...

М. И.

АНЕГДОТЕ О ПОЗНАТИМА

САМО БОЖАНСТВЕНО?

Познати амерички композитор Џорџ Гершвин имао је једну велику ману: био је необично ташт. После премијере једног његовог мјузикла одушевљени продуцент појурио је ка

Гершвину да му чести-та:

— Управо величанствено, Џорџе! Божанствено!

— То је све што имаш да кажеш?! Само божанствено? — одговорио је Гершвин бесно.

НАРАВНО ДА МОЖЕТЕ...

Амерички сликар Џејмс Вистлер (1834—1903)

вечито је кубурио с парам. После неколико месеци узалудног јурења за њим један од многобројних поверилаца случајно је на улици

налетео на сликара и љутито га упитао:

— Господине, смем ли да вас питам када ћете ми вратити дут?

— Наравно да можете — одговори уметник — човек никада не сме да изгуби радозналост.

КО КАЖЕ ДА КАСНИМО?

Свака част Џону Форду, био је велики режисер, али и велики пргавица, што су његови сарадници врло добро знали и зато се трудили да га се клоне у току снимања.

Пошто се сам није усуђивао, продуцент једног филма послао је курира да незгодном уметнику пренесе поруку. Младић је на прстима пришао Форду који је био сав обузет читањем сценарија. После неколико минута режисер је

на крају ипак упитно погледао улеза који се усудио да га узнемири.

— Продуцент вас моли да мало пожурите са снимањем. Већ каснимо три дана — успео је да промуца јадни курир.

Форд је жустро истргао три странице из сценарија и предао их забезекутој младићу:

— Сада се лепо вратите и кажите том господину да више не каснимо.

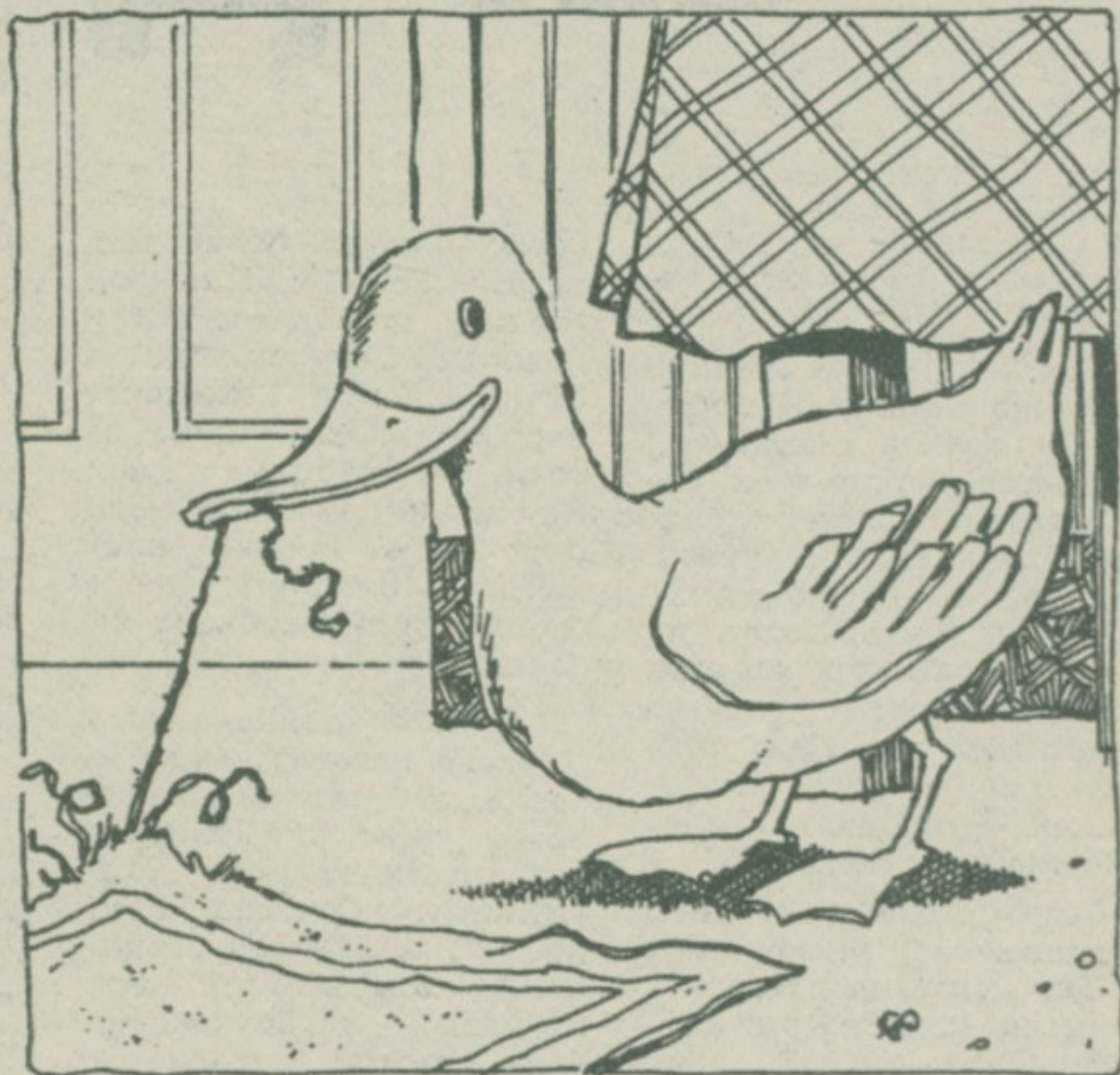

ПАТАК МОЈ КУЋНИ ЉУБИМАЦ КОЈИ ЈЕ ВОЛЕО ДНЕВНИК

Чим би почео
цртаћ, Ђука,
Иван и ја
трчали смо
у собу.

Крај се увек
знао, јер је
патак улетао
кроз прозор.

Ђукин долазак у нашу кућу — прича дванаестогодишња Анета Решетар из Новог Сада — био је за све нас нешто потпуно неочекивано. Додуше, тата га је већ доста дуго најављивао, али сви смо били уверени да се он то само шали... И тако, једног дана крајем априла прошле године, вратио се с посла носећи велику картонску кутију.

— Погађајте шта сам вам донео! — рекао је.

Да то неће бити лако било нам је јасно чим је рекао да имамо право пет пута да погађамо. Обично нас пушта трипут. Иван и ја смо добро одмерили кутију, али ништа на њој није указивало шта би могло да се крије унутра. Није било никакве етикете, траке, ама баш ничег.

— Веда! — покушао је први Иван.

— Није — рекао је тата.

— Сладолед? — питала сам ја.

— Не.

— Вино?

Није било ни то.

— Кристалне чаше? Цвеће?

Нисмо погодили. Па шта је онда?

— Нешто што сам вам давно обећао — рекао је. Само, шта је обећао и — када? На одговор нисмо морали дуго да чекамо. Отворио је кутију и из ње извадио мало паче са жутим пегима.

— Има две недеље — рекао је тата. — Да га зовемо Ђука?

Сложили смо се.

Замало у прогонство

Већ у првим тренуцима боравка пачета у нашој кући Иван и ја смо дошли до закључка да Ђука није неки особито мудар створ. Стално је ишао у круг и неуморно гакао. Тата је за то његово понашање одмах нашао објашњење: до јутрос становник великог дворишта у Крстуру покушавао је да се снађе у својој средини и то је, наравно, чинио на свој начин.

Све до следећег дана Ђука није показивао никакво интересовање за нас.

„Приметио“ нас је тек кад смо му дали да једи: понуђени тањирчић прекрупце за пилиће покључао је у трен ока. Показало се да има добар апетит: јео је свежу траву, салату, мрвице хлеба. То нас је посебно обрадовало. Више нисмо морали после ручка да укључујемо усисивач: Ђуки није могао да промакне ни најмањи залагај. Толика прождрљивост доводила је у питање његов спстанак у кући, не због тога што је могао доста да поједи већ зато што би се, сваки пут кад би се мама вратила с пијаци, устремио на корпу. Дск дланом о длан, већ би чупкао салату, купус, начинио келерабу. Мама тиме није била нимало одушевљена. А тек кад је приметила да наше паче, у недостатку нечег бољег, кљуца итисон... Тата је морао да употреби сав свој утицај да Ђука по житном поступку не буде протеран у родно двориште. Патак

је све то време остао скривен под креветом, осећајући се кривим, како смо веровали. Већ следећег јутра показало се да смо били у заблуди: Ђука није изла-

зио испод кревета јер су тамо длачице итисона биле дуге. Будући да су биле зелене, ваљда је мислио да је на некој ливади. А можда је и терао инат ма-

РАЗЛОГ ЗА РАЗЛАЗ

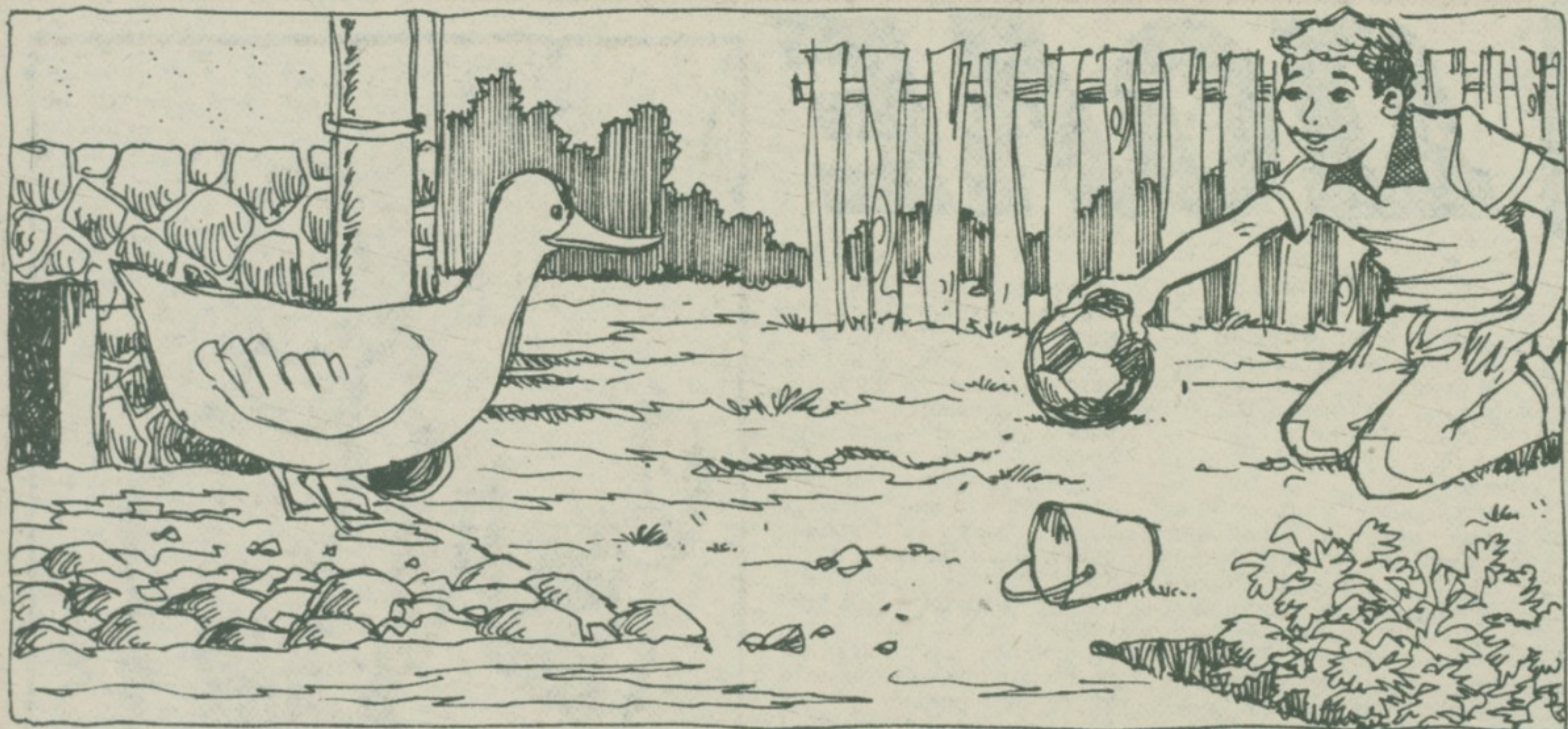
Једна жена у америчкој држави Калифорнији изашла је пред судију са захтевом да се њена брачна заједница раскине због тога што је муж натерао да на леђима истетовира две сличице. Како је образложила, од тренутка од када има те смешне ствари по телу, од стида не може да се појављује на плажи. У другој америчкој држави, Тексасу, једна супруга се појавила на суду са готово истоветним разлогом. Само, она је била нешто трпељивија (у почетку) према мужевљевим идејама. Наиме, дозволила је да јој се

специјалном иглицом и тушем за кожу насликају на ногама лентер, неколико срца и анђелчића, али прекипело јој је кад је њен „мужић“ од ње затражио да на леђима испише и текст америчке химне. Судија јој је без много двоумљења дозволио раставу.

Али, постоје и још невероватнији разлози за свађу. Тако је једна жена добила развод јер је судији испричала да муж није хтео да јој врати вештачку вилицу све док није обећала да ће му дати новац да оде у кафану да се напије!

Наравно, и мушкарци често изгубе стрпљење.

све друго. Или би, чим га спустимо на тле, шмугнуо у шипражје и гакао све док га не пронађемо.

Ех, та метла

Слободно време, односно оно док се Иван и ја не вратимо из школе, Ђука је углавном проводио на тераси. У собу, поготово у кухињу, није смео да привири ако је мама била код куће. Онда му је најбоља другарица била једна метла са дугачком дрвеном дршксом која је стајала у углу терасе. Врзмао би се око ње, крунио зид иза ње, чупкао је ако је лежала на бетону. Нешто би гакао као да јој прича. И баш та метла, његова другарица, дошла му је главе.

Једног дана, средином јула, код куће је била само бака. Препуштен сам себи, Ђука је потражио метлино друштво. Како је она била само овлаш наслоњена на зид патак ју је вероватно не како закачио и она је пала преко његовог врата. Бака га је нашла изврнутог са десним крилом и ногом који су се батргали. Лево крило и нога били су му одузети. Изгледао је тако тужно да се бака растлакала. У сузама нас је и дочекала. Мама, која је иначе најмање волела Ђуку, покушала је све да га спасе. Три дана га је хранила кашичицом за еуро-крем, појила га, давала му лекове. Паток их је послушно путао као да му даје лист најкусније салате. Међутим, на ноге више није стао. Сваким даном био је све слабији. При крају трећег је угинуо.

Тата и Иван су га ставили у стаклену теглу да га мрави не би појели и однели на Рибарско острво где су га сахранили испод једног хрста. У малу хумку заболи су гранчицу: можда ће из ње изникнути дрво.

Олга Вукадиновић

ми. Њу је страшно љутило кад се пео по кревету, седео на јастуку или гребао плоче на грамофону. Истина, прибојавао се мало, али га тај страх није спречавао да направи какав несташлук.

Панина због лопте

Чим почне да се смржава, попео би се на најближу столицу и заспао. Понекад смо, да бисмо могли да се играмо с њим, палили светлост на тераси. Ђука би тада потпуно игнорисао свој „кревет“. Игра је обично престајала у време кад почиње цртани филм: Иван и ја ступили бисмо се у собу у којој се налазио телевизор, сбоје с истим циљем: да се увалимо у татину фотељу. Међутим, у њој би се, по правилу, већ налазио Ђука: док смо ми трчали на врата, он је улетао кроз прозор! Није ни чудо што је био бржи кад се служио пречицом. Ту из фотеље одгледао би цртаћ а онда, у истом по-

ложају, са вратом истегнутим напред, сачекао дневник. Тада се обично појављивао тата коме је Ђука, на сасвим добровољној бази, уступао место да би се онда сместио у његовом крилу. Удобно смештен гледао је у екран не трепћући.

Временом смо открили да нашет патка не интересује толико слике колико говор. Рецимо, чим би чуо да неко на степеницама разговара, одмах би појурио на врата и стављао главу тачно тамо где се она отварају. Понекад се дешавало да неко од нас остави отворена врата стана: Ђука је у томе редовно видео прилику да се отисне у свет. Овај се обично завршавао већ на првом одморашту јер је наш љубимац био велика кукавица. Чим би зачуо кораке на степеницама, одустајао је од истраживања. Гачући из свег гласа и помажући се крилима, журио је назад у сигурност.

Страшно се бојао и отвора за одвод воде на тераси. Обавезно га је заобилазио у широком луку. Зашто,

нисмо успели да одгонетемо. У панику га је терала и лопта: чим би Иван почео да се игра њоме, завлачио се под кревет. Одатле не би помолио кљун све док жеља за једом не би надјачала страх. Да бисмо га некако извукли напоље, морали смо да прибегнемо лукавству, односно да га пснудимо прекрпом.

Луда љубав за дугмадима

Неколико дана пошто га је тата донео, нашли смо велику кутију у којој смо му направили кревет, тј. гнездо. У њој се налазио чанчић са храном и водом. Од самог почетка патку се није допала та кутија одређена за његов дневни боравак. Док је био мали, није престајао да гаче чим бисмо га сместили у њу али кад је мало попрастао, излазио је из ње. Ми смо га наравно враћали унутра и то је тако трајало све док Ђука није пронашао начин како ће нам доскочити. Чим би га неко од нас ставио у кутију, стао

би на ивицу чанчета са водом и просуо је. Пред нама попуштала је чак и његовом жељом да буде са мама за коју се није баш могло рећи да јој је патак прирастао за срце.

Од те кутије је Ђука иначе направио право складиште, углавном предмета округлог облика. Био је луд за дугмадима, жетонима, лоптицама. Са једном, за пинг-понг, могао је сатима да се игра. Скупљао је и метални новац. Нарочиту љубав гајио је према једној фигурици патка, али не зато што је био сличан њему: из те фигурице су, кад се прервине, испадале бомбоне.

Велико уживање представљало му је и тик-такане сата: човек је просто имао утисак да га оно ускићује. Јасно, волео је и оно што воли и цео његов род. Барице. Како је само шљапкао по њима!

С времена на време износили смо га доле, испред зграде. И док би сва деца зурила у њега, он би достојанствено одгегао до грма и почео да кљуца по кори, незаинтересован за

Извесни Емилио Цукони напустио је кућу и придружио се миланском градском оркестру јер му је жена забранила да у стану вежба хармонику. Кад је умро, тестаментом је сву преосталу имовину оставио својим колегама по инструментима. Же-

на је побеснела кад је чула и љутило је разбила хармонику. На своје чуђење тамо је пронашла 200 милиона старих динара (наравно у лирама) и писамце: „Мојој драгој жени Ани као успомену на дане када је још била стрпљива са мном“.

ЛЕВО-ДЕСНА ТЕОРИЈА

После седам година упорног рада и истраживања др Фолкера Ремерс из Диселдорфа закључио је да је куцнуо час да свету објави своје откриће: кад вас нешто боли, врло је важно с које стране вас боли — леве или десне...

Пре него што је дошао до наведеног сазнања, Ремерс је годинама проучавао пацијенте најразличитијих профила (криминалце, психопате, неуротике, „нормалне“ људе) оболеле од исто толико различитих болести почевши од мултипле склерозе, запаљења слепог црева па све до најобичније зубобоље. И? Доктор је више него убеђен: кад се оболели орган налази на десној страни тела, пацијента муче незадовољавајући односи са особом мушког пола, односно са неком ауторитативном фигуром као што је шеф или родитељ. Кад неког „тишти“ здесна, крив је женски род...

Фолкер Ремерс се није зауставио на пуком разлагању своје теорије: тврди још да му полази за руком да моментално излечи пацијенте онога часа када им предочи прави — дакле, емоционални — узрок њихове болке.

Да психичка стања могу да изазову или поспеше органске поремећаје знало се и пре открића доктора из Диселдорфа, али је лево-десно теорија, мора му се признати, нова новцата...

Алпинизмом су, нимало чудно, први почели да се баве мушкарци и то не тако давно — негде у другој половини 17. века. Нешто је необичније што се женски род није дуго држао по страни...

Слава прве припада Францускињи Мари Пароди. Свака част Мари, да је била прва ту нема спора, али се многим не свиђају разлози због којих је ова осамнаестогодишња служавка из једне гостионице у подножју Мон Блана одлучила да се испентра тамо где пре њене није крочила женска нога: на то је нису навели ни љубав према висинама, ни изазов недовољног већ жеља да се прослави и обогати.

Било како било, 1808. Мари је бацила поглед са самог врха Мон Блана до кога су је, кажу, мање-више, водичи изнели на леђима. Пошто је подвиг наишао на одјек какав је и очекивала, промућурна девојка отворила је у Шамонију сопствену гостионицу која је увек била дупке пуна: сви су хтели да виде „Мари с Мон Блана“. Што се Мари тиче, више јој никада на памет није пало да осваја неки други врх...

Ћанкута госпођица

Анријети д'Анжевил паре уопште нису биле потребне, али је зато морала да испоји приличну смелост и тврдоглавост да савлада противљење и згражање отмених рођака и пријатеља којима никако није ишло у главу шта једна припадница старе француске аристократске породице има да тражи у пентрању које не доликује жени.

Пошто у четрдесет и четвртој још није имала мужа да јој запрети одлучним лупањем шаке о сто, Анријета је консултовала породичног лекара, написала тестамент нашла шест носача и шест водича и кренула према Мон Блану. Било је то 1838. године.

Испратила ју је невиђена гомила: сви су хтели да својим рођеним очима виде ту ћанкуту госпођицу. Како је допущено много шта допуштено, нико се није нарочито узбудио што је Анријета у освајање Мон Блана кренула у панталонама — биле су то, истина, пумпарице, али панталоне су панталоне...

Анријета је ступила на врх тачно у 13.30. Пошто је пуним плућима неколико пута удахнула ваздух, наздравила је самој себи чашом млека, осло-

бодила голуба писмоношцу који је онима доле требало да јави о њеној победи и кренула натраг. Дочекали су је скандирањем, аплаузом и љубавом! Новинари је данима нису остављали на миру.

Анријету више нико није могао да заустави. Пентрала се по Алпима све до позне старости. Последњи пут учинила је то у 69. години живота. Изгледа да су године ипак уништиле нешто од њеног бунтовничког духа, јер је последњи подвиг, освајање врха Олденхорн, извела у — сукњи. Умрла је 1877. у седамдесет и седмој, баш када се једна Енглескиња спрема да постане прва жена која ће се попети на Пиринеје.

Звала се Ана Листер и за циљ својих алпинистичких амбиција одабрала је највиши врх француских Пиринеја Вињмал висок 3298 метара. Ана је имала пех да се на исти врх намерачио и принц од Москве, син Наполеоновог маршала Неја. Племићка титула није омела Неја млађег да се послужи сасвим неприличним методама: пошто је сазнао да се дама испентрала на Вињмал пре њега, почео је да шири гласине како госпођица Листер, у ствари, није успела да се пробије до самог врха.

Неке су се даме пеле саме, неке у пратњи мужева: 1854. на Мон Блан се узверао први брачни пар, те исте године учинио је то још један супружнички дуо, а онда је завладала права манија: постало је врло „шик“ да се брачно путовање проведе у верању по Алпима...

До врага пристојност!

Године 1861. објављен је „Водич кроз Алпе“. Уместо имена аутора, поднаслов: Записи једне госпође. Госпа је ипак имала име, звала се Ана Фрешфилд и провела је добар део својих дана шпартајући уздуж и попреко Алпа у пратњи мужа, дванаестогодишњег сина и блиске пријатељице. Највећи успех гђе Фрешфилд био је успон на врх Жази.

Госпођи Винкворт уопште није било до писања водича. Рекорд или ништа, рекла је себи и 1863. кренула на 4167 метара висок Јунгфрау. Винквортка се заиста и успентрала до врха и тако постала прва жена којој је то пошло за руком.

Две године касније експедиција састављена искључиво од мушкараца

одлучила је да први пут савлада страшни Матерхорн — 4505 метара. Успели су, али је на повратку један од њих начинио погрешан корак, уже је пукло — четворо мртвих.

Само 24 месеца касније група Италијана креће у друго освајање кобног врха. Један од њих, Ј. М. Карел повео је са собом и кћер Фелисите. На стотинак метара од врха, страховита олуја задигла је госпођици сукњу, што би се још некако и поднело да се на тој ветруштину није претворила у неку врсту једра које је довело у опасност планинаре везане истим ужетом. Можете мислити како је било јадној Фелисите када су због ње сви морали да се врате...

Испоставило се да је чланове неуспеле експедиције красио прави спортски дух: у знак добре воље дали су једном гребену име — Фелисите. То је само један од малих и великих врхова који, од Алпа до Хималаја, носе женска имена: врх Ричардсон, врх Фени, Мишел-Мишлин, Неа, Амалија, Маргарита... У свим овим случајевима кумови су били мушкарци. Дешавало се, међутим, да кумују и оне: зваће се Сребрни престо, одлучила је америчка „тигрица“ Фени Булок стојећи на једном од врхова Хималаја и у снег побола транспарент на коме је писало: „Женама право гласа!“ Било је то 1912.

Сви се слажу у једном: ватреније алпинисткиње од Луси Вокер тешко да је било у оно доба. Ова двадесет двогодишња госпођица је 1858. године, не хајући за скандал који је њен први подвиг изазвао у отменим лондонским салонима, чврсто решила: планинарење је мој живот! Одржала је реч: у пратњи верног водича Мелкиора Луси се за 21 годину испентрала на равно 98 врхова што јој је, изгледа, одузело толико времена да никад није стигла ни да се уда.

Године 1862. Вокерова је закорачила на гребен Дифур на једном од највиших алпских врхова — Монте Рози (4634 метра). Двадесетог јула 1871. њен највећи подвиг: освајање Матерхорна. Кренула је у сукњи са кринолином, али се на пола пута, изгледа, сетила несрећне Фелисите. До врага пристојност... Луси је збацила незгодну одећу и на врх стигла у дугачким вуненим гаћама. Прва жена на Матерхорну!

Хиљаду осамсто шездесет и пете у Зермат, скијашки центар у швај-

Пошто није имала мужа да јој запрети одлучним лупањем шаке о сто, Анријета д'Анжевил је на згражање отмених рођака и пријатеља 1838. кренула да освоји Мон Блан. Да скандал буде већи, госпођица је мртва-хладна обукла панталоне...

царским Алпима, допутовала је једна нежна и бледа госпођица по имену Мета Бреворт. Друштво јој је правило псетање Чингел. Гђица Мета уопште није била спортски тип: до грла замотана у шалове и огртаче, у широком сукњама испод којих су извиривали крајеви дугих фланелских гаћа...

А сад натраг, Обре!

Испоставило се, међутим, да сасвим озбиљно намерава да се бави планинарењем — али у сукњи или никако друкчије... У ту сврху Мета је смислила систем гајтана провучених кроз металне

прстенове зашивене за руб подсукње. Кад постане „густо“, тако је замишљала, само повуче један од оних гајтана и сукња се скупи или задигне, по потреби. Важно је да се никад не скида. На жалост, стидљива Мета је већ при првом успону морала да заборави на срамежљивост. Гајтани су заказали, морала је да одлучи: сукња или врх. Збацила је сукњу.

Међу бројним подвизима Мете Бреворт најзначајнији су они које је извела јануара 1874: за свега тридесет дана освојила је Ветерхорн и Јунгфрау. С оба врха залајао је и Чингел који се од господарице никада није одвајао. Псетање је тако постало херој ништа

ПРОКЛЕТА СУКЊА!

Планинарењем су први почели да се баве мушкарци, али ни оне нису дуго остале по страни. Првима није било лако: није долазило у обзир да носе панталоне, проглашавали су их или луцнастим или неморалним, а и оне су се у почетку мало прибојавале. Једна је пре поласна у авантуру чан написала и тестамент...

мање познат од Мете. Када су се, после освајања Мон Блана, спустили у Шамони, у градићу се навелико пуцало и скандирало, али не одважној госпођици већ псетанцету избезумљеном од те силне буке и халабуке.

Кетлин Ричардсон и Мери Пејлсон: 116 освојених алпских врхова, од тога 16 на које пре њих нико није крочио. Панталоне су свакако згодније, али што је ред, ред је, мислиле су ове две загрижене алпинисткиње све до оног дана када је Мери рубом сукње закачила камен који се обрушио право на главу јадне Кетлин и замало је убио. До своје последње, деведесет и осме године, Мери није престајала да се залаже: „Алпинисткиње, носите панталоне!“

Није познато да ли је Обре ле Блон наведено упозорење чула или не, тек она се при сваком успону држала свог рецепта: чим би мало поодмакла, скидала је сукњу испод које је носила неколико пари дебелих вулених чарапа. Незгодни део одеће поново је навлачила тек пред повратак у село. Практично решење, нема шта, али се Обре приликом пењања на Ротхорн догодио малер: заборавила је сукњу на врху чега се сетила негде у подножју... И,

шта је могла, морала је натраг по проклету сукњу.

Обре данас нико не би помињао јер су сукње, видели смо, и другим планинаркама задавале силне муке. Име јој се памти због нечег другог: прва се усудила да планинари потпуно сама. Пошто је једном доказала да је савршено способна да сама нађе пут до циља, до краја каријере није упослила ниједног водича.

Маргарита Алмер вредна је помена зато што је поставила рекорд без преседана: на наговор мужа, прекаљеног водича, пристала је да златну свадбу прослави на врху Ветерхорн. Скромна домаћица имала је тада сездесет и једну годину.

На врху света

Пре него што се заљубила у алпинизам Американка Фени Булок се са тропским шлемом на глави и плинским решоом за чај причвршћеним за гувернал бицикла пуних 40 година у пратњи мужа возикала по Азији. Онда су Фени и супруг открили чари пентрана. Спортски настројена Американка провела је остатак својих дана освајајући врхове по Химала-

јима. Године 1938. Булови су извели прави подвиг — освојили су 5568 метара висок врх Каракорума (планина између Хималаја и Памира) и при том подробно испитали глечер Роуз. Мора да им се при том поштено вртело у глави јер су супружници заборавили на једну стварицу — боце с кисеоником...

Дошао је, дакле, двадесети век и људи су се коначно ослободили предрасуда и привикли на идеју да се и жене баве алпинизмом. Е, да видите, нису... Када је 1906. Фреда д'Фор одлучила да освоји Сили на Новом Зеланду моралне госпође које су се заде-силе у истом хотелу саопштиле су јој без много увијања шта оне, верне супруге и узорне мајке, о томе мисле: ниједна поштена жена не би провела ноћ у истом шатору с једним мушкарцем, па био он и обичан водич! Фреда је била принуђена да унајми и једног носача:

госпође је мало уморио овај трио.

Те исте, 1906. године, Беатрис Мек Ендрју заувек је срушила мит о крхкости женског рода: ова метар и по висока женица освајала је врх за врхом на Алпима, а своје страсти према висинама одрекла се тек на смрти — у стотој.

Некако у то време изашла је и књига британског алпинисте Клода Бенсона у којој је једно поглавље посвећено женама. Оне су коначно могле да одахну: стручњак, уз то припадник мушког рода, написао је црно на бело како је „планинарење у сукњи недопустиво опасно и глупо“. Дакле, најзад — доле, проклето сукње!...

Године 1955. још једна значајна победа: Гвен Мофа постала је прва жена са дипломом професионалног водича. Те исте године на Хималаје се упутила прва женска експедиција чије су чланице дале име једном

глечеру — Женски глечер... Попеле су се до шест хиљада метара.

Хиљаду деветсто педесет и пете на Хималаје креће нова, овога пута шесточлана експедиција. Међу њима је и једна жена, Неа Морин. Циљ: Ама Даблам висок 6856 метара који сви сматрају неосвојивим. Цена: врх је освојен али Мајк Харис и Џорџ Фрејзер се нису вратили.

Те исте године у освајање хималајског врха Чо Оју високог 8189 метара кренула је и једна чисто женска експедиција. Клод Коган и Клодин ван дер Стратен никада нису сишле с планине.

У тренутку када су већ и саме жене почеле да верују како никада неће одговорити на највећи изазов од свих, 16. маја 1975. Јапанке Јунко Табеи и Анг Тсеринг закорачиле су на врх највише планине света, Маунт Еверест (8848 метара). Жене су доспеле на врх света.

Чингел се никада није одвајао од своје господарице. После освајања Мон Блана у Шумонију се навелико пуцало и скандирало, али не одважној Мети, већ њеном псетанцету.

ДВОБОЈ СА ЦЕЛИМ СВЕТОМ

ВЕЛИКИ ДАНСКИ АСТРОНОМ ТИХО БРАХЕ БИО ЈЕ У СВАКОМ ПОГЛЕДУ ВРЛО ЖИВОПИСНА ЛИЧНОСТ: ИМАО ЈЕ ПОСЕБАН ТАЛЕНАТ ДА СЕБИ СТВОРИ НЕ ПРИЈАТЕЉЕ, БИО ЈЕ ПРЕК, БРЗ НА РЕЧИ И ОРУЖЈУ, НЕТРПЕЉИВ, ОХОЛ И ЧЕСТО ОКРУТАН И ИСТОВРЕМЕНО БЛИСТА ВОГ УМА, ИСКРЕН И НЕУМОРАН РАДНИК

Три године после смрти Николе Коперника, чије је револуционарно дело »De revolutionibus orbium coelestium« (»О кретању небеских тела«) до нуту потукло Птоломејеву теорију да је Земља, а не Сунце, центар око кога се окрећу планете нашег система (за 10. век крајње јеретичко мишљење) у Данској се родио дечак Тихо Брахе који са Коперником није имао ничег заједничког осим жарке љубави према астрономији.

Беба поклоњена пре рођења

Ото Брахе, отац будућег научника, био је пореклом Швеђанин али је већ дуго живео у Данској. Био је племић и управитељ замка Хелсинборг. Његов богати брат Георг није имао деце и Ото се с њим договорио да му свог прворођеног сина да како би дете могло да добије најбоље и најскупље образовање. Али, када се Тихо родио 1546. године, његов отац се горко покајао због погодбе и ни пошто није хтео да га преда брату. После бурне породичне свађе Георг је однео бебу без одобрења родитеља. Браћа су се касније помирила, а Тихо Брахе је ипак остао код богатог стрица.

У тринаестој години малишан је послат у Копенхаген на универзитет. Стриц је желео да Тихо постане државник док он сам није баш био очаран том професијом. Убрзо пошто се преселио у Копенхаген на студије, Тихо Брахе је имао прилику да посматра делимично помрачење Сунца и од тада није мислио ни о чем другом него о астрономији. Пошло му је за руком да набави примерак Птоломејевог »Алмагеста« и у року од годину дана успео је да га готово сасвим савлада мада је још био само дечак, без нарочитог знања и математике и науке уопште.

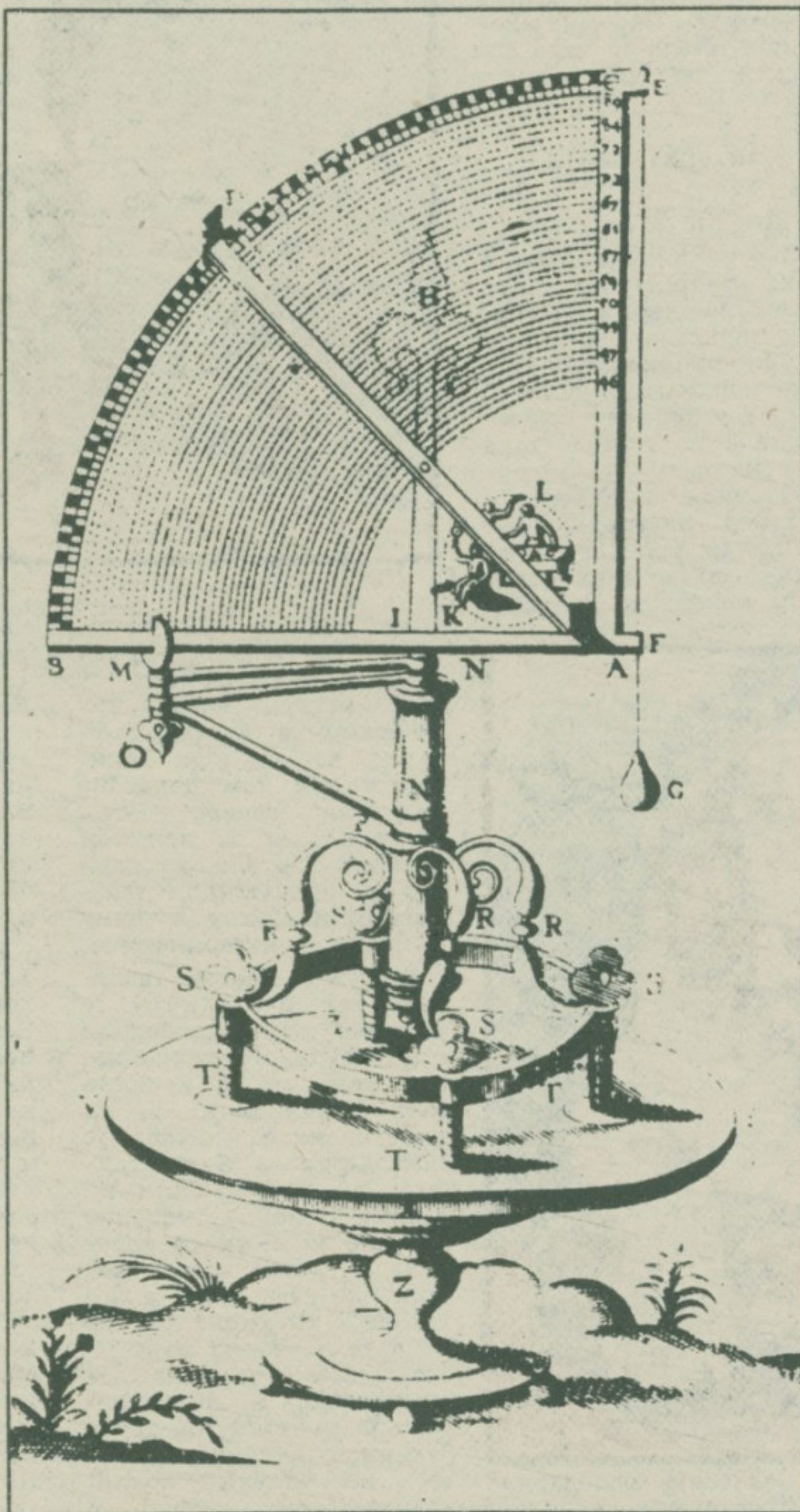
Стрицу Георгу Брахеу то се нимало није допало и одмах је Тиха пребацио из Данске у Немачку на универзитет у Лајпцигу шаљући с њим и татора Велдела да бди над дечаком и стара се да му из главе избије »фантазије« и упуга га у студије оног што је неопходно за будућег државника. Али, Тихо није био особа на коју се лако дало утицати.

Када му је било седамнаест година, Тихо је за свој прош израчунао привидне положаје познатих планета и дошао до закључка да у званичним табелама кретања планета има озбиљних грешака. Затим се бацио на посматрање да би установио истину. Тотор Велдел дицао је руке од тврдоглавог и занетог штићеника, а и стриц Георг је умро, па је Тихо Брахе могао да на миру следи позив који је изабрао.

Из Лајпцига је прешао на универзитет у Ростоку где се задржао неколико година. Астрономију је све више упознавао па је утолико необичније што је до краја живота веровао у астрологију, али не треба заборавити да се наука 16. века тешко ослобађала празноверја. Године 1566. посматрао је помрачење Месеца и потом изјавио да ова појава предсказује смрт турског султана, тада најмоћнијег владара у Европи и Азији. Султан је стварно и умро и Тихо Брахе се навелико хвалио својом астролошком вештином да би се убрзо потом сазнало да је султан умро пре помрачења!

Тихо Брахе је био и човек ватреног темперамента и често је долазио у сукобе са својим ближњима. Док је боравио у Ростоку, закачио се с једним данским племићем чије име историја није забележила и дошло је до двобоја ма-

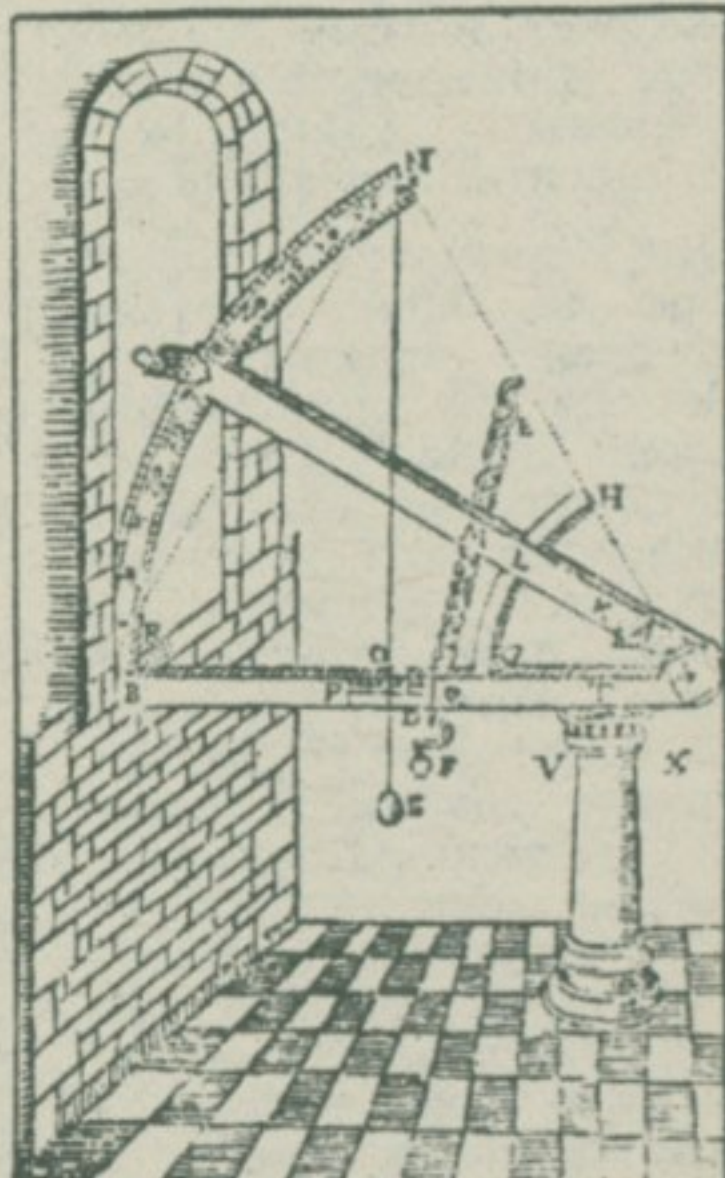
чевима. У поноћном дуелу Тихо је изгубио парче носца. Одсечени комад заменио је вештачким од злата, сребра и воска и, кажу, ништа му није фалило.

Један од великих квадраната које је Брахе сам правио и помоћу којих је мерио положаје звезда. У то време још није било ни сочива, ни телескопа.

Тихо Брахе

Цртеж још једног сложеног Брахеовог инструмента за мерење постављеног на прозор опсерваторије у »Уранијенбургу« на Хвену.

Све дотад Тихов главни рад није још био почео. Сматра се да је пресудна 1572. година када се на небу појавила нова непозната звезда која није привукла само његову пажњу већ и радозналост астронома широм света.

Звезда блиста усред бела дана

Звезда Тиха Брахеа блеснула је 11. новембра 1572. у сазвежђу Касиопеје, које је лако пронаћи служећи се Великим Медведом и Северњачом. Пет главних звезда Касиопеје чине на небу слово W (ако се повежу замишљеним линијама) и изнад тог словног W изненада се појавила сјајна нова звезда. Ево шта је Тихо Брахе забележио о том догађају:

„Увече, после заласка Сунца, док сам по обичају посматрао звезде на ведром небу, приметио сам да нова и необична звезда, која је по сјају превазилазила остале, блиста готово директно изнад моје главе. Пошто су ми, још из дечачког доба, све звезде на небу савршено познате (што није нарочито тешко постићи), било ми је сасвим очигледно да на том месту неба није никад било никакве звезде, чак ни најмање, а о звезди таквог сјаја да не говорим“.

У први мах посумњао је у своје очи, а како и не би

му је стигао позив од данског краља Фредерика II. Краљ је желео да научник остане у Данској и дао му је мало острво Хвен у Балтичком мору између Елсинора и Копенхагена и више него довољно новца да тамо сагради опсерваторију.

Брахе је одмах прихватио позив и већ 1576. започео је градњу опсерваторије „Уранијенбург“, што би значило „Небески замак“, за коју је он лично у својој радионици израдио инструменте. Опсерваторија је лежала у средини огромног четвртастог врта

Готово две деценије задржао се Тихо Брахе на Хвену посматрајући планете, нарочито Марс, звезде и остала небеска тела и појаве. Инструменти које је правио били су далеко најбољи за то време, а сам он веома пажљив и прецизан посматрач, па је и дошао до сјајних резултата. За живота је Брахе измерио положај седам стотина седамдесет и седам звезда и унео их у каталог — ниједан положај није имао грешку већу од једног до два лучна минута. Ако се присетимо да телескопи нису постојали и да је

Земље! Идеја није била сасвим нова и ретко кога је задовољила, укључујући вероватно и самог Брахеа.

Године 1588. умро је Брахов краљевски заштитник Фредерик II од Данске, а 1594. изгубио је астроном свог другог моћног поштоваоца данског канцелара Кааса. Нови двор није према њему био нарочито благонаклон — Брахе је поседовао нарочити таленат да себи свуда ствара непријатеље — и укинути су му приходи. Године 1596. након две деценије живота и рада на Хвену, велики астроном је гневно напустио Данску носећи са собом само најлакше инструменте из опсерваторије. У домовину се више никад није вратио.

Све је наследио Јохан Кеплер

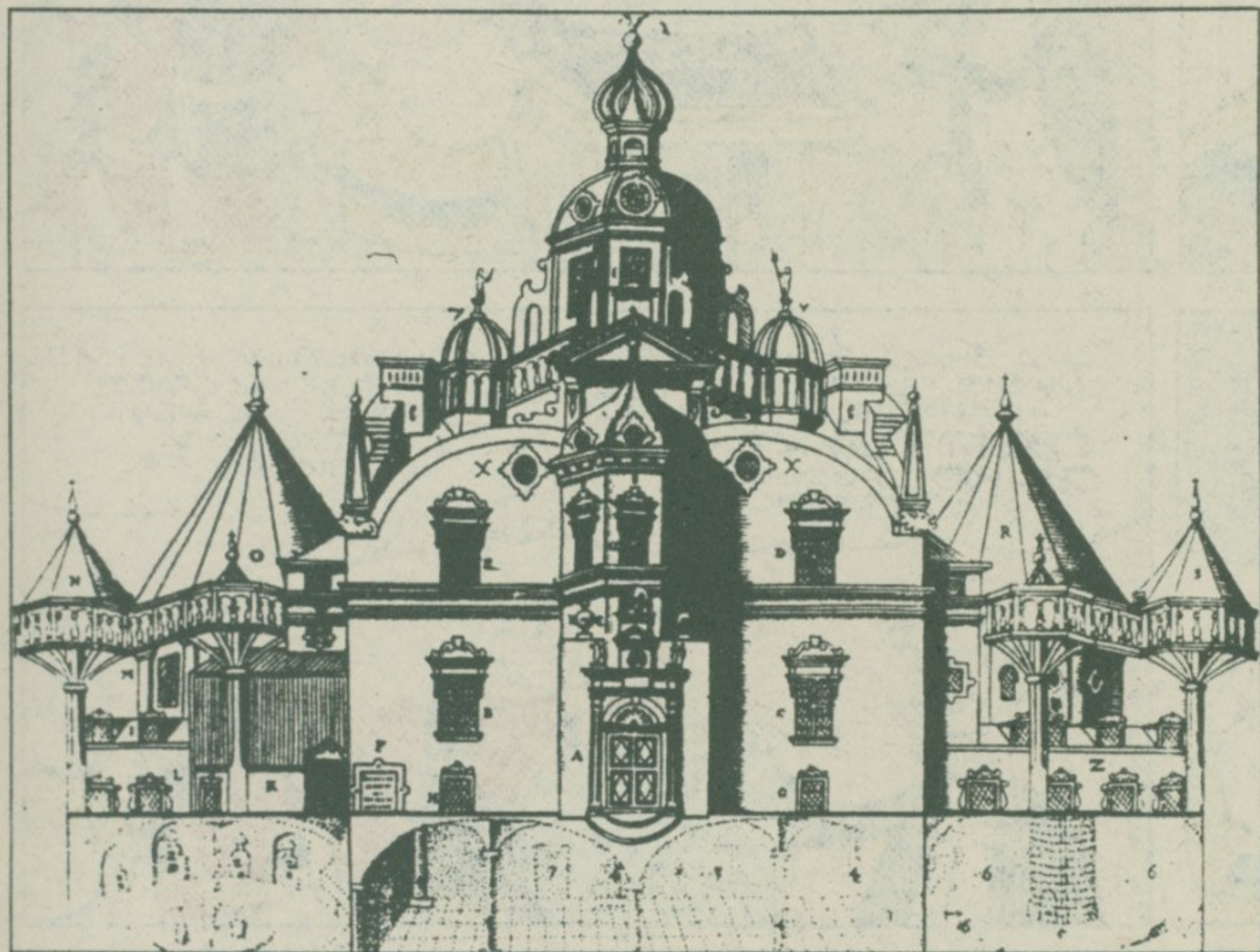
Уточиште је нашао у Чешкој где га је позвао цар Рудолф II нудећи му дворца Бенатек удаљен од Прага око четрдесет пет километара. Брахе је стигао на Рудолфов двор 1599. и убрзо му је постало јасно да од опсерваторије у Бенатеку, где је већ почео да поставља инструменте, нема ништа. Цар је био прилично шворц, у земљи су владали нереди који ће 1611. довести до његовог свргнућа што Брахе, срећом, није доживео.

Испоставило се да је цар више заинтересован за астрологију, у чему је

Брахе могао да га задовољи правећи му редовне хороскопе, и за алхемију, што и није било тако чудно јер му је злато било преко потребно. Брахе се мауо Бенатека и настанио се у Прагу.

У то време добио је сарадника, младог Јохана Кеплера, који ће се својим законима сврстати међу најсјајније великане астрономије. Односи између Брахеа и Кеплера нису увек били сјајни, али су њих двојица ипак успели да извесно време раде заједно — везивала их је страст према астрономији, а раздвајала Брахову немогућа нарав. Међутим, није им било суђено да дуго сарађују: Тихо Брахе се разболео и умро 24. новембра 1601. у педесет пет година, а Кеплер је постао дворски астроном и наследио је Брахов каталог, белешке и инструменте.

На острву Хвену данас се уздиже модерна опсерваторија, а од Брахових живописних звездарница „Уранијенбурга“ и „Стјернебурга“ није остало ни камена. После њега нико их није употребљавао и убрзо су се претвориле у рушевине. Па ипак су посматрања током двадесет година омогућила његовом наследнику Кеплеру да једном за свагда докаже како је Земља најобичнија планета која се креће око Сунца. Бојана Дожић

Опсерваторија на Хвену, чувени „Небески замак“ из које је Брахе двадесет година посматрао небеска тела, али и приређивао сјајне банкете и забаве.

кад се одувек сматрало да су звезде непроменљиве? Али, кад су и други видели оно што и он, знао је да се не ради о привидењу. Брахе је пажљиво пратио звезду и, како су дани пролазили, приметио да постаје све сјајнија да би најзад по сјају превазишла и планету Венеру блистајући на небу и у по бела дана. Затим је почела да бледи и нестаје, односно Тихо Брахе није више могао да је прати јер, мада је имао орловско око, није имао телескоп из простог разлога: таква справа још није постојала.

Краљевски дар

Тихо Брахе је знао веома мало о природи и особинама звезда и могао је само да опише, а не и да растумачи појаву чији је први и главни посматрач био. Појаву је описао у делу „De Nova Stella“ („О новој звезди“), захваљујући књизи постао је прилично познат у свету, а својим насловом дао име нечему што сам није знао — звездама које се зову нове и супернове.

У то време он је већ био ожењен и размишљао је да се настани у Базелу кад

чији је сваки угао показивао по једну страну света. У „Уранијенбургу“ су постојали и библиотека, хемијска лабораторија, просторије за инструменте, радионице и стан за астронома и његову породицу.

Године 1584. Брахе је на Хвену саградио и „Стјернеборг“, односно „Звездани замак“ у коме су неки од инструмената били постављени у подземљу због јаких ветрова који су тамо дували и снажно тресли астрономске апарате. Саградио је и штампарију и радионицу за прављење пара. Мало острво Хвен постало је права кошница научне активности коју су посећивале многе виђене личности, међу њима и шкотски краљ Џејмс IV.

Тихо Брахе је живео на високој ноzi и краљевски је дочекивао и забављао своје уважене госте. Приређивао им је банкете, балове и ловове а држао је и једног патуљка да их увесељава. Житељи Хвена нису га волели јер је био окрутан газда. На његовом имању постојала је и једна крајње непопуларна зграда — затвор за непослушне острвљане и оне који нису на време плаћали одређене дажбине.

Брахе сав свој рад обављао инструментима без сочива, јасно је колико је вредео као астроном.

Умрли су заштитници

Тихо Брахе је посматрао и мерио привидна кретања планета што ће касније искористити његов ученик Јохан Кеплер да својим епохалним законима коначно одгонетне оно што је дотад непознато: да се планете крећу око Сунца по елиптичним путањама. Брахе није занемарио ни комете: пажњу му је привукла сјајна репатица која се појавила 1577. за коју је успео да докаже како је далеко више удаљена од Земље него Месец. Ово је био корак напред јер се дотад сматрало да су комете тако рећи недокват руже, чак можда и у Земљиној атмосфери.

Коперникову теорију да се Земља окреће око Сунца Тихо Брахе сматрао је за јеретичку. С друге стране, било му је савршено јасно да кретања планета не могу никако да се објасне ни Птоломејевом теоријом. Предложио је компромис: планете се крећу око Сунца, али се Сунце и Месец врте око

БРАХЕОВА СУПЕРНОВА

Звезда Тиха Брахеа, супернова у сазвежђу Касиопеје, коју је 1572. он први приметио и регистровао. Супернове су најређе појаве у свемиру. У Млечном Путу, нашој галаксији, познато их је само неколико: „Кинеска“ коју је 1054. посматрао кинески краљевски астроном Јанг Веи Те и која је за собом оставила лепу гасовиту дифузну Краб-маглину, снажан извор радио-таласа, X зрачења и космичких зракова; Брахеова која је на врхунцу имала сјај јачи од Венериног и Кеплерова из 1604. у јужном делу сазвежђа Носача Змије чији је сјај био сличан Јупитеровом. И на тим местима су модерни астрономи открили радио-изворе и слабе маглине. Недавно је установљено да је звезда виђена 1006. године у сазвежђу Вука била такође

супернова. Упростишено објашњено звезда је лоптасто небеско тело начињено од усижаних гасова. Постојаног је сјаја и мало се мења током хиљада па и милиона година. Понекад се догађа да звезда претрпи силовите промене и изненада букне повећавајући на хиљаде пута свој сјај и топлоту пре него што се врати у првобитно стање. То су нове (реч је латинска), мада се не ради о заиста новим звездама. Супернова је права звездана експлозија и интензитет такве звезде је раван милионима Сунца заједно.

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ
ИЗ ДАЛЕКЕ
БУДУЊНОСТИ

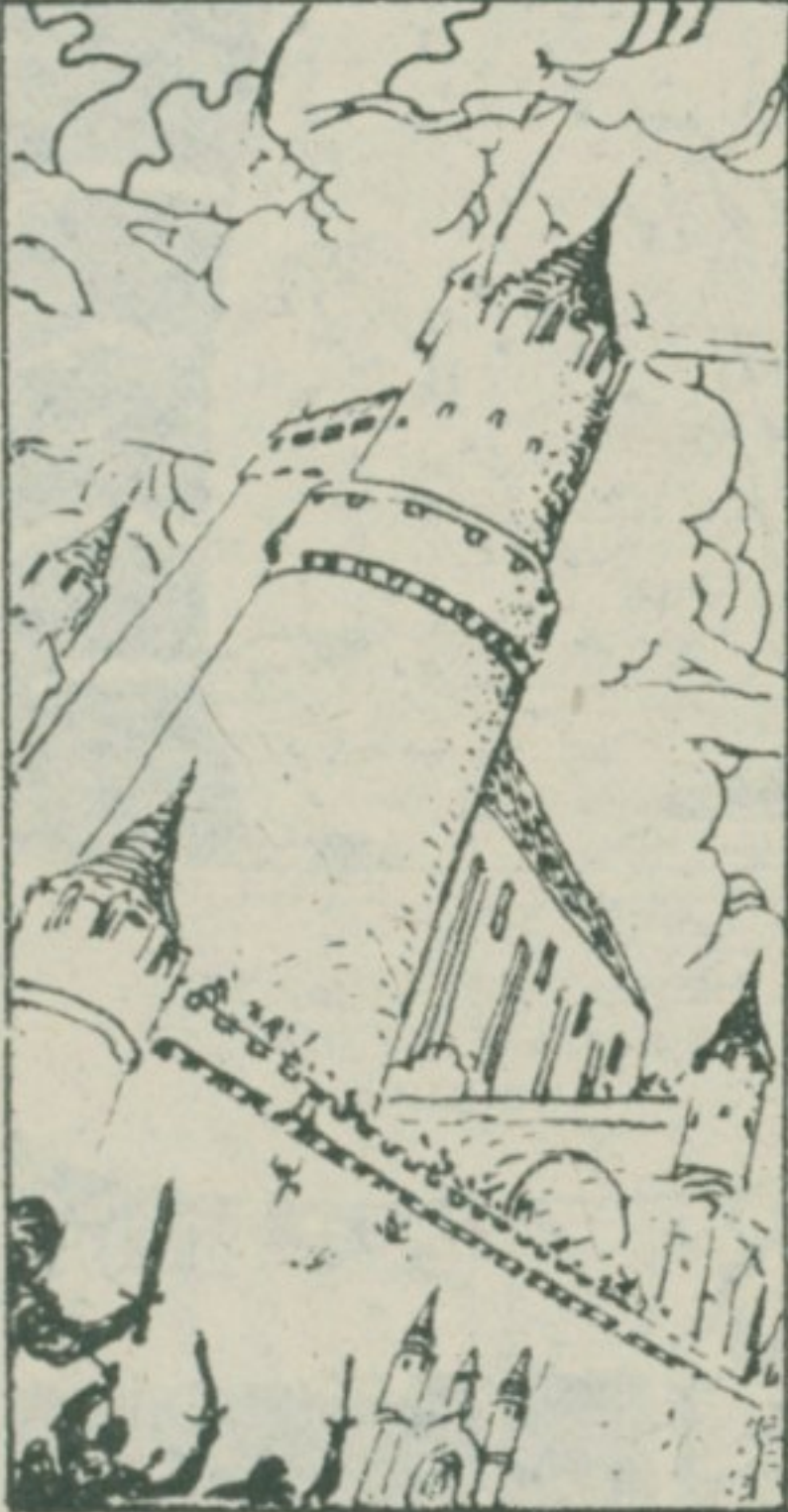
ВАЛТЕР
СКОТ:

Атбанджх

III ДЕО

НАЈБОЉА ДЕЛА
СВЕТСКЕ
КЊИЖЕВНОСТИ
У СТРИПУ

И БАШ ТАДА СА ИС-
ТОЧНЕ КУЛЕ ЗАМ-
КА, ЗАВИЈОРИЛА СЕ
ЦРВЕНА ЗАСТАВА...

ПОГЛЕДАЈТЕ, ТО
ЈЕ ЗНАК О КОЈЕМ
ЈЕ СЕДРИК ГО-
ВОРИО!

НОРМАНИ
БЕ САД ИМА-
ТИ МНОГО
ПОСТА У САМОМ
ЗАМКУ?
А САД ЈЕ, ПОМ-
НИ, РЕД НА
НАСТ!

У ТОМ ЧАСУ БРИЈАН ЈЕ ПРИМЕТИО
И ДРУГУ ОПАСНОСТ...

ДИМ?

БРАСИ? СВЕ ЈЕ
ИЗГУБЉЕНО? НЕ-
КО ЈЕ У ЗАМКУ
ПОДМЕТНУО
ВАТРУ?

ШТА?
ЈЕСИ
ЛИ ПО-
ЛУДЕО?

ЗАПАДНА СТРАНА ЗАМКА
ЈЕ ЗАХВАЊЕНА ПЛА-
МЕНОМ?

ШТА ДА РАДИМО,
БОА-ГИЛБЕРЕ?

ПОВЕДИ ТУ-
ДЕ ПРЕМА КА-
ПИЈИ ПРЕ НЕ-
ГО ШТО ЈЕ ЗА-
ХВАТИ ВАТРА!

БРАСИ НИЈЕ ЧЕКАО НИ ТРЕН...

... ПОВЕО ЈЕ СВОЈЕ ЉУДЕ ПРЕМА
КАПИЈИ ЗАТКА ...

ДОК ЈЕ СЕДРИК НАПРЕДОВАО КРОЗ ЗА-
ТАК ТРАЖЕЊИ ЗАТВОРЕНИКЕ ...

... БРАСИ И ЦРНИ ВИТЕЗ ОТПОЧЕЛИ СУ БОРБУ ...

... ПОГАЂАЈУЋИ ЈЕДАН ДРУГОГ СТРАШНИМ
УДАРЦИМА ...

ПРЕДАЈ СЕ, БРАСИ,
АКО ТИ ЈЕ ЖИ-
ВОТ МИО?

НЕЋУ, ЦРНИ ВИТЕ-
ЖЕ! НЕЋУ ДА СЕ
ПРЕДАМ!

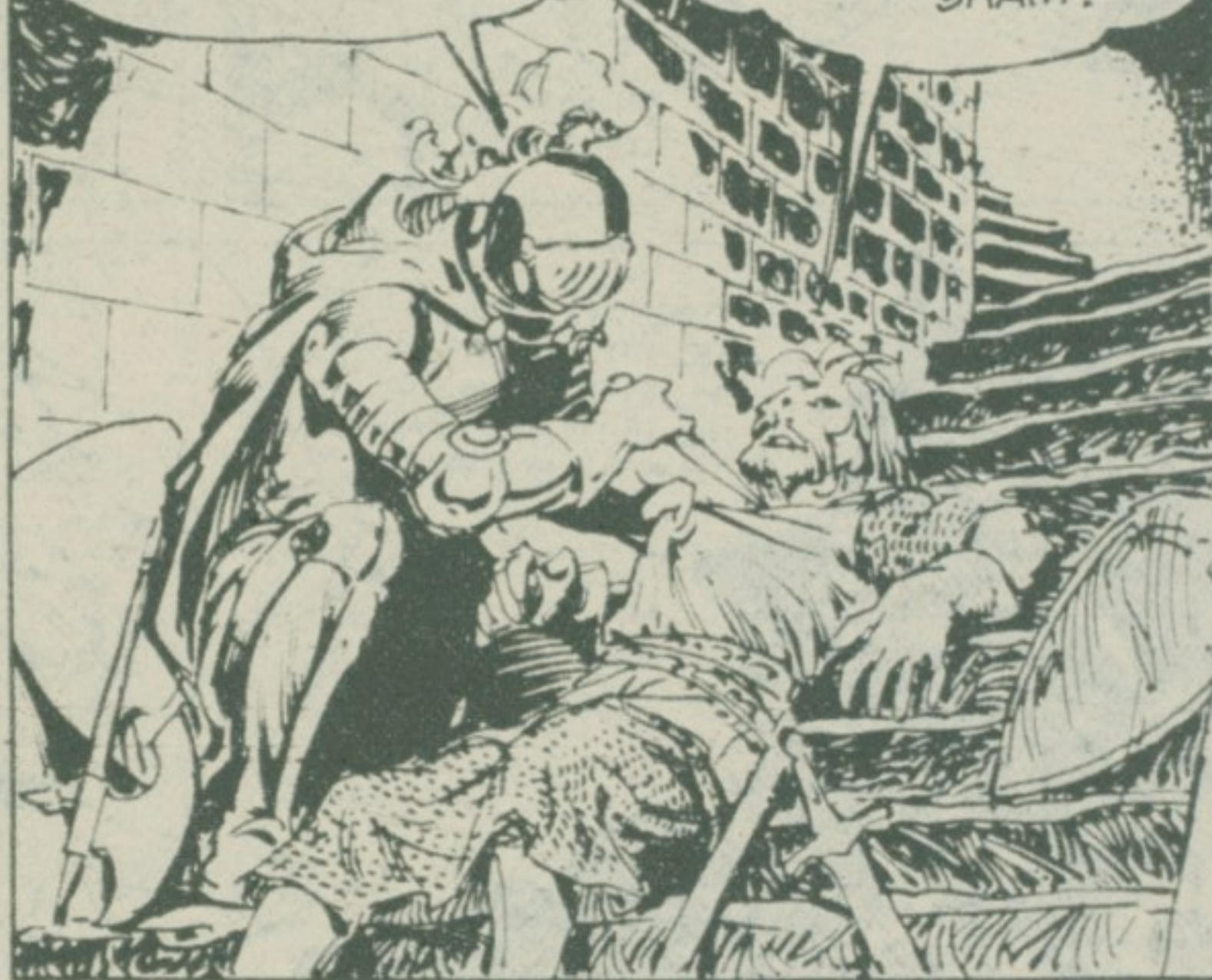

ЦРНИ ВИТЕЗ ПОГНУ ГЛАВУ И ШАПНУ СВО-
ЈЕ ПРАВО ИМЕ ...

ЈЕСАМ, БРАСИ! ДАК-
ЛЕ, ХОБЕШ ЛИ САДА
ДА СЕ ПРЕДАШ? И РЕ-
ЋИ МИ ШТА ЗНАШ О ВИ-
ТЕЗУ АЗВАНХУ?

ПРИСТАЈЕМ
ДА БУДЕМ ТВОЈ
ЗАРОБЉЕНИК
И РЕКИ КУ ТИ
СВЕ ШТО
ЗНАМ!

ВИТФРЕД ОД АЗВАНХА ЈЕ РАЊЕН И ЗА-
РОБЉЕН ЈЕ У ОВОМ ЗАТКУ? НИКО СЕМ
МЕНЕ НЕ ЗНА ГДЕ ЈЕ? АКО ГА НЕ СПА-
СЕМО, НАСТРАДАЋЕ У ПЛАМЕНУ?

БРЗО У ЊЕ-
ГОВУ БЕТИ-
ЈУ?

ДОК СЕ ДЕ БРАСИ ПОВИНОВАО НА-
РЕДБАМА КРНОП ВИТЕЗА...

КРАЈ АВАНХА ЈЕ БИЛА РЕБЕКА КОЈУ ЈЕ
УРЛИКА ПУСТИЛА НА СЛОБОДУ...

ВАТРА ЈЕ
СВЕ БЛИЖЕ?
БЕЖИ, РЕ-
БЕКА?

НЕКУ ОТИКИ,
АЗВАНХО? ОСТАЊ
КРАЈ ТЕ-
БЕ?

ВРАТА СЕ С ТРЕСКОМ ОТВОРИШЕ И
ПОЈАВИ СЕ БРИЈАН ОД БОА-ГИЛБЕ-
РА...

РЕБЕКА,
НАЈЗАД САМ
ТЕ НАШАО?
ХАЈДЕ,
ПОСТОЈИ СА-
МО ЈЕДАН ПУТ
БЕЗБЕДНОСТ?

НЕКУ ДА ИДЕМ
С ТОБОМ? РАДИЈЕ
БУ ИЗГОРЕТИ НЕ-
ГО ПРИХВАТИТИ
ТВОЈУ ПОМОЋ?

АКО НЕМАМ
ДРУГОГ ИЗБО-
РА, ЈА БУ ТЕ
ИЗНЕТИ, РЕБЕ-
КА?

НЕ ДИРАЈ
ЈЕ?

ТИ ОВДЕ?

УБИО БИХ ТЕ,
ВИТЕЖЕ АЗ-
ВАНХО, АЛИ ВАТ-
РА ЈЕ СВЕ БЛИ-
ЖЕ...

ДУРАТОВНИК ПОДИЖЕ РЕБЕКУ У НАРУЧ-
ЈЕ...

ОСТАВИ ЈЕ, ОЛО-
ШУ? ОСТАВИ ЈЕ, ЈЕР
КУНЕМ ТИ СЕ, УЗЕКУ
ТИ КРВ ИЗ СРЦА?

АЛИ, БОА-ГИЛБЕР НЕ РЕЧЕ НИШТА. ОСТА-
ВИО ЈЕ АВАНХА НА МИЛОСТ И НЕМИ-
ЛОСТ СТРАШНОЈ СТИХИЈИ КОЈА СЕ
ПРИБЛИЖАВАЛА...

Гато неколико трену-
така касније ...

ТУ ЛЕЖИ
АЗВАНХО?

... БРАСИ ЈЕ ДОВЕО ЦРНОГ
ВИТЕЗА ДО РАЊЕНОГ МЛА-
ДИКА ...

НЕ! АКО СТЕ ПРАВИ ВИ-
ТЕЗ, СПАСИТЕ ПРВО ДА-
МУ!

СЛЕДИТЕ ЊЕНОГ
ОТЛИЧАРА И СПАСИТЕ
ЛЕДИ РОВЕНУ

СВИ БЕ ДОЈИ НА РЕД, АЛИ
ВИ СТЕ ПРВИ, ВИТЕЖЕ АЗВАН-
ХО!

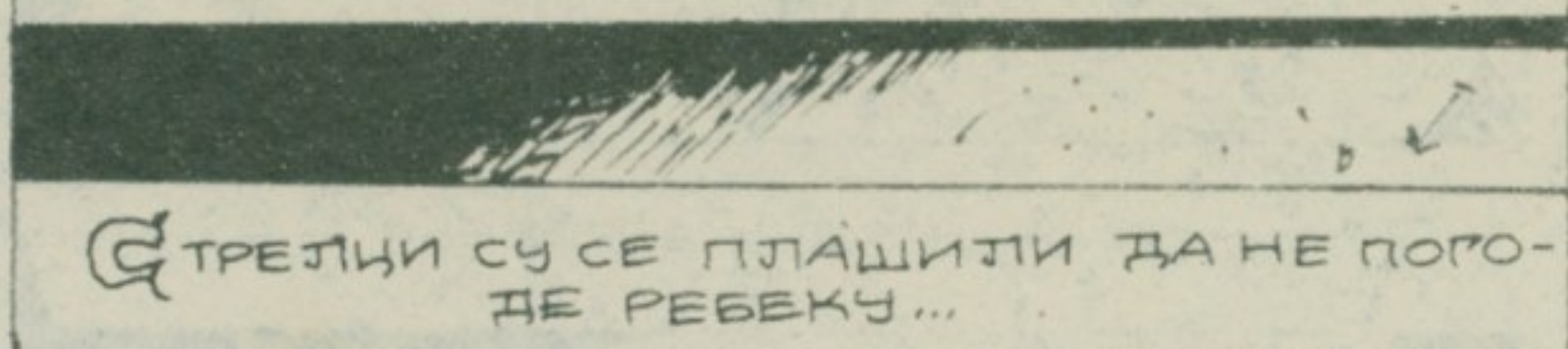
НЕЕЕЕЕ!

БЕДРИК ЈЕ УСПЕО ДА СПАСЕ РО-
ВЕНУ, АТЕЈСТАЈНА, ВАМБУ,
ИСАКА И ДРУГЕ ...

БРЗО,
ОВУДА!

... АЛИ УПРКОС НАПОРИМА РОВИНО-
ВИХ СТРЕЛАЦА, БОА-РИТБЕР ЈЕ ПОБЕ-
ГАО ...

СТРЕЛЦИ СУ СЕ ПЛАШИЛИ ДА НЕ ПОГО-
ДЕ РЕБЕКУ ...

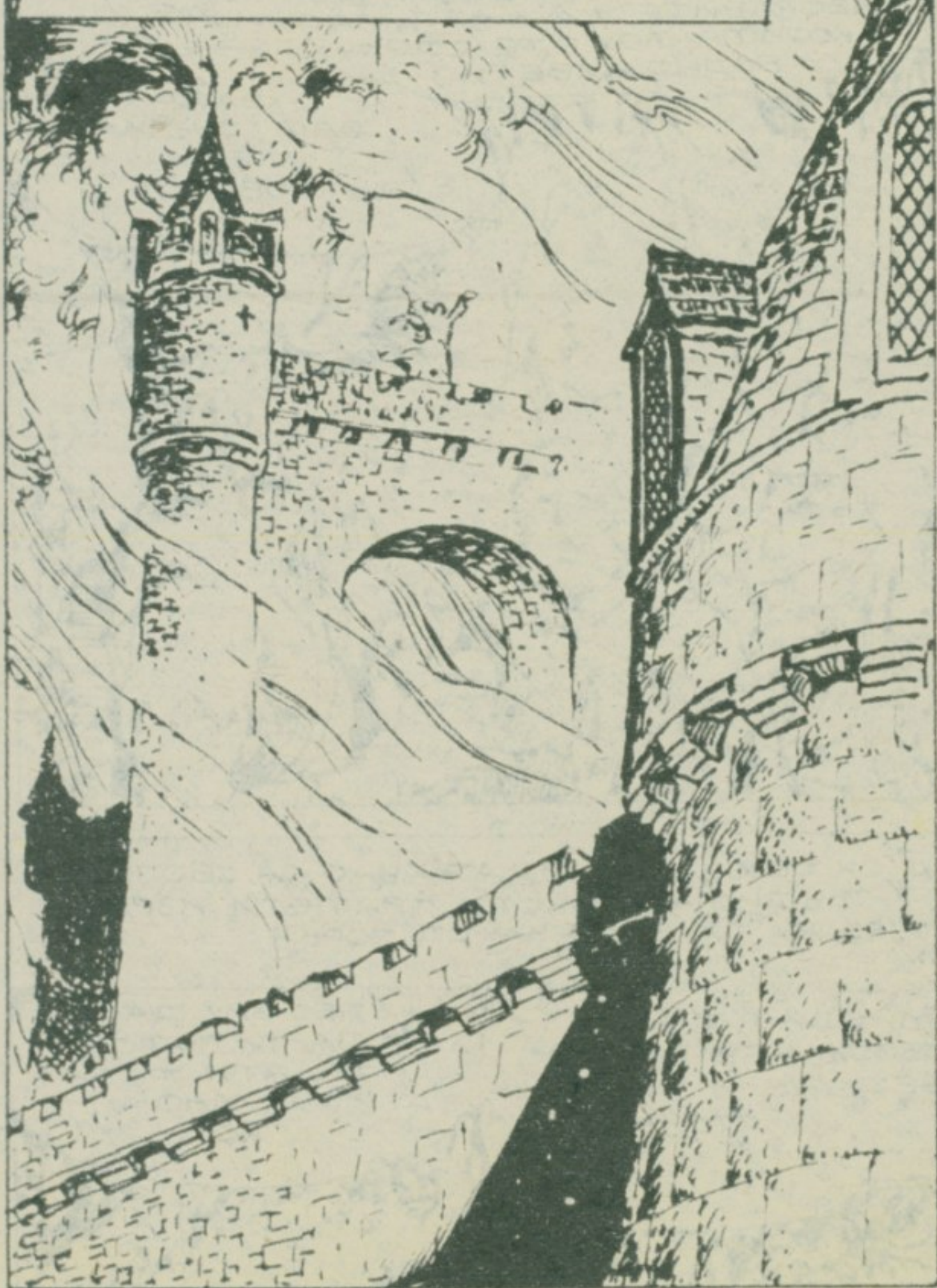
БАТРА ЈЕ ВЕЋ ЗАХВАТИЛА ЦЕО ЗАТАК КАД
СЕ ЦРЛИКА, КОЈА ЈУ ЈЕ И ПОДМЕТНУЛА,
ПОЈАВИ НА ЈЕДНОЈ КУЛИ ДИВЉЕ ПЕ-
ВАЈУЋИ СТАРУ САКСОНСКУ ПЕСМУ ...

"... НЕКА ТИ ЈЕ МАЧ ЈАК
ДОК ТИ ЈЕ КРВ ТОПЛА! НЕ
ШТЕДИ НИКОГА ИЗ МИТО-
СРБА ИЛИ СТРАХА! ЗА ОСВЕТУ
ПОСТОЈИ САМО ЧАС! ТРЖЊА
БЕ НЕСТАТИ А СА ЊОМ И ЈА ..."

Платенови су сукљубали у ве-
черње небо осветљавају-
ћи надалеко цео пејзаж...

Куле су падале једна за другом и бор-
ци су морали да беже, али право у ру-
ке робинових људи...

На највишем зиду куле, стара саксон-
ка цртика изгледала је као саб-
ласт...

А онда се, из зарлушну грмљавину, огром-
ни зид распао и срушио...

... и старица је нестала у пла-
меновима који су прогутати
њен задњи крик...

У ТОМ ТРЕНУТКУ СРЕБА АТЕЈСТАЈН ОД КЕ-
НИНСБЕРГА СТУПИ НАПРЕД ...

СЕДРИЧЕ, ЗНАМ ДА МЕ
ЉУПКА ЛЕДИ РОВЕНА НЕ ВО-
ЛИ ИСКРЕНО ...

... ОНА ВОЛИ
ВИТЕЗА АЗВАН-
ХА, ТВОР СИНА
ВИТФРЕДА?

ЗАТО ЈЕ ОСПОБАБАМ ЗАДАТЕ РЕЧИ?

ВИШЕ НИШТА НИЈЕ ТРЕБАЛО РЕЧИ ... АЛИ,
ДОК ЈЕ СРЕБА ВЛАДАЛА ХОДНИЦИМА
РОТЕРБУДА ...

У ЗАТКУ ТЕМПЛОУН
ЈЕ БИЛО ТУЖНО ...

ЈА САМ
ИСАК ОД
ЈОРКА,
ТРГОВАЦ!
ДОШАО САМ ДА
ВИДИМ БРИЈА-
НА ОД БОА-
ГИЛБЕРА?

ШТА ИМАШ
СВРАТОМ
БОА-
ГИЛБЕ-
РОМ?

МОЈА КЕРКА
РЕБЕКА ЈЕ ОВ-
ДЕ ЗАРОВЉЕНА!
ЖЕЛЕО БИХ ДА
ЈЕ ОСПОБОДИ ...

ШТА?
ЖЕНА
У ТЕМПЛ-
СТОУНУ?

ИЗБАЏИТЕ ТОГ
ПСА!
А АКО СЕ ВРАТИ,
ПРЕБИЈТЕ
ГА!

МАЈСТОР ЈЕ ПОСЛАО ДА МУ ДОВЕДУ УПРАВИ-
ТЕЉА ...

ЗАШТО СТЕ ДОПУСТИЛИ
БОА-ГИЛБЕРУ ДА ДОВЕ-
ДЕ ЈЕДНУ ЖЕНУ НА ОВО СВЕ-
ТО МЕСТО? И ТО ЈЕ-
ВРЕЈКУ?

ОПРОСТИТЕ,
ВЕЛИКИ
МАЈСТОРЕ ...

ХВАТИВШИ ДАКЕ И ОН И БОА-ГИЛБЕР БИТИ
КАЖЊЕНИ И ИЗБАЧЕНИ ИЗ РЕДА ХРАТОВНИ-
КА УКОЛИКО НЕ БУДЕ МОГАО ДА ОБЈАСНИ ЦЕО
ДОГАБАЈ ...

... УПРАВИТЕЉ СЕ ПОКУШАВАО ДА ОП-
РАВДА ...

АКО САМ ПОГРЕШИО ШТО САМ ЈЕ
ПРИТИО ОВАМО, ТО ЈЕ САМО ЗАТО ШТО
САМ МИСЛИО ДА ЋУ НА ТАЈ НАЧИН МО-
ГИ ДА СПОТИМ НЕВЕРОВАТНУ ОДАНОСТ
И ЗАСЛЕПЉЕНОСТ БРАТА БОА-ГИЛБЕРА
ЊЕНОМ ЛЕПОТОМ?

ТАКО ЈЕ РЕБЕКА ОСУЂЕНА ДА БУДЕ ЖИВА
СПАЉЕНА КАО ВЕШТИЦА. СЕЂЕЊИ ИЗА ВЕ-
ЛИКОГ МАЈСТОРА, БОА - ГИЛБЕР ЈЕ ЗАПАО
У ДУБОКИ ОЧАЈ...

ПОГРЕШНО СТЕ МЕ
ОСУДИЛИ И ЗНАМ ДА
ЈЕ НЕКОРИСНО МОТИ-
ТИ ВАС ЗА МИЛОСТ...

... ПА ИПАК ЈОШ
ПОСТОЈИ ЈЕД-
НА ШАНСА ДА
СПАСЕМ ЖИ-
ВОТ!

ЗАХТЕВАМ СУЂЕЊЕ У БОЈУ КОЈЕ
ПРИЗНАЈУ ЧАК И ВАШИ ЗАКОНИ! АКО
ВАШ ЧОВЕК ПОБЕДИ МОРИ РЕТЕ МЕ
СПАТИТИ, КАО ШТО БИСТЕ МЕ СПАТИ-
ЛИ И БЕЗ ТОГА...

... АТИ АКО ПОБЕДИ ОНАЈ
КОЈИ СЕ БОРИ ЗА МЕНЕ, ТАДА,
ПРЕМА ВАШИМ ЗАКОНИМА, ЗНА-
ЧИМЕ ДА САМ НЕВИ-
НА!

ДОК ЈЕ РЕБЕКА ГОВОРИЛА НАДА СЕ
ВРАТИЛА У СРЦЕ БОА - ГИЛБЕРА...

ДОСТОЈАТЈА ЈЕ ШАНСА ДА
СПАСЕ СВОЈУ ВОЉЕНУ
РЕБЕКУ. ОН ЋЕ СЕ БОРИ-
ТИ ЗА ЊЕНУ НЕВИНОСТ...

СИГУРАН САМ
ДА ЋЕ СЕ ДОКАЗА-
ТИ ДА СИ
ВЕШТИЦА!

КАДА ЈЕ ВЕЛИКИ МАЈСТОР
НАСТАВИО ДА ГОВОРИ...

... НАДЕ БОА - ГИЛБЕРА ОПЕТ СУ
БИЛЕ ПОКОПАНЕ...

БРАТ БОА - ГИЛБЕР ЋЕ СЕ БОРИ-
ТИ КАО ПРЕДСТАВНИК ВИТЕЗА
ХРАТОВНИКА...

... АТИ, КО ЋЕ, РЕБЕКА, ПОДИКИ СВОЈЕ
КОПЉЕ У ОДБРАНУ ВЕШТИЦЕ? КО ЋЕ БИ-
ТИ ТВОЈ ВИТЕЗ?

СУДБИНА ЋЕ МИ
ПОСЛАТИ ВИТЕЗА? ВЕРУ-
ЈЕМ У ТО ЈЕР ЗНАМ ДА ЋЕ
СЕ ОН БОРИТИ ЗА ПРАВ-
ДУ!

ДА НАЈЕ СВОЈ ВИТЕЗА ЗАШ-
ТИТНИКА, ОДРЕБЕНА СУ ТРИ
ДАНА...

РЕБЕКА ЈЕ ПОСЛАЛА ПОРУКУ СВОМ ОЦУ ИСАКУ...

У ЦЕЛОЈ ЕНГЛЕСКОЈ ПОСТОЈИ САМО ЈЕДАН ВИТЕЗ КОЈИ МОЖЕ ДА УКРС-ТИ ОРУЖЈЕ СА БОА-ГИТ-БЕРОМ?

МОРАМ ОДМАХ ДА ГА ПОТРА-ЖИМ...

ПРОШЛА СУ ТРИ ДАНА...

БУЧЕН У СВОЈЕ ВИТЕШКО РУХО, БОА-ГИТ-БЕР ЈЕ УЗАЛУДНО ЧЕКАО ДА СЕ ПОЈАВИ ЊЕГОВ ПРОТИВНИК...

ОВДЕ СТОЈИ ПЛЕМЕНИТИ ВИТЕЗ БРИЖАН ОД БОА-ГИТ-БЕРА СПРЕМАН ДА СЕ БОРИ СА БИЛО КОЈИМ ЈУНАКОМ КОЈИ ЋЕ БРАНИТИ ЈЕВРЕЈКУ РЕБЕКУ?

АЛИ, ПОСЛЕ ЗВУКА ТРУ-БЕ, НИКО СЕ НИЈЕ ЈА-ВИО...

ЧЕКАЋЕМО ДОК СУНЦЕ НЕ ЗАЂЕ?

АКО СЕ ДО ТАДА НИКО НЕ ПОЈАВИ, РЕБЕКА ЋЕ БИТИ СПА-ЉЕНА КАО ВЕШТИ-ЦА?

У ОЧАЈАЊУ, БОА-ГИТ-БЕР ИСКОРИСТИ ТРЕНУ-ТАК ДА ПРОЈАШЕ ПОРЕД РЕБЕКЕ...

СКОЧИ НА СЕДЛО ИЗА МЕНЕ, РЕБЕКА? ПОБЕГИ БЕМО ОДАВДЕ?

НЕЋУ ДА БЕЖИМ? ЧЕКАМ МОГ ВИТЕ-ЗА?

БЕЋУТИМ, НИКО НИЈЕ ВЕРОВАО ДА ЋЕ СЕ ТАКАВ ВИТЕЗ ПОЈАВИТИ...

ТАДА ЈЕ ГЛАСНИК УЗВИК-
НУО...

ПРИБЛИЖАВА
СЕ ЈЕДАН
ВИТЕЗ?

ДАХАЧ ЈЕ БИО ИСЦРПЉЕН И ЈЕДВА СЕ
ОДРЖАВАО У СЕДЛУ, А КОЊ МУ ЈЕ
ПАДАО ОД УТОРА...

ВИТЕЗ СЕ ЗАУСТАВИ ПРЕД ВЕЛИКИМ
МАЈСТОРОМ И ПОДИЖЕ КАЦИГУ...

ЈА САМ ВИЛФРЕД
ОД АЗВАНХА? СВО-
ЈИМ ЗАЛАГАЊЕМ И
БРИГОМ ОПТУЖЕНА
РЕБЕКА МИ ЈЕ СПАС-
ЛА ЖИВОТ?

ДОШАО
САМ ДА ЈЕ
БРАНИМ
КОПЉЕМ
И МА-
ЧЕМ?

БОРИКУ СЕ ПРО-
ТИВ БРИЈАНА ОД
БОА-ГИЛБЕРА, ИЗ-
ДАЈНИКА, УБИЦЕ
И ЛАЖЉИВ-
ЦА?

НЕМОЈ, АЗВАНХО?
НЕКУ ДА СЕ БОРИМ
С ТОБОМ СВЕ ДОК
ТИ РАНЕ НЕ ЗА-
РАСТУ И ДОК СЕ
НЕ ОКРЕПИШ?

ЛЕПО РЕЧЕНО,
ПОНОСНИ ВИТЕ-
ЖЕ, АЛИ ЗАР СИ
ЗАБОРАВИО ДА
СИ ВЕК ДВА ПУТА
ПАДАО ПОД ОВИМ
КОПЉЕМ?

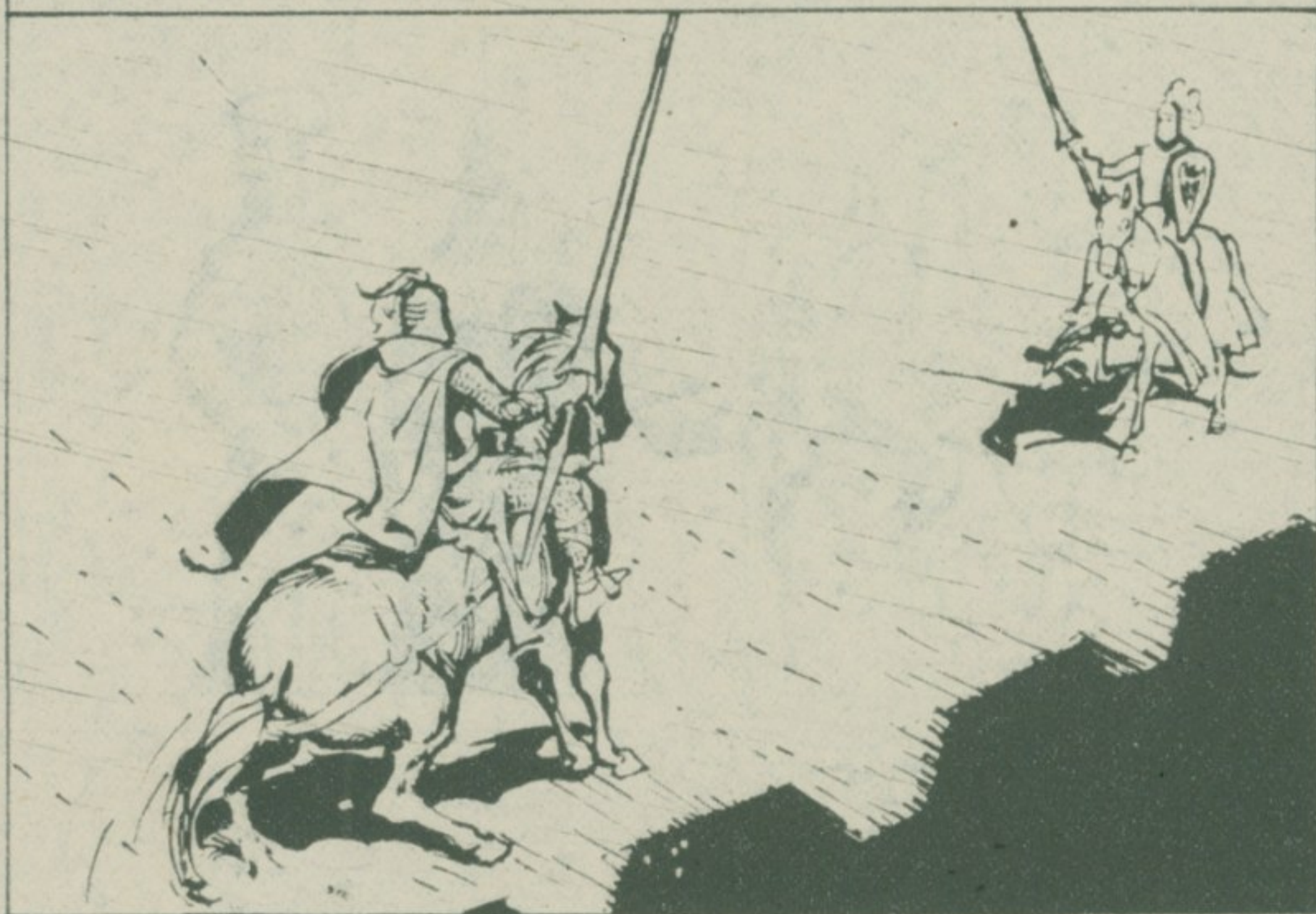
И ЗАР СИ ЗАБО-
РАВИО ИЗАЗОВ У
КУЛИ МОЈ ОЦА
КОЈИ ТИ ЈЕ У МО-
ЈЕ ИМЕ УПУТИО
"ХОДОЧАСНИК"
?

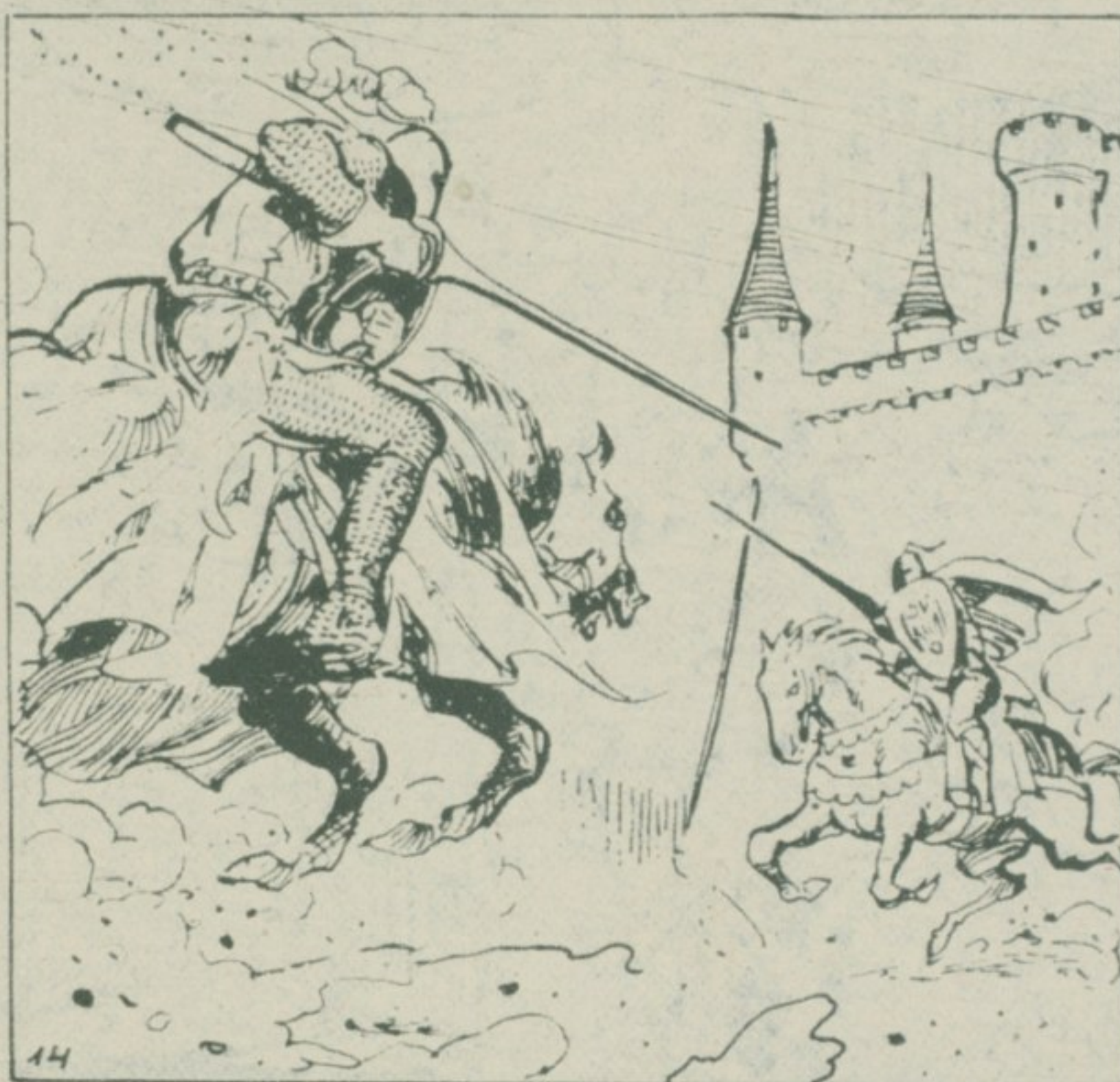
ДВА ВИТЕЗА ЗАУЗЕШЕ МЕСТА НА ПОПРИШТУ...

... ЗВУЦИ РОГА СЕ ОГЛАСИ-
ШЕ ...

... И ПРАШИНА СЕ ДИЖЕ ИСПОД КОЊ-
СКИХ КОПИТА ...

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ДА САМ ЗНАО-ОДЈЕКАО БИХ ПРОТ!

ОД ДЕСЕТ
УЈУТРУ ДО ОСАМ
УВЕЧЕ ТРАЈАО ЈЕ
КОШМАР — НЕОПИСИВ
И НЕУБЛАЖИВ БОЛ КОЈИ ЈЕ НИКОЛУ
ДОВЕО ДО ГРАНИЦЕ
ИЗДРЖЉИВОСТИ.
АЛИ, НИ ТО НИЈЕ БИЛО СВЕ...

Уловите опет неку велику хоботницу. Чика Никола, хоћемо хоботницу! — надвикивали су се разголићени малишани — деца из неколико југословенских породица које су недељу дана раније пристигле у залив грчког „небеског града“ Уранополиса у подножју Свете Горе, док се Никола Кусовац, историчар уметности и кустос Народног музеја нашег главног града, припремао да по ко зна који пут ужива у подводном свету који му, од тренутка кад га је открио, пружа велико задовољство.

— Ево, покушаћу да вам испуним жељу. А од вас тражим само да будете добри — говорио им је узимајући пушку за подводни риболов, пераја, нож, за сваки случај, и обавезну маску.

У водама свих мора, поред безазлених рибица најразличитијих боја, величина и облика, живе опасне грабљивице и отровнице са којима се не треба шалити. Неке од њих Никола је добро познавао. Мурину и угора, на пример. Прву је сатима знао да посматра како вреба плен и наглим покретом хвата га за главу, а затим се повлачи у своје окровиште у стени и мирује, све док несрећна риба, отимајући се, сама не оклизне у грло змијолике грабљивице, преко оштрих уназад повијених зуба који је спречавају да се ослободи.

Шкрпина му је више пута загорчала укусан ручак убодима својих прилично опасних пераја. А ту су и такозвани пауци — рибе које живе у песку, изгледају лепо и телују прилично безазлено. Али, само док их неко не натера да истуре своје три црне бодље пуне отрова, смештене одмах из главе — својеврсне жаоке којима се она успешно брани.

Чуо је и причу једне мештанке како је своју кћерку Ефи родила пре времена услед напетости изазване боловима од убода ове рибе коју Грци не без разлога називају „дракина“ — изведено од речи Дракула односно „драгон“ (аждаја). Знао је и то да неки рибари, кад се она улови, цепају мреже, само да не би морали да је додирују... Све је то Никола добро знао...

Ипак, кад је тог јутра заронио, и испод мирних вода залива, само двадесетак метара далеко од обале, у песку угледао „краљевски примерак“ дракине, која је иначе прилично мала, није могао да одоли.

Лак плен, помислио је. Добра прилика да је ухватим и покажем деци. А и месо јој је, кажу, прилично укусно, могао бих да пробам. Припазићу се. Шта и ако ме мало убоду! Не верујем да је много опаснија од шкрпине.

Већ следећег тренутка риба се беспомоћно праћкала на врху кукасте шипке. Ни тада, ни сада, а вероватно и никада, Никола неће успети да објасни зашто му се у том тренутку учинило да одмах треба да је скине са остију.

Пружио је руку... Све је било тако нормално... Док је извлачио метал, рањена риба је мировала. Онда је у њој, наједном, оживео прави Дракула: неочекиван снажан трзај и две уздигнуте бодље до кости су се зариле у

кажипрст његове десне руке. Страховит бол прострујао је читавим телом, као да су га одједном убоду два циновска стршљена! Испустио је рибу која је, рањена, наставила да клизи преко његових груди, све до иза врата. Најежио се и неконтролисано зтрчио, повијајући уназад главу да би се заштитио. А по је значило нови убод. Срећом, не у врат већ изнад плећке.

Шта ти је све ово требало!? Испео си ужасно глуп! — стискао је Никола зубе и беснео, киван на самог себе. И док је бол постајао ове несноснији а прст нагло отицао, журио је ка обали, узалуд

исисавајући крв из једва приметних рупица: „нервни отров“ је већ увелико деловао!

— Тата, шта се догодило? — одјекнуо је заливом престрашени глас мале Олгице.

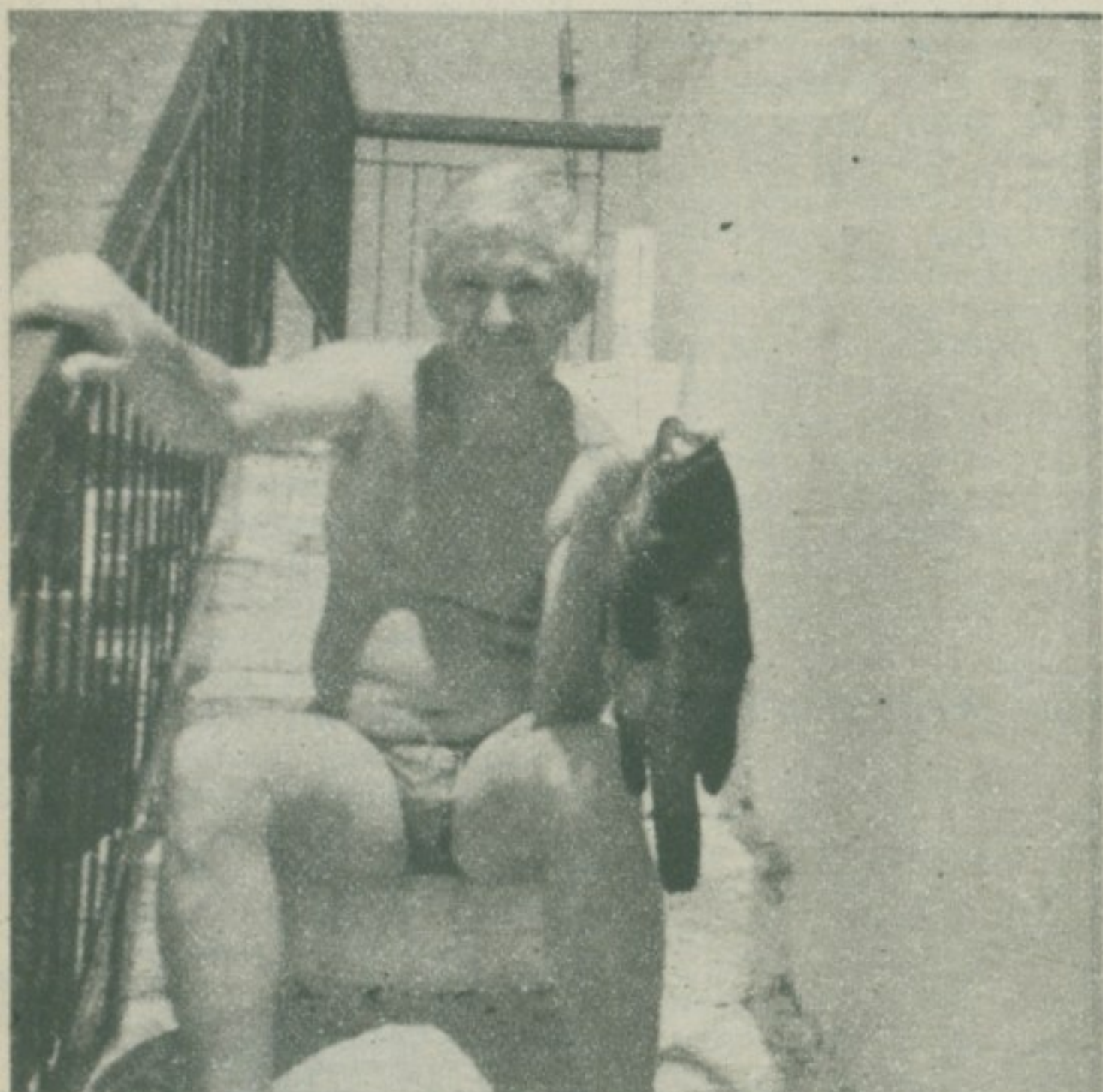
За трен ока читава плажа била је на ногама: супруга Бојана, старија кћерка Гордана, затим Каћа, Милица, Јеја, мали Аца, Дракче, Драгуљче, Гордон, Милош и остала деца и њихови родитељи — сви који су се ту затекли сјатили су се око њега.

— Дракина, дракина... — чули су се повици мештана.

Готово бео, помодрих усана и са руком која је већ личила на Попајеву, Никола је покушао да мирно поднесе раздирући бол који га је готово паралисао. Узалуд. Одавао га

је изглед. Укочен поглед, грашке хладног зноја, неконтролисана дрхтавица, убрзан пулс и дисање — све је то говорило да се већ налази у стању шока... У гомили је неко заплакао.

Шта сад?

Била је недеља и сви су знали да лекара не треба да траже јер га неће наћи... У том часу однекуд је стигао један грчки полицајац и, умирујући присутне, ухватио Николу испод мишке и повео га према кули у непосредној близини. Испратили су их без речи, сви су стајали као камењени.

Док је у великој дневној соби необичне грађевине из тринаестог века чекао, не знајући кога, Никола је јечао од бола који му је цепао сваки нерв. Рука је и даље отицала, срце је све жешће и све неравномерније лупало. Дрхтавица се претворила у ватру. Ноге га више нису држале, губио је свест. Кроз главу му је први пут пролетела мисао да може умрети!

Тада се на вратима појавила деведесетогодишња старица, нека мисионарка из Енглеске, у околини позната као Леди. Већ је знала о чему се ради тако да ништа није питала. Замолила је полицајца да из суседне просторије одмах донесе посуду са врелом водом у коју је Никола морао да стави руку. Није се снебивао, знао је да горе не може да му буде.

Следећих пола часа старица се на разне начине трудила да га забави и утеши, али је све то мало вредело. Болови у читавом телу нису престајали. Чак му се у једном тренутку учинило да га је увалила у нешто још горе (није знао да је нервни отров осетљив на гоплоту).

Одмах затим, по савету старице, његов пријатељ Драган Јовановић одвезао га је лекару у место Неарода, удаљено дванаест километара од Уранополиса. Тамо је добио неке инјекције за умирење болова али и речи охрабрења: болови ће брзо сами престати!???

И заиста. Тачно у осам увече, после равно десет часова несносних патњи, одједном је наступило олакшање. Радости није било краја... Сви су одахнули. Никола је утонуо у сан...

Кад се пробудио, било му је јасно да је од свега остала још само огромна рука са неколико килограма отока коју је данима вукао као балван. Велико олакшање налазио је у води и Архимедовом закону. Падале су и шале на рачун тога.

Никола и данас, кад год прича о овом догађају, каже:

— Да сам знао какви ме болови чекају, сигурно бих ножем, оног истог часа, сам себи одсекао прст!

Рука му је недељу дана била као пањ, а оток шаке се задржао чак неколико месеци. Никакво лечење није помогло. Избегаво је одумирање ткива али му је кажипрст и данас, после три године, полумртав а шака нешто увећана.

Диего Варагњ

ЗАНИМЉИВА YU ГЕОГРАФИЈА

ВИШЕ ЛЕВО НЕГО ДЕСНО

Популарна народна песма која се обично пева после каквог бурног весеља каже: „Лево, десно, нигде мога стана, ој улице, и ти си пијана“. Али, није баш тако. И лево и десно налазе се не само стансови већ и читава насељена места.

Тако се код Сиска налазе места ДЕСНА МАРТИНСКА ВЕС, ДЕСНИ ДУБРОВЧАК, ДЕСНО ТРЕВАРЈЕВО и ДЕСНО ЖЕЉЕЗНО. Недалеко од Вргинмоста сместили су се ДЕСНИ ШТЕФАНКИ и ДЕСНО СРЕДИЧКО. Место ДЕСНАК је код Љутомера, ДЕСНИ ДЕГОЈ код Глине, ВРХ ДЕСНЕ код Метковића, и место ДЕСНЕ такође код Метковића.

Места ЛИЈЕВА ЛУКА, ЛИЈЕВА МАРТИНСКА ВЕС, ЛИЈЕВО ТРЕВАРЈЕВО и ЛИЈЕВО ЖЕЉЕЗНО су недалеко од Сиска. Место ЛИЈЕВИ ДУБРАВЧАК налази се крај Иванић-Града, ЛИЈЕВО СРЕДИЧКО код Јастребарског, ЛИЈЕВА РИЈЕКА код Титогграда, ЛИЈЕВИ ДЕГОЈ и ЛИЈЕВИ ШТЕФАНКИ код Велике Горице а ЛИЈЕВЧА код Завидовића.

ТРОЈКА — ПРВА

Недалеко од Новог Места постоји место ЈЕДИНШЧИЦА.

ТРОЈИЦА је име насеља код Домжала. ТРИ ЧЕШМИ су крај Штипа, ТРИ ВОДИ код Струмице, ТРИНАЈСТИЋИ крај Ријеке, ТРОЈИЦИ близу Прилепа, ТРОЈАНЕ код Домжала, ТРОЈЕГЛАВА код Дарувара, ТРОЈЕГЛАВА РАШЕНИЧКА код Грубишног Поља. (Поред ових имена постоје још 22 имена места која почињу слогом ТРИ!)

ЧЕТВРТКОВАЦ је име места код Сиска.

ПЕТИНА је име места код Велике Горице и

Крушевца, а ПЕТИНЕ је име места код Шљиваља.

ШЕСТИ ГАБАР је име места код Књажевца, ШЕСТИНЕ и ШЕСТИНСКИ КРАЉЕВЕЦ код Загреба, а ШЕСТАК БРДО код Велике Горице. ОСМАЦИ је име места код Калесије, а ОСМИЋ крај Бољевца.

ДЕВЕТАК је код Лукавца и Урошевца, ДЕВЕТИНА код Лакташа, ДЕВЕТАЦИ крај Босанског Брода и Кисељака, а ДЕВЕТ ЈУГОВИЋА у близини Приштине.

ДЕСЕТАК је име села код Лепосавића, а ДЕСЕТНИК код Какња.

ГОЛИШАВА ИМЕНА

Ово је мали попис „голих“ имена насељених места у нашој земљи.

Код Копривнице се налази место ГОЛА. Близу Ваљева налази се место ГОЛА ГЛАВА, а крај Требиња ГОЛА ГЛАВИЦА. ГОЛИ БРЕГ је код Загреба. ГОЛИ РИД код Лебана, ГОЛИ ВРХ код Јастребарског, Кршког и

Шкофје Локе. ГОЛИ ВРХ НЕТРЕТИЋКИ близу је Дуге Ресе, а ГОЛИ ВРХ РИБНИЧКИ код Озља и ГОЛИ ВРХ РАКОВЕЧКИ код Врбосца. Место ГОЛО налази се недалеко од Љубљане. На ГОЛО БРДО наилазимо код Би-

јељине, Бугојна, Нове Горице, Љубљане, Скендер Вакуфа и Славонске Пожеге! Место ГОЛОБРАДАЦ је код Нове Градишке, ГОЛОБРДЦИ код Славонске Пожеге, ГОЛОБРЋЕ крај Билеће и ГОЛОЧЕЛО крај Копаоника и Крагујевца.

Млади Швеђанин Торбјорн Хагстрем пати од веома ретке болести костију које се ломе малтене кад се гласније насмеје (о томе је „Забавник“ писао прошле године). Најмањи пад или ударац и — нога је у гипсу. Од својих петнаест година, колико сад има, дванаест је провео у болници јер је једну исту кост ломио равно тридесет четири

пута. Да њега то не брине, види се и по овом снимку. „Моје гипсане чизме су моји трофеји“ — каже он.

Да додамо и то да је Торбјорн већ ушао у Гинисову књигу рекорда и да је последњи пут сломио ногу тако што је случајно нагазио свог кућног љубимца, мачора, на реп...

СВЕ О БАМБУСУ

ТРАВА ОД 40 МЕТАРА

ЈЕДИНО ЖИВО БИ-
ЋЕ КОЈЕ БУКВАЛНО
МОЖЕМО ПОСМАТ-
РАТИ КАКО РАСТЕ
ЈЕ ЧУДЕСНИ МА-
ДАН. ЗА САМО ЈЕ-
ДАН ДАН ИЖИЦК-
ЉА 120 ЦЕНТИМЕ-
ТАРА!

Један инжењер из Вашингтона има неку врсту стаклене баште у којој гаји бамбусе. Кад му дођу пријатељи на партију карата, он обавезно, на почетку, измери висину тек изниклих младика. На крају вечери, кад гости почну да се разилазе, испраћа их речима:

— Били смо умерени ноћас, картали смо се само пет центиметара. (1)

Пет центиметара за три-четири сата! Да није попио коју чашу више? Не, баш напротив, то само значи да гаји бамбус који се и не може баш похвалити неким брзим растом (ни висином) јер постоје они много вреднији. Тако је у јапанском граду Кјоту забележен рекорд, ова чудесна трава рода *Phyllostachys bambusoides* коју у Јапану називају ма-дек, за 24 часа порасла је 120 центиметара! То је ваљда једино живо биће на свету које буквално можете да гледате како расте. А уме да достигне висину и до 40 метара! Наравно, не сваки бамбус — има их који су нешто већи од обичне траве, дебљине оловке, па до циновских чији пречник достиже 30 центиметара.

Распрострањен је широм света, једино га није било у Европи (и на Антарктику), али је успешно пренет и на Стари континент. Зато неке врсте бамбуса можемо да про-

нађемо и на нашем приморју, на пример. А колико различитих врста те исте траве има да се никада не би рекло да су поједини из групе у икаквом сродству. Велика породица бамбуса има 50 родова подељених у преко хиљаду врста! Разликују се по боји стабла, облику и величини (односно, дужини). Оно што им је заједничко јесте да сви имају дрвенаст изданак и под земљом „крију“ ризом (врста подземног стабла које је задебљало а служи као резервоар хране надземном изданку). А баш то стабло учинило га је толико вредним.

Смртоносни цвет

Бамбус има једну особност — цвета врло ретко али увек у одређеним интервалима и то на 30, 60 или 120 година, опет у зависности од врсте. Када дође време цветања, ове чудесне траве умиру!!! И то сви бамбуси исте врсте ма где расли у свету! Срећом, њихов ризом не умире са изданком, преживљава и спреман је да из себе, у року од отприлике годину дана, избаци нове младике. А како је стаблу потребно од 60 до 90 дана да израспе, изгледало би да то „умирање“ не представља неки посебан

проблем, нарочито људима који животом зависе од њега. Међутим, није тако — бамбусова младика без обзира колико брзо израсла, прве три до пет година практично је неупотребљива. Док изданак не постигне одређену зрелост, не може да се користи готово ни за шта. Тај бамбусов подмладак изгледа поносито, лепе је боје, али стабло је изувише водено и недовољно еластично. Кад се посече брзо се скупља и пуца.

Тек када достигне одређену старост, а то људи који га гаје одлично знају, стабљике се секу и пре него што се изложе зрацима сунца перу се крпама у којима је песак — тако се скидају све насlage земље и разних лишпајева који су се по њима нахватали. После десетак дана изданци су довољно суви да могу да се транспортују за прераду.

Међутим, нису само људи погођени умирањем бамбуса. Оно је кобно и за једну врсту животиња и то ону која се убраја у најређе у свету — циновског панду. Недавно је група кинеских научника у шумама близу Сечуана (у овим крајевима циновски панда једино у слободи живи) пронашла око 140 мртвих панда! Разлог наслуђујете — бамбус *Sinarundinaria nitida* чијим се младикама искључиво хране, те године био је у цвату.

То што су угинули са-

мо на бамбусове младике разлог је да има врло мало панда у зоолошким вртovima света. Нису баш сви спремни, а немају ни могућности, да воде бригу о пандином јеловнику. Процењује се да у свету има укупно само око хиљаду циновских панда, па ће се убудуће сигурно повести више рачуна о овим симпатичним животињама црно-белог крзна које траже бамбус и само бамбус.

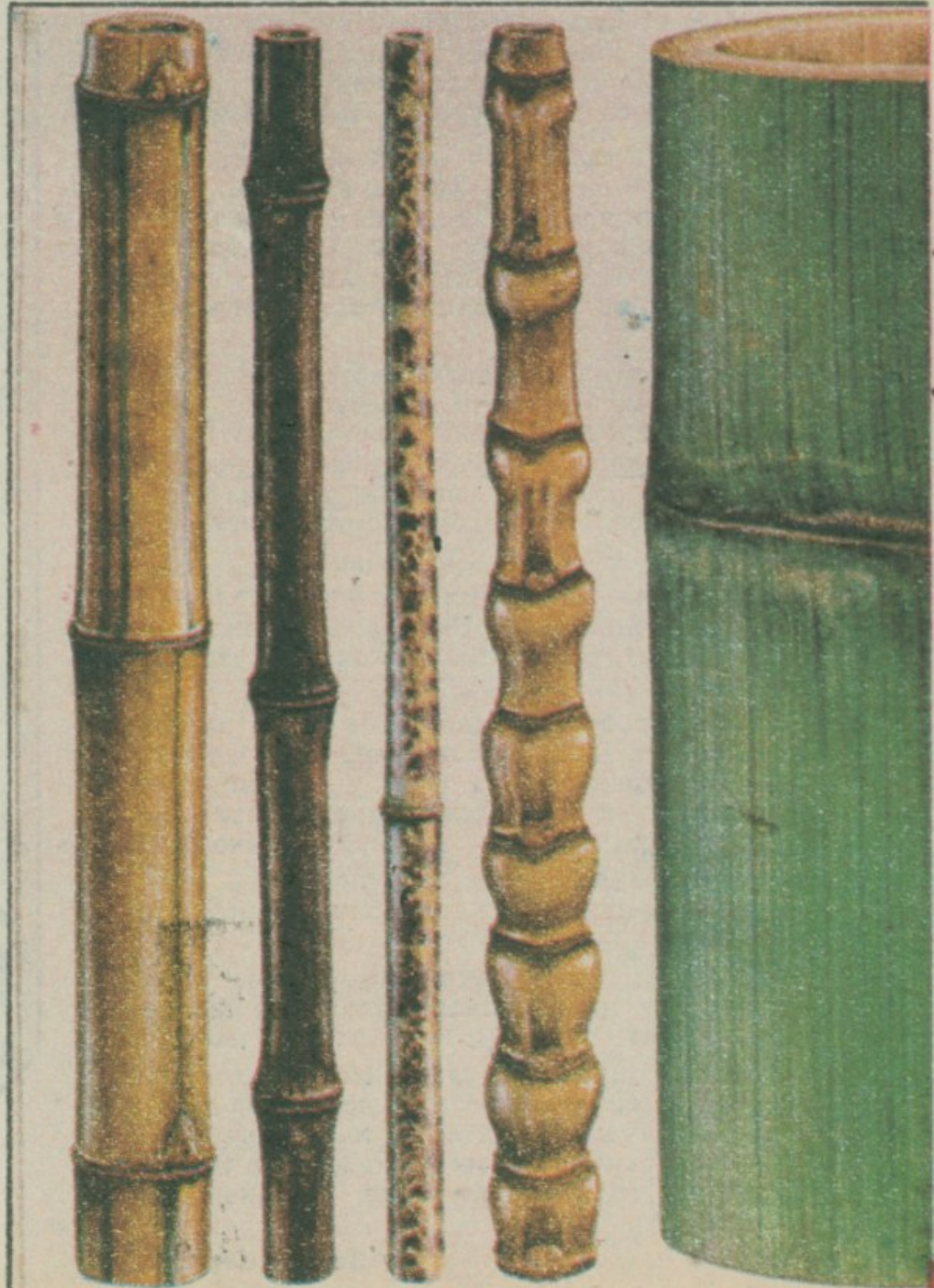
Три мускетара

Кинези вероватно имају најдужу традицију у коришћењу бамбуса. Они су и пре проналазка хартије (а они су је и пронашли у 1. веку наше ере) танке режњеве зеленог бамбуса користили за писање. Те fine, истањене површине они су чак спајали свилом или воловским жилама и правили неку врсту књиге. Недавно је једна таква књига од 312 страна пронађена у гробници династије Хан.

И данас се Кинези диве лепоти и издржљивости ове биљке. У овој земљи бамбус је главни представник славног трија који овде називају „зимски пријатељи“: зимска шљива и бор. Читава кинеска уметност током векова слави овај биљни трио као симболе издржљивости и снаге. Шљива цвета док је још снег, бор успева и на најпоснијој земљи, голим врлетима, док бамбус остаје зелен и неуништив током читаве године, повијајући се под теретом снега, али усправљајући се чим о-копни.

Бамбус често добија име по боји стабла тако да има зелених, светложених, жутих, па чак и црних. Младика коју ризом избаци одмах се јавља на површини земље и за разлику од другог дрвећа, има тачно онолики преч-

Широм Азије, где постоје велики комплекси земљишта под бамбусом, ову „брзорастућу“ траву називају грађом сиромашних. Поред тога што бамбус користе за куће, оруђе и разне употребне предмете (на слици тако носе свиње у специјалним корзпама од бамбуса) селаци од њега праве и огртаче за кишу израђене од фињих влати ове траве.

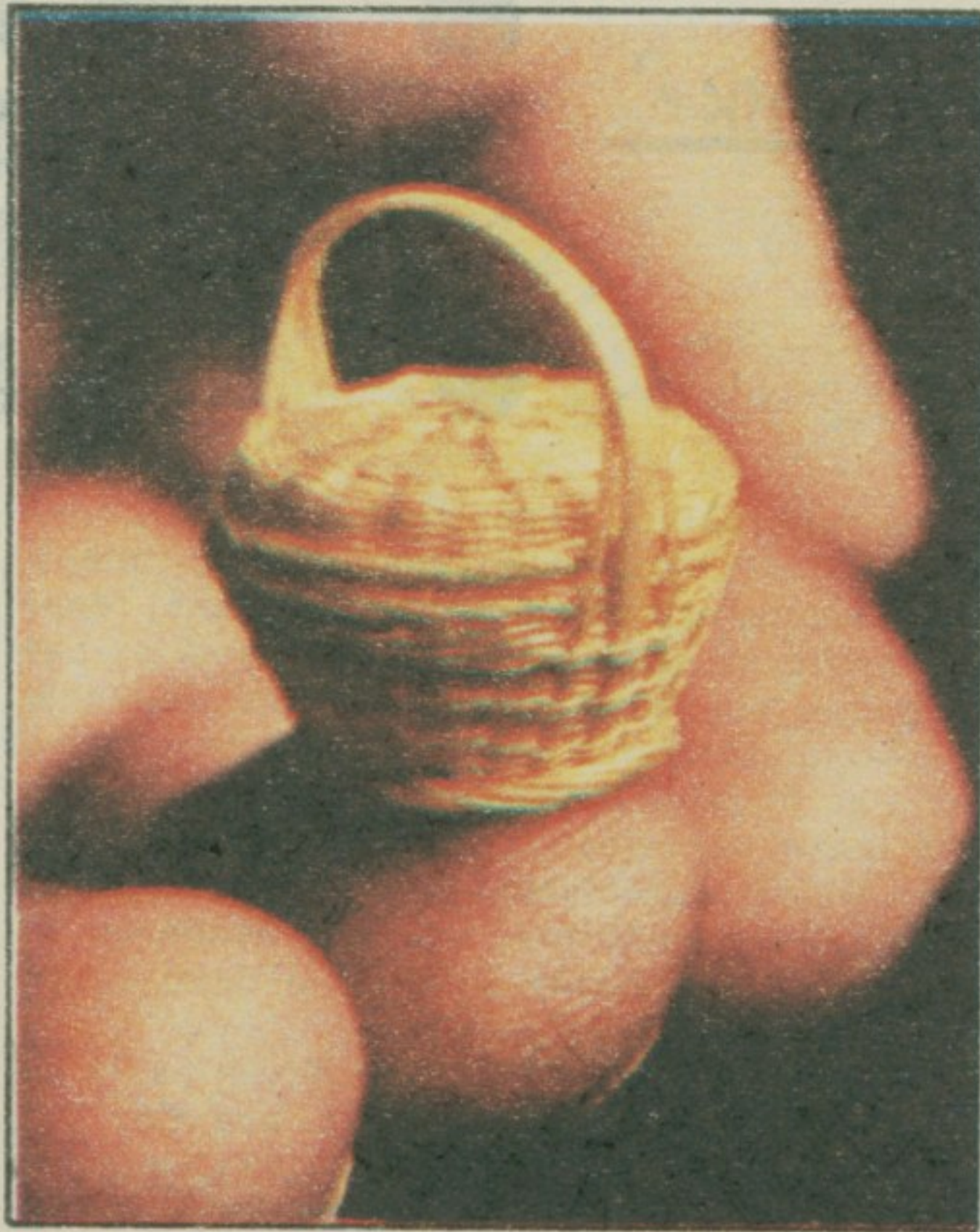
ник колики ће задржати читавог живота. Али, дешава се да одгајивачи не желе да стабљика израсте. Онда морају да се послуже триком; у пролеће, када ова „брзорастућа“ трава тек што се није промолила, они улазе у бамбусову шуму и ходају боси дуж стабала. Тако могу да осете младичу која је спремна да угледа светлост дана; врх стабљике боцка. Фармери то место затрпавају земљом стварајући неку врсту хумки да се бамбус никада не би развио. Те неисклијале младиче користе се у исхрани и представљају један од неопходних састојака кинеске кухиње. Према то-

ме, ако се нађете у прилици да на столу у неком ресторану угледате јело са влатима бамбуса, не плашите се — нећете жвакати дрво!

Жена од бамбуса

Све ово није ни хиљадинити део како се бамбус употребљава. Користи се и у медицини. Готово свака болница у Кини има специјалну биљку апотеку. Ризом црног бамбуса на пример, комбинован са другим биљкама (рецепт је, наравно, тајна) веома успешно лечи бо-

Рам француске летелице „Демоазел“ био је као и многих авиона с краја 1800. године, направљен од бамбуса. Влати бамбуса толико су танке, али уједно и чврсте да се користе за израду овако малих корпи, па све до ужади која су још у 13. веку задивила чувеног морепловца Марка Пола. Он је оставио запис о томе да је ужад коју је видео у Кини много јача од оне направљене од конопље.

привезани. Младиче би, тражећи пут ка светлу, пробијале човеково тело и излагале га најјезивијим мукама.

У Индији, опет, постоје случајеви везани за цветање бамбуса. Када најчешћа врста — *Melocanna baccifera* — умире, поред цвета даје и неку врсту плода величине крушке. Те плодове који падају по земљи прождиру пацови, страховито се множе и постају права опасност за становништво ширећи многе болести.

Бамбус је за најсиромашније Индијце симбол опстанка. Многобројна маса сељака буквално се рађа и умире са овом биљком. На дан рођења пупчана врпца пресеца им се ножем од бамбуса, спавају у лежаљци од њега, кад одрасту користе оруђе и оружје од ове траве, а кад умру — у гроб их полажу слет у „носиљци“ од бамбуса.

И у Америци и Европи брзорастућа трава нашла је многоструку примену. Ипак, највише за прављење намештаја и украсних предмета. Ту су и штапови за пецање за које се, и поред најсавременијег прибора израђеног од најсавршеније пластике, каже да су и даље убедљиво најбо-

А да ли ће бамбус наћи примену у још неким областима живота? Одговор је — ДА. Јер ако је још „отац“ сијалице, Томас Едисон користио за сијалично влакно угљенисани црни бамбус, и данашњи научници гледају на бамбус као на још недовољно искоришћену биљку. Један стручњак је из њега успео да издвоји (односно дестилише) гориво за аутомобиле, док други озбиљно размишљају да искористе бамбус као материјал за свемирске бродове!

В. Софреновић

Кинези се већ 7 хиљада година „друже“ са бамбусом. Није онда ни чудно да су овој трави давали људске особине. Стари мудраци говорили су да колена бамбуса симболизују врлину, размак између њих представља грешке док шупља унутрашњост (само ретке врсте имају пуно стабло) говори о скромности и поштењу. Овде је само 7 врста бамбуса од хиљаду колико постоји у свету.

лести бубрега. А ако се кува свеже исечена младича црног бамбуса и та се течност пије — висока температура гарантовано спадне.

Бамбус је нашао најширу примену у грађевинарству — и данас у Кини реке премостују мостови на ужадима направљеним од бамбусовине. Ти мостови уједно су претече свих данашњих висећих мостова у свету. А бамбусова ужад изузетно су јака и издржљива — чувени мост на реци Мин и даље, после хиљаду година, одолева свим временским условима и убраја се у чуда грађевинарства.

Са 42 хиљаде хектара под бамбусом и годишњом производњом од преко 40 хиљада тона Кина није једина земља која се може похвалити узгајањем многобројних врста чудесне траве. Јапан, главни центар у близини Кјота, познаје 662 врсте бамбуса. А знајући Јапанце као изузетно маштовите и радне људе, не треба да се чудимо што се у њиховој земљи ова биљка користи буквално на хиљаду начина. Класична јапанска кућа од дрвета и папира

има таванице, украсе на кући, тремове, олуке — све од бамбуса. Затим, у Јапану се израђује и низ других предмета од бамбуса — корпе најразличитијих величина, инструменти, лукови и стреле, саксије, кутије, сви могући делови намештаја, баштенске ограде, прибор за чај. Али, израђује се и бамбус-жена! Измишљена је пре много векова у Кини и служи да донесе спавачу олакшање у спарним ноћима. То је, у ствари, цилиндар дуг око метар и по. Њега спавач приљубљује уза се, пребацује ногу па и најмањи дашак ветра и струјање ваздуха пролази кроз шупљине освежавајући спавача.

За свемирски брод?

У рукама човека бамбус није само користан. Постоји запис који објашњава страховита мучења којима су некада затвореници подвргавани: разапинали су их изнад тек изниклих младича и пуштали их да ту остану

Само годину и по дана требало је енглеској певачици Шини Истон (Sheena Easton) да се прикључи врхунској гаритури светских звезда, личностима које су својим радом обележиле почетак осме деценије. Од сингла „Модерна девојка“, преко хит плоче „Од 9 до 5“ (која је прошле године у Америци била један од највећих бестселера) до мелодије „Машина“ („Machinery“) — тренутно веома актуелне на Острву, али и у неколико земаља Европе — Шина Истон зна само за успехе.

Занимљиво је да је Шина Истон своју каријеру почела још 1978. године, али без значајнијих резултата, да би тек 1981. постала звезда. У Америци и Јапану Шина Истон је права култ величина: свана њена турнеја, сваки сингл и албум на овим тржиштима пролазе сјајно, па је разумљиво што Шина чини све што је у њеној моћи да што чешће обилази ове територије које су и њен најсигурнији финансијски ослонац.

Недавно је Шина објавила свој трећи албум „Лудило, новац и музика“ („Madness, Money And Music“) који је одмах стигао на енглеску и америчку топ-листу, што јасно говори о постојању одане публике жељне непретенциозних мелодија и добре забаве.

Ових дана Шина Истон треба да пође на велику турнеју по свету, па је том приликом дала и неколико интервјуа из којих преносимо најзанимљивије делове.

— Бити стално нов и свеж, главна је предност овог посла — прича Шина Истон. — Публика се лако одушевљава и брзо замара: баш зато јој треба стално сервирати ново о чему може да размишља и шта може да је забави, а тако нешто сам припремила на свом

У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

ШИНА ИСТОН (SHEENA EASTON)

најновијем албуму. Драго ми је што је публика прихватила ову ЛП плочу јер је то доказ да је правац којим идем исправан. И комерцијално оправдан...

МАШИНА (MACHINERY)

Музика: Џулија Доунс
Пева: Шина Истон

Waiting for the peace of the
night, to be shattered
I do believe my illusions are
in tatters
When I see the pale moonlight
in the sky
I know it's gonna come, like
a hurricane hittin'
I breathe a sigh 'coz it's
only the beginning
When I see reflection deep in
his eyes, I know,
He's got the power to
hit it!

I don't believe what he
said to me,
I'm feeling like a piece of
machinery
Gotta get in closer 'coz I
can't see
And when you're telling me
the truth, I refuse
To believe

Running underground with
my innocence fading
I do believe there is
something I am gaining
When I get that red hot
fever inside
I wanna give it hell, and
behave just like a gonner
I wanna stay and reduce the
things I wanna
When I see the pale moonlight
in the sky I know
He's got the power to
hit it!

I don't believe what he
said to me
I'm feeling like a piece of
machinery
Gotta get in closer coz I
can't see
And when you're telling me
the truth, I refuse
To Believe

БЕРЗА ПЛОЧА БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очувану ЛП плочу „Back In Black“ групе AC/DC 130 динара. „Металманиа“ разних извођача 120 динара. „Making Movies“ групе Deep Streets 130 динара. „Револвер“ групе Битлс 130 динара. „Chicago“ групе Чикаго 130 динара. „Дублер“ Генерације 3, 130 динара.

Јосип Јуреџ
Винковачка 63
56221 Церин
Београд

Купујем све добро очуване касете групе AC/DC осим касете „Dirty Deeds Done Dirt Cheap“.

Владимир Драгосављевић
Маршала Тита 23
44240 Двор на Уни

Купујем добра очувана плоче групе AC/DC. Занимљива је нека се претходно јаве на тел. 688-36-366. Адмир Салаховић
Стјепана Ратковић 29
79000 Мостау

Продајем следеће потпуно нове плоче по цени од 100 динара: „13“ групе Дорс, „Vol. 2“ такође од Дорс, „News Of the World“ групе Квин, затим ЛП

„The Game“ групе Квин, „Ace Of Spades“ групе Моторхед, „Hit And Run“ групе Герлс-култ, „Wild Cat“ групе Тајгер ОФ Пен Тенг, „Металманиа“ разних извођача, „Killers“ групе Ајрон Мекен, „British Steel“ групе Цудас Прист, „Denim And Leather“ групе Саксон, „Discovery“ групе Електрик Лајт Оркестра, „Greatest Hits“ групе Стили Ден, „Greatest Hits“ групе Назарет, као и „The Story Of Jimi Hendrix“ Цими Хендрикса. Сви су заинтересованима шаљем списак осталих плоча за продају.

Србољуб Дамљановић
Миланкова 24
19300 Неготин

Продајем следеће ЛП плоче: „Гудби те“ Миљка Јевремовића, „Прено-дигели санџет“ Прљавог казалишта, „Ако приђеш ближе“ Здравка Чолића, „Мојој мами уместо...“ Ђорђа Балашевића, „I Have A Right“ Глорије Тејнор, „Vol. 4“ групе Блек Сабат. У обзир долази и замена за плоче: „13“ групе Дорс, „Кост у грлу“ групе Риба чорба, „Deep Purple“

групе Лип Парла и „Jap Gellan Band“ групе Тилан.
Пајевић Ивана
Лењина 1/II
22329 Инђија

Продајем следеће ЛП плоче: „Here At Last“ групе Би Цис (дупли албум), „Saturday Night Fever“ групе Би Циз такође дупли албум, „Grease“ Цона Траволте и Оливије Њутн Цон (дупли албум), „Greatest Hits VOL. 1“ „Greatest Hits VOL. 2“, „Voulez-Vous“, „Waterloo“ и „Arrival“ групе ABBA, „Nightflight To Venus“, „Love For Sale“ и „Take the Heat Off Me“ групе Бони М, „Love Explosion“ Тине Тарнер, „Bandido“ групе Ла Бјонда, „Dynasty“ групе Кис, „The Best Of Ottawan“ истоимене групе, „20 disco hits“ разних извођача и „Disco Duck“ Рик Дик. „Мојој мами уместо матурске слике у излогу“ Ђорђа Балашевића и „Прено-дигели санџет“ Прљавог казалишта. Плоче су добро очуване и продајем их по договору.

Габријела Реинхолц
Париске комуне 38
21000 Нови Сад

Продајем следеће добро очуване ЛП плоче: „Hair“ (дупли албум) 200 динара, „Највећи хитови“ групе Квин 150 динара, „Highway To Hell“ групе AC/DC, „The Game“ групе Квин, „Дождовни стој“ групе Бијело дугме, „Врхуна нигре“ групе Парки ваљак, све по 120 динара, „One Step Beyond“ групе Меднес, „Volume II“ Старс Он 45, „The Michael Schenker Group“, „3. април“ групе Бијело дугме, „Секс на екс“ Рокера са Мораву, „Филм у Кулушићу“ групе Филм свено 100 динара, „Nightflight To Venus“ и „Oceans Of Fantasy“ групе Бони М, „Највећи хитови“ разних извођача „Sing Halli-ah“ Лес Хамфрис Сингера, „Ох, што те боли, јој“ групе Ватре-

ни пољубац, „360г те-бе“ Здравка Чолића, „Хитови 7“ разних извођача, „Ја сам само један од многих са гитаром“ Срећних крила, све по цени од 80 динара, а у обзир долази и замена. Продајем и 23 сингл-плоче.
Живко Веселиповски
Божицара
Мицковића 22
91300 Куманово

Продајем добро очуване ЛП плоче по цени од 80 динара и дупле албуме по цени од 120 динара група Битлс, Блек Сабат, Цудас Прист, Вингс, Status Quo Мечбокс, AC/DC.

Ајрон Мекен, Моторхед и Сребрна крила.
Миљенко Чипарџ
Чекослова 2
41000 Загреб

Продајем плоче: „Strange Days“ групе Дорс (170 динара), „Double Fantasy“ Цона и Јоко (150 динара), „The Game“ групе Квин (150 динара), „No Reason To Cry“ Ерика Клептона (120 динара), „Can't Get Enough“ Еди Гранта (120 динара) и „Домовина моја“ групе Септембар (100). Плоче су одлично очуване.

Иван Мајсторовић
Браће Обрадовић 89
77000 Вихан

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија
3. Мелодије 180 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 120 динара
Васиљевић Милун
пост ресторант,
11001 Београд

ИЗ СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ...

У Смедеревској Паланци је основана група ЗЕМЉОТРЕС која наступа у следећем саставу: Горан Милићевић — гитара, Мирослав Божић — бас, Дејан Ђурић — вокал и Саша Цветковић — бубњеви. Група је имала доста запажених наступа у Смедеревској Паланци и Великој Плани. Група ЗЕМЉОТРЕС је представник хеви-метала, мада им нису стране ни песме класичног рокенрола. И-

мају и неколико својих композиција (Земљотрес, Тешки удар, Killers...) које јако добро пролазе код публике. Недавно су направили прве снимке за локалну радио-станицу „Јасеница“. Све у свему, извесно је да ће се за рок групу ЗЕМЉОТРЕС још чути.

Мишко Марковић,
Лењина 80
11420 Смедеревска Паланка

...И ИЗ КИКИНДЕ

Од 1979. у Кикинди живи и ради рок група ДРУГИ ПРОГРАМ. Све је почело оног дана када су дечаки набавили стари грамофон и једну плочу групе Дип Парл. Колико су заволели ову групу види се из самог имена групе тј. почетних слова (ДП). Већ 1980. године на гитаријади у Врбасу осво-

јили су четврто место, а прошле године у Сенти прво место у конкуренцији 26 група. Како сазнајемо од шефа састава Богдана Шевића, група ДРУГИ ПРОГРАМ је

у новосадској студију М направила два пробна снимка, а верују да ће ове године успети да комплетирају материјал за први албум. Групу чине: Богдан Шевић (19) соло гитара, Војислав Ђукић (16) бубњеви, Драгољуб Ристић (19) клавијатуре, Владимир Вукић (15) бас гитара и Горан Марић (23) вокал. Музика за коју су се определили је један заиста жестоки хард рок.

Бранка Ретић
Булевар 23. октобра 73
21000 Нови Сад

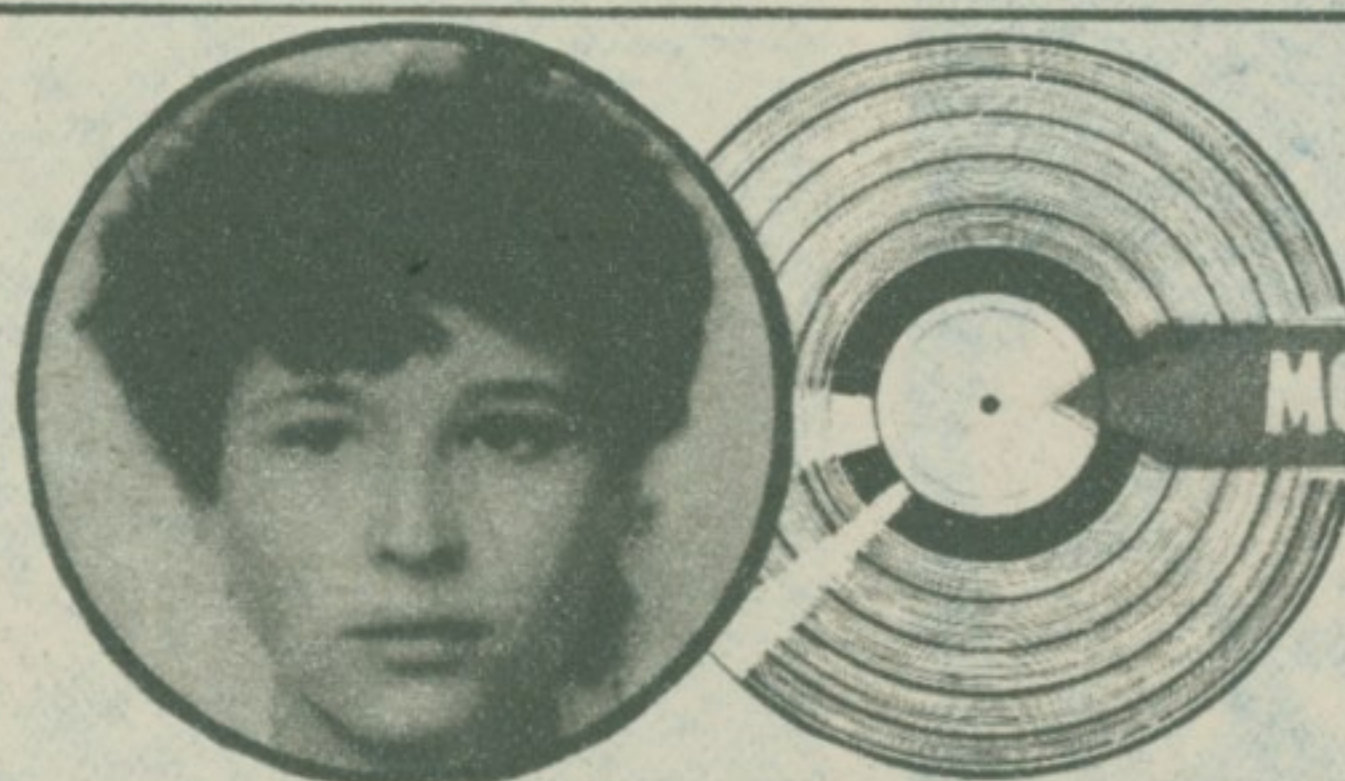

ЖИТИ ГАЛЕРИЈА

Аутор: НИКОЛА
ЛАИНОВИЋ
Борсна 70/Х
Нанарево брдо
Београд

РОБ ХАЛФОРД
(JUDAS PRIEST)

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Марина Балашко. Имам 13 година и живим у Новом Загребу. За знатинелне адреса је Сигет 18с. Уз спорт волим и диско-музину. Шаљем вам мој избор „добрих ствари“ за ухо.

П. С. „Хит страна“ вам је најбоље попуњен простор у „Забавнику“.

ДОМАЋЕ:

1. СТАШНА — Парни ваљан
2. ОДЛАЗИМ — Бијело дугме
3. МАЛО ПОЈАЧАЈ РАДИО — Здравко Чолић
4. ЈОЈ, ЈОЈ — Нови фосили
5. ЗОНА СУМРАКА — Филм

СТРАНЕ:

1. EBONY AND IVORY — Пол Манартни и Стиви Вондер
2. CENTERFOLD — Џеј Гајлс Бенд
3. INSIDE OUT — Одиси
4. THE LAND OF MAKE BELIVE — Банс Физ
5. OOH SHOOBY DOO DOO LANG — Анена

ЈЕСТЕ ЛИ ПОП - ЕКСПЕРТ

4. Булијан Коуп је певач групе:
- а) Дуран Дуран
  - б) Дексис Миднајт Ранерс
  - в) Тирдропс Експлоуд

1. Песму „Милион“ изводи група:
- а) Филм
  - б) Аеродром
  - в) Боа

3. Певач групе Токинг Хелс зове се:
- а) Дејвид Кесли
  - б) Дејвид Бири
  - в) Дејвид Саливен

6. Бубњар групе Идоли привремено је направио групу са којом је снимко једну ЛП плочу. Како се зове тај састав?
- а) Пропаганда
  - б) Телефон
  - в) Патрола

7. Зоран Предин је вођа групе:
- а) Пункти
  - б) Параф
  - в) Ланчани Франц

8. „Литише прекрива Лисабон“ је име ЛП плоче коју је издала група:
- а) Електрични оргазам
  - б) У шкрипцу
  - в) Пилоти

9. У којим је групама Здравко Чолић певао пре своје солистичке каријере:
- а) Амбасадори и Индекси
  - б) Индекси и Корни група
  - в) Амбасадори и Корни група

10. Кели Џонсон је певачица ансамбла:
- а) Ранавејс
  - б) Гераскул
  - в) Том Том Клаб

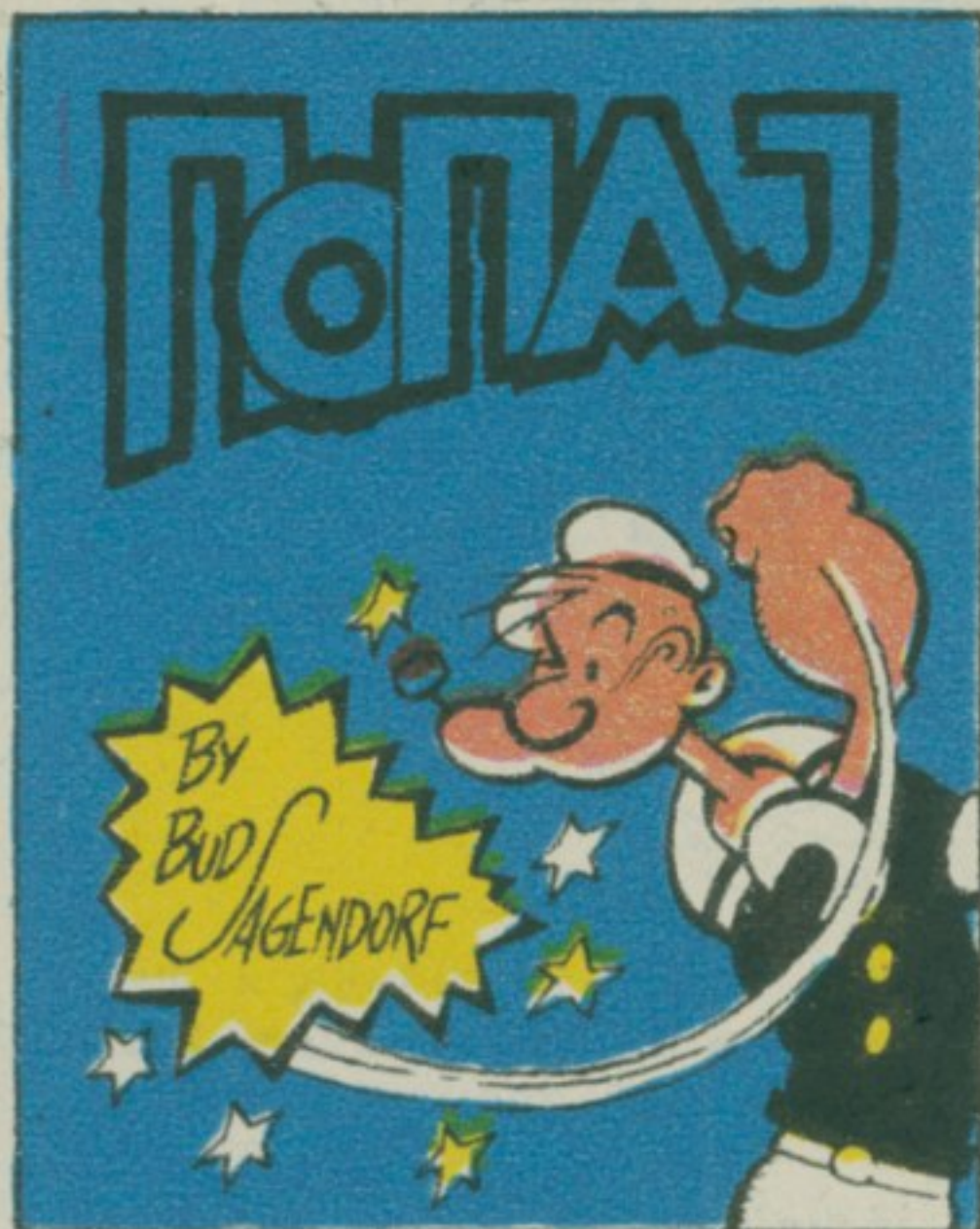
ТАЧНИ ОДГОВОРИ:
1. б, 2. а, 3. в, 4. а, 5. в, 6. в, 7. в, 8. а, 9. в, 10. б.

2. Песму „Абонс и слоковача“ Пол Макартни пева са једним познатим музичарем. Како се он зове:
- а) Стиви Вондер
  - б) Ајсак Хејс
  - в) Смоки Робинсон

3. Победник овогодишњег сплитског фестивала је:
- а) Тереза Кесовија
  - б) Оливер Драгојевић
  - в) Мери Петинић

990+10 СУПЕР НАГРАДА

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

990 фигура медвед НОАЛА
+ 10 ЗАБАВНИХ ИГАРА
добили су чланови ПЕЗ клуба
чије чланске карте носе сле-
деће бројеве:

64119 64170 64195 64220 64221 64230 64234 64265
64294 64320 64371 64371 64376 64412 64414 64516
64518 64531 64580 64600 64624 64656 64661 64679
64683 64708 64720 64753 64797 64820 64845 64868
64869 64882 64927 64991 64998 64999 64999 64999
64129 64133 64151 64224 64237 64282 64285 64293
65309 65319 65321 65386 65403 65437 65511 65513
65570 65636 65649 65650 65653 65667 65685 65687
65733 65749 65750 65771 65789 65827 65851 65928
65946 66002 66063 66085 66078 66104 66132 66157
66138 66194 66221 66289 66393 66396 66470 66525
66331 66332 66357 66377 66397 66616 66631 66639
66707 66744 66753 66782 66809 66813 66814 66821
66903 66978 66994 66923 66932 66936 66973 670 3
67136 67267 67407 67425 67497 67526 67528
67534 67542 67545 67590 67608 67616 67617 67639
67673 67705 67742 67750 67784 67837 67863 67927
67939 67942 68038 68062 68072 68098 68105 68117
68181 68200 68279 68310 68323 68332 68338 68384
68402 68415 68436 68511 68539 68579 68623 68641
68678 68749 68762 68792 68834 68836 68840 68845
68856 68857 68862 68863 68864 68873 68882 68904
68915 68917 68945 68955 68956 68959 68960 68992
68973 69015 69025 69035 69047 69055 69084 69112

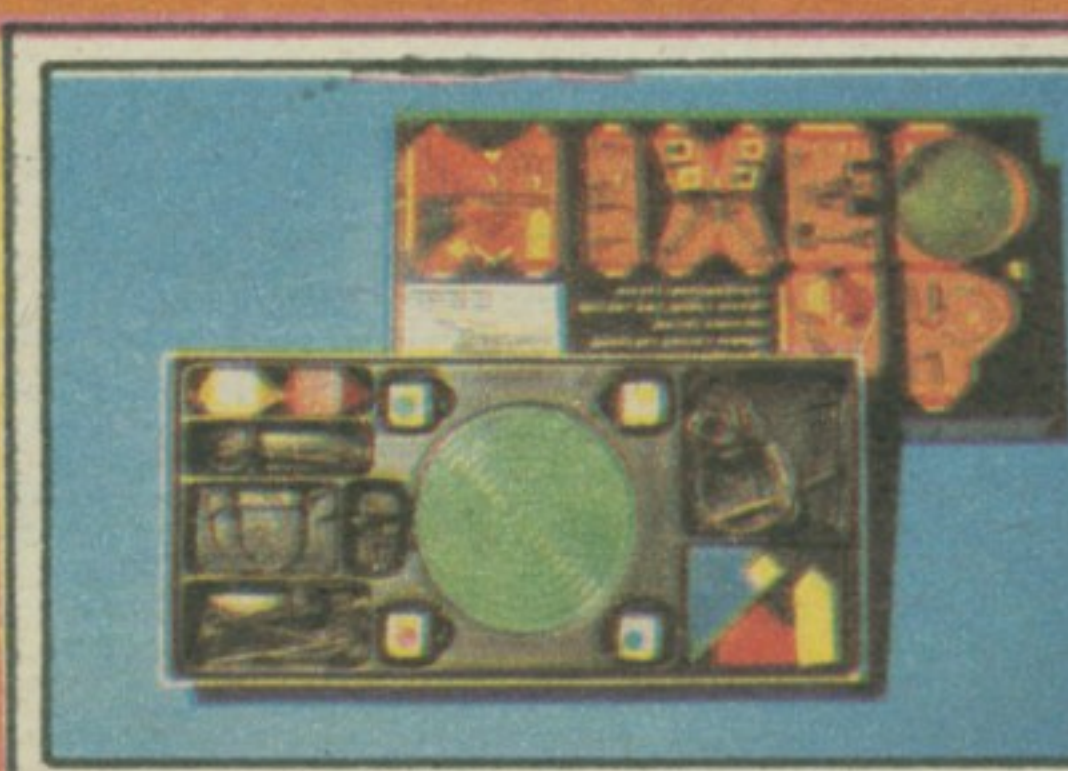
69179 69220 69223 69232 69248 69272 69285 69296
69338 69243 69321 69362 69400 69417 69428 69497
69423 69498 69512 69518 69525 69558 69560 69563
69515 69535 69532 69707 69712 69732 69733 69777
69733 69797 69801 69829 69843 69845 69860 69861
69973 69980 69990 69996 69997

70115 70128 70140 70142 70149 70175 70182 70193
70206 70225 70230 70257 70263 70288 70327 70335
70352 70401 70402 70418 70453 70458 70497 70490
70523 70524 70527 70570 70578 70592 70607 70620
70527 70589 70592 70720 70824 70837 70872 70884
70918 70950 70958 71012 71025 71050 71109 71132
71142 71155 71176 71178 71211 71253 71264 71279
71292 71309 71329 71332 71394 71408 71411 71415
71423 71433 71440 71480 71494 71502 71540 71562
71565 71574 71575 71578 71689 71691 71692 71693
71643 71709 71723 71727 71751 71785 71832 71850
71872 71821 71939 72009 72012 72033 72054 72115
72142 72192 72207 72213 72253 72261 72285 72312
72315 72319 72320 72335 72373 72388 72398 72480
72484 72529 72524 72530 72558 72586 72601 72617
72516 72634 72650 72699 72716 72775 72798 72813
72898 72920 72941 72945 72991 73014 73055 73094
73109 73117 73119 73138 73177 73200 73218 73257
73234 73274 73279 73284 73292 73315 73332 73353
73390 73392 73424 73438 73449 73462 73480 73512
73514 73525 73535 73721 73747 73755 73755 73763
73769 73770 73821 73825 74093 74084 74092 74115
74180 74181 74202 74204 74219 74250 74272 74277
74285 74306 74347 74398 74408 74410 74416 74423
74447 74452 74455 74468 74488 74520 74546 74560
74580 74534 74547 74592 74662 74708 74717 74732
74730 74801 74820 74838 74844 74857 74930 74940
74943 74974 75021 75025 75033 75040 75041 75071
75077 75100 75106 75145 75149 75154 75170 75213
75215 75252 75279 75280 75286 75333 75352 75371
75415 75458 75458 75458 75500 75515 75552 75578
75599 75647 75686 75705 75708 75743 75758 75800
75915 75950 75922 75937 75943 75944 75955 75959
75977 75979 76003 76004 76012 76020 76034 76056
76094 76104 76109 76120 76121 76137 76165 76169
76210 76218 76223 76380 76405 76408 76481 76481
76509 76624 76690 76653 76658 76681 76694 76721
76758 76858 76886 76889 76896 76929 76939 76947
76955 76980 76981 76992 77019 77036 77069 77083
77104 77112 77132 77154 77200 77204 77217 77267
77313 77377 77424 77425 77472 77479 77491 77509

77593 77597 77637 77656 77675 77722 77730 77752
77755 77796 77808 77819 77863 77868 77902 77916
77917 78004 78062 78072 78130 78142 78208 78213
78291 78359 78363 78394 78297 78329 78351 78361
78390 78421 78450 78472 78504 78540 78541 78557
78735 78758 78779 78813 78827 78833 78841 78859
78869 78964 79015 79016 79027 79080 79118 79136
79169 79255 79274 79278 79283 79308 79313 79315
79341 79348 79400 79429 79437 79438 79438 79451
79482 79479 79484 79485 79485 79507 79524 79557
79570 79577 79586 79603 79610 79619 79552 79660
79702 79730 79751 79806 79815 79846

80027 80094 80112 80125 80190 80208 80245 80299
80279 80284 80289 80344 80400 80401 80428 80436
80443 80469 80543 80567 80609 80611 80629 80684
80702 80740 80755 80783 80834 80856 80876 80890
80928 80931 80943 80988 80972 80991 81018 81050
81055 81082 81127 81136 81137 81159 81171 81176
81181 81194 81208 81231 81245 81252 81270 81271
81283 81332 81397 81341 81370 81420 81435 81448
81480 81483 81505 81515 81533 81559 81560 81643
81672 81685 81686 81782 81797 81798 81799 81841
81874 81918 81937 82032 82045 82093 82097 82163
82179 82212 82232 82240 82282 82282 82307 82380
82394 82420 82437 82470 82494 82519 82551 82555
82561 82592 82600 82608 82614 82639 82649 82671
82725 82742 82746 82786 82829 82872 82890 82916
82936 82953 83008 83091 83099 83101 83132 83203
83263 83265 83276 83280 83305 83321 83329 83329
83363 83433 83452 83456 83457 83477 83509 83519
83522 83553 83578 83629 83695 83729 83740 83745
83861 83871 83873 83880 83881 83912 83936 83956
84003 84016 84098 84186 84230 84294 84294 84350
84369 84392 84432 84480 84481 84528 84535 84544
84582 84558 84617 84631 84680 84712 84723 84734
84778 84789 84823 84859 84917 84946 84954 84961
85011 85095 85139 85183 85199 85194 85208 85271
85332 85380 85387 85411 85412 85435 85438 85457
85459 85451 85501 85502 85512 85537 85619 85628
85748 85784 85867 85910 85945 85961 85975 86019
86048 86090 86065 86095 86098 86099 86100 86116
86222 86225 86235 86263 86280 86314 86340 86342
86345 86384 86391 86401 86429 86429 86462 86474
86486 86501 86515 86523 86524 86563 86569 86575
86584 86624 86628 86633 86683 86683 86686 86618
86828 86834 86862 86938 86944 86971 86982 86987
86993 87077 87087 87091 87108 87157 87158 87176
87193 87193 87199 87213 87232 87251 87257 87297
87290 87270 87280 87338 87370 87371 87459 87465
87539 87596 87599 87618 87624 87637 87654 87655
87661 87730 87756 87766 87780 87817 87848 87852
87854 87876 87935 87953 87971 87975 87977 87990
87994

ПЕЗ забавне игре добили су:
666391 67930 70201 75200 79799
78909 81161 82511 82988 86730

Награде ћемо испоручити по-
штом.

Код ПЕЗ -а је увек нешто ново!

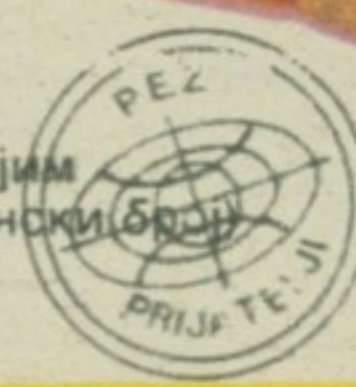
Ако радо узимаш ПЕЗ бомбоне
и идираш се ПЕЗ фиџи урицама,
пошаљи нам 5 омотница
ПЕЗ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо ПЕЗ књижицу.
Као пријатељ ПЕЗ -а користићеш
све поједносоти које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај свакој деци
на овом месту о новостима
за пријатеље ПЕЗ -а.

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„РЕЗ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим
подацима. (Име и презима, улица, кућни број, место и поштански број)

ГРМЉАВИНА МЕТАЛА

ШВЕДСКИ СУПЕРСОНИЧНИ АВИОН „ВИГЕН“ НИЈЕ ЧУДО ЉУДСКИХ РУКУ ЈЕР ОД ЊЕГА ИМА АТРАКТИВНИЈИХ ЛЕТЕЛИЦА. ВИШЕ ЈЕ ПРИМЕР ДАНАШЊЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ЛОВАЦА И СТРЕМЉЕЊА ВОЈНИХ СТРУЧЊАКА.

У техници чуда нема. Конструктори ваздухоплова раде тимски и мукогрпно користећи научна достигнућа. Сваки нови ратни авион последица је намене која се жели и то је пресудно приликом пројектовања. Грубо речено, једна летелица модернија је од друге ако има бољу аеродинамичку линију, савршеније системе и разноврснија борбена дејства. Па и тада, авиони се не могу делити на боље и горе — ваздухопловство такву поделу не признаје. Нема летелице без добрих особина али ни без mane: у дунглама и планинским масивима рат се тешко може водити многохвале-ним америчким „фантомима“ као што се ловцем скромних техничких могућности не може јурити на великим висинама за брзим совјетским „мигом-25“.

Неупућене највише одушевљава брзина. Треба знати: брзина авиона није појам конструкторског успеха. Данашњи ловци носе на крилима пројектиле који муњеви-то сустижу непријатеља на било којој висини, па је брзина летелице у одређеним ситуацијама крајње релативна ствар. Најхитрији ловац на свету, Локидов СР 71 лети брзином од 3,5 Маха (подаци се разликују), али америчко ратно ваздухопловство има само неколико ескадрила тог авиона, а више од стотинак ескадрила спорих „фантома“ и генерал динамика Ф-111“!

Пројектили и намиони

Пројектовање ратних авиона, нарочито ловаца који чине окосницу ваздухопловних снага сваке земље — скупо је. Земље без или

са слабо развијеном ваздухопловном индустријом снабдевају се на Истоку или Западу. На Западу главну реч воде америчке, британске и француске фирме, а на Истоку Совјетски Савез својим „миговима“, „јаковљевима“, „иљушинима“ и „антоновима“.

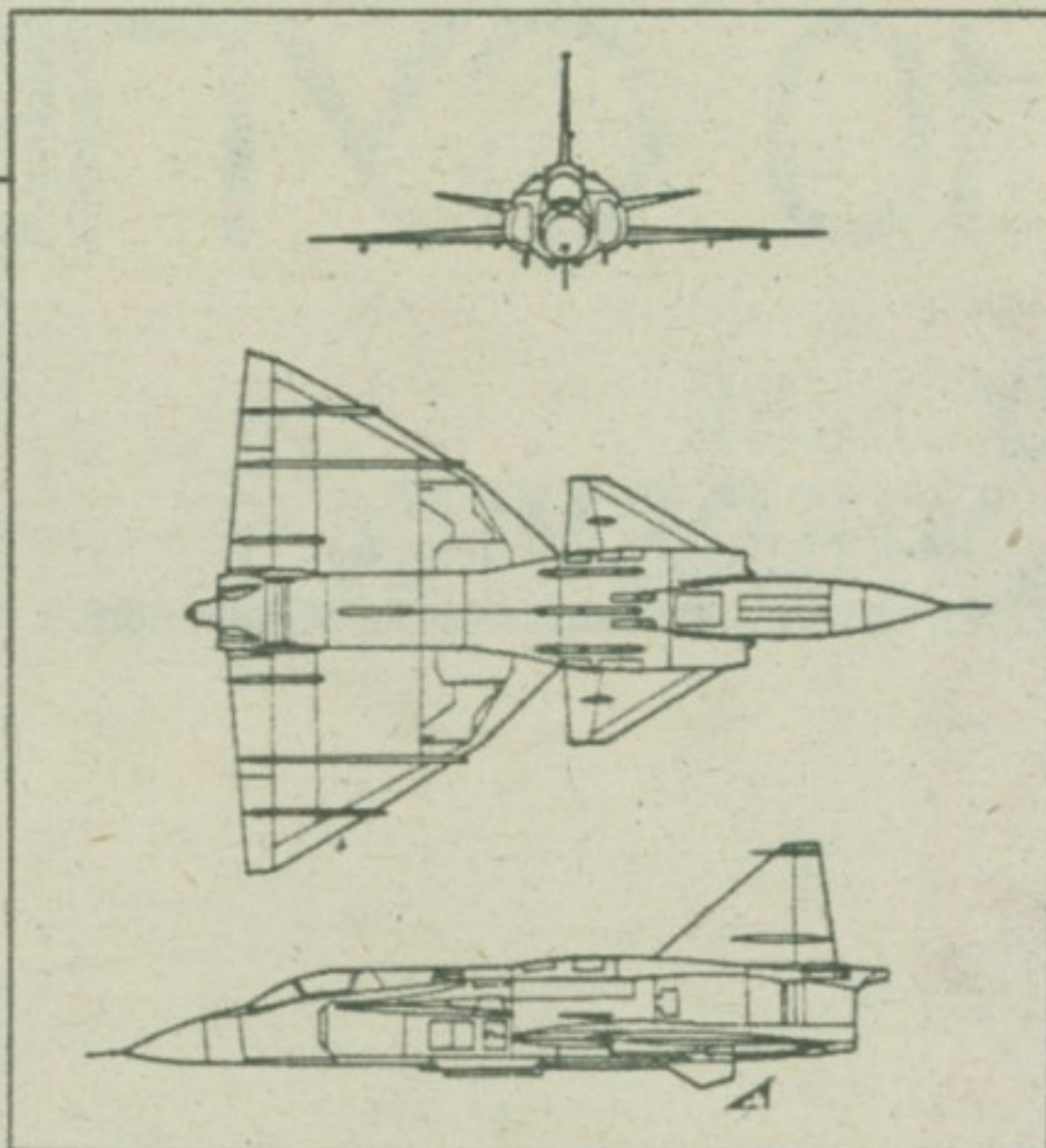
Међу врхунске ловачке апарате, условно речено, сврстао се и шведски „виген“. Званично носи ознаку 37, а производи се и продаје у верзијама АЈ, ЈА, СФ, СХ, СК... Популарно га називају тандерболт што значи — гром! Техничким и борбеним одликама не издваја се од сабраће. Није ни предмет стратешког напезања између војних сила. Баш зато је леп пример данашње генерације ловаца-пресретача. Производи га концерн СААБ-СКА-НИА. Нема података о његовој цени, да је прескуп у то не треба сумњати.

Фирма СААБ коју обичан човек више познаје по ружним али квалитетним путничким аутомобилима некада није помишљала на њих. Основана је 1937. у Тролхетану да производи војне авионе и то је чинила, разумљиво, ширећи се. Прво се 1939. удружила с компанијом из Линчепинга чије име гласи — читајте полако — Јернвегсверкстедерна, а онда је 1950. године примила под окриље фабрику за производњу опреме у Јанчепингу. Маја

1965. променила је име у СААБ АКТИОБОЛАЈ. Постала је гигант са производним халама у Гетеборгу, Тролхетану и Јанчепингу. Седиште концерна пребачено је у Линчепинг. У том граду је и главна фабрика и центри за опите и пројектовање, све дубоко под земљом, заштићено од евентуалног бомбардовања.

Изненађење је представљала одлука шефова да се СААБ споји са аутоконцерном СКАНИОМ. Шведска влада није имала ништа против. Тако нова компанија данас производи модерне ратне авионе, авио-компјутере, аутоматске пилоте, разне авио-системе и ракете ваздух-ваздух и ваздух-земља, али и путничке аутомобиле и тешка привредна возила!

Концерн запошљава више од 30 хиљада радника у пет одељака. Један одељак је авио-индустрија у којој ради око шест хиљада људи. Купци неких делова пројектила и електронике су пре свих Сједињене Америчке Државе и Француска.

Када се авион гледа одоздо, изазива дивљење. Међутим, права вредност је мотор. Уграђен је јак турбофан типа JT8Д америчке фирме Прат-Витни намењен цивилним ваздухопловцима. Швеђани су га обрадили убацивши „дода-так“ који битно мења режим рада па „виген“ кружи економично и при ма-лој висини, а пење се на висину од 11 километара за само — два минута! Иначе, летелица може да доспе на висину од 18 километара премда јој је стандардна тежина око 16 тона!

Лети по сваком времену. Извиђа, напада, брани. Наоружање је фиксирано на крилима. Чине га четири ракете ваздух-ваздух и ваздух-земља. Готово сви системи су компјутеризовани укључујући и слетање. За оперисање је до-

Ловац „виген“ није једини модел ратног авиона у програму ове компаније. Сличан му је „дракен“, атрактивнији за око. Ознака 37 укључује конструкцију, опрему, наоружање, опрему за снимање и вежбе и симулатор. Авион има модерну аеродинамичку линију. Предњи део спретно је комбинован са главним делта крилима.

Седам прототипова

Приликом конструкције превасходно се водило рачуна да авион борбеним својствима одговара потребама шведског ратног ваздухопловства и ваздушно-одбрамбеног система.

Двоструки пар крила ве-ома је занимљиво решење.

вољна писта од 500 метара. Пилотска кабина има само једно седиште.

Са пуним резервоарима доспева хиљаду километара од базе. На висини од 11 хиљада метара постиже максималну брзину од 2 Маха или 2125 километара на час. Дужина авиона је 15,45 метара. Главна крила широка су 10,60 метара.

Експериментисано је са седам прототипова. Први је полетео 8. фебруара 1967. После четири године „виген“ је ушао у серијску производњу и виноу се у ваздух фебруара 1971. Продаје се по систему „плати па носи“. Имајући у виду конкуренцију која га притиска за сада га у оквиру свог ратног ваздухопловства имају само Данска и Финска.

М. Тодоровић

Џиџин кутак

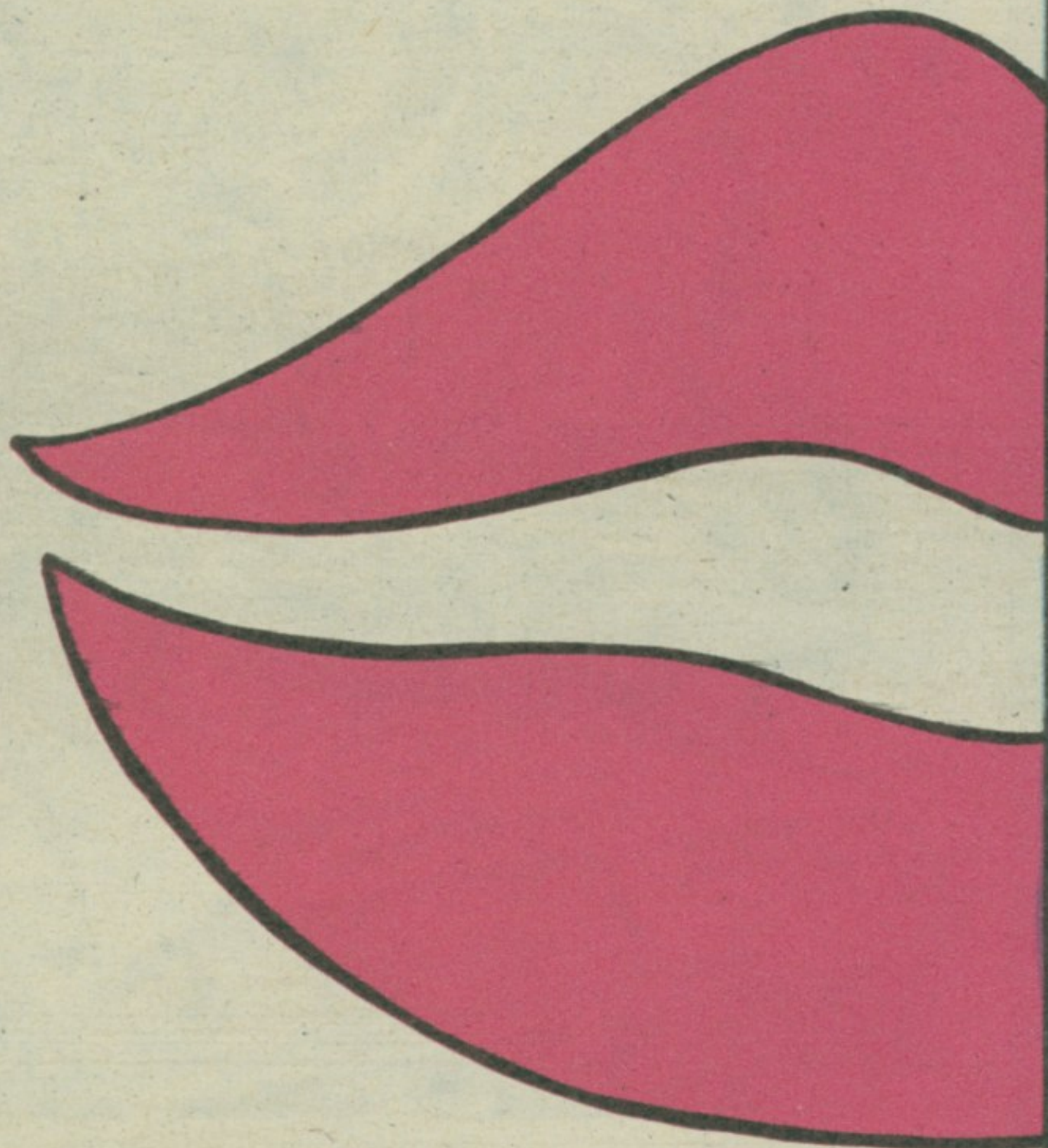
ЈЕДАН КРОЈ ДВЕ ИДЕЈЕ

Данас вам предлагемо ова два модела — прслук и хаљину — који се раде према истом кроју а крој је тако једноставан да га може израдити девојчица која први пут узима у руке маказе или игле за плетење! То значи да прслук или хаљину са нашег цртежа можете начинити од материјала какав сами одаберете: штофа, сомота, тексас-платна велур-коже или скаја — или од вуне, ако се одлучите за плетење.

Прво што треба да урадите то је да направите од папира крој у облику правоугаоника као на нашој шеми. Димензије ћете добити када измерите обим кукова и пустите мало шире, да би хаљина или прслук лепше падали. На нашој слици тај обим је означен са „а“. Правоугаоник представља половину хаљине, тако да његова краћа страна има ширину „а/2“. Што се дужине тиче, одредите је сами тако што ћете измерити колико вам је потребно од рамена до руба хаљине или прслука. Та цифра представља дужину правоугаоника и — крој је готов. Остаје да по њему тачно исплетете два дела и спојите их на рамену, а ако сте решили да шијете морате оставити по два центиметра свуда околу за шавове и порубе. Ако радите са кожом, поруб није потребан, само код кројења морате бити опрезни да не погрешите јер када једном проштепате кожу више је не смете парати!

За оне који воле да плету предлагемо најједноставнији бод: „маховину“ — сваки ред се ради „глат“, а рад је и са лица и са наличја исти, груб. Најбоље је да купите дебелу, мекану вуну и плетете на дебеле игле мало лабавије јер ћете тако најбрже завршити!

Ако волите украсе, предлагемо вам ова уста која можете уплести вуницом друге боје или скројити од црвене чоје па нашити одозго.

ЕЛМА

ШУНИЧКИ ХОШИ

**КОМПЈУТЕР
КОЈИ ЈЕ СВАКОМ
ЧОВЕКУ МОГАО
ИЗАБРАТИ
ИДЕАЛАН ХОБИ,
НАШАО ГА ЈЕ
И ЗА СВОГ
КОНСТРУКТОРА,
А НАЈЗАД И ЗА
САМОГ СЕБЕ!**

Професор Ф био је научник, али то не значи да га нису интересовала светска питања у ширем смислу речи. Тако се, ето, десило да је направио један електронски компјутер и, користећи га, бацио се на посао да изабера погодне хобије за људе који су тражили такву помоћ.

У данашњем свету човек зачас добије комплекс ниже вредности уколико нема један или два хобија којима може да се хвали. Зашто се људи осећају тако тешко је објаснити.

Као резултат те опсесије сви настоје да пронађу неки облик угодне активности да би се њоме позабавили у слободно време. Има чак и таквих који ће покушати да овладају неком вештином без обзира на то што их ова особито и не привлачи, не водећи рачуна да ли хоби за који су се определили одговара њиховој личности. На пример, постоје људи који, мада од рођења глуви да разликују тонове, марљиво вежбају свирање на гитари. Други, мада имају успорене рефлексе, јуре као суманути у својим аутомобилима. Последица — све чешће долази до разних непотребних невоља, како за дотичну личност, тако и за остале.

Професор Ф је сматрао да у том погледу треба нешто да се предузме. Због тога је одлучио да се, уз помоћ свог електронског компјутера, професионално бави бирањем хобија који би били најпогоднији за сваку особу.

Машина је била велика и опремљена разним справама и лампама. Између осталог, имала је један микрофон и један звучник. Метална спољашност била је боје сребра. Добила је популарно име Елма — скраћеница за њено право научно име које је прилично дуго и тешко за изговор.

Канцеларија професора Ф ускоро је сваког дана била пуна људи који су тражили његов стручни савет. Сви су на лицу имали исти израз тескобе и нелагодности.

— Страшно сам забринут због тога што немам никакав хоби — кукао би тако неки од његових клијената. — Знате, следеће године треба да дипломирам на факултету и плашим се неугодних последица до којих би могло доћи уколико ми се током интервјуа за запослење постави неко питање у погледу мог хобија. Кад помислим да бих могао бити одбијен само зато што немам никакав хоби...

— Нема разлога да се осећате тако снуждени — одговарао је професор. — Без обзира на озбиљност вашег проблема, све ће

се средити на најбољи начин чим нам Елма пружи одговор.

Професор најпре пружа своје клијенту један штампани образац, у коме овај треба да испуни празна места подацима о свом полу, старости и образовању, о врсти посла уколико је запослен, приходима, породичном животу и физичкој кондицији. Све су то елементи за одређивање његовог хобија.

Затим се од особе тражи да седи на једну столицу преко пута Елме.

— Шта ће се десити? Шта треба да радим?

— Елма ће вам се обратити разним питањима. Ви ћете јој одговорити користећи овај микрофон. Све је врло једноставно. Ви се само потрудите да будете што опуштенији.

Елма почиње да поставља разна питања. Како столица има и функцију детектора лажи, свака погрешна информација исписана на обрасцу одмах се исправља.

После тога машина врши разне тестове, као на пример асоцирање речи.

— На шта вас подсећа реч „дрво“?

— На боју „зелено“.

— А на шта вас подсећа реч „друштво“?

Клијент наводи прву реч која му падне на памет. Време потребно за сваки одговор такође се региструје. На тај начин личност клијента постаје јасна.

Истовремено се информације наведене у обрасцу координирају а њихов обим постепено се смањује. Док њен механизам клопара, Елма израчунава, поставља питања, а затим поново израчунава.

На пример, уколико се испостави да је за клијентову личност најприкладнија активност која се односи на воду, следећи проблем ће бити да се одлучи шта је боље — пецање или гајење тропских рибица у акваријуму? Понекад се треба одредити између пливања и веслања.

Коначан резултат појављује се из компјутера у виду једне картице. На њој је забележен хоби најприкладнији за личност особе. На картици су такође наведени наслов приручника који треба прочитати и назив школе коју треба похађати да би се научио хоби.

Клијент исплаћује професору хонорар и одлази кући сав радраган. Хоби савршено одговара његовој личности и он се веома брзо саживљава са том врстом радноде. Штавише, пошто му је гарантовано да је новостечени хоби најпогоднији за њега, он ће му по свој прилици остати заувек привржен. А како је и његова физичка кондиција узета у обзир, мала је вероватноћа да ће претрпети срчани напад због превеликог напора.

Пешавало се да понеки способан и промућуран индустријалац дође у посету професору Ф и затражи од њега једну „специјалну услугу“.

— Наша фирма планира да ускоро лансира на тржиште комплет за једну нову игру одгонетања. Можете ли уредити да се Елма упозна са нашим новим производом.

— Наравно... уколико се испостави да ваша игра најбоље одго-

вара личности неког одређеног клијента, у том случају без сумње ће се појавити упутство у том смислу на картици.

— Овај, хм... нисам то мислио. У ствари, интересује ме да ли би се на Елми могла извршити извесна подешавања, тако да наш производ као хоби постане привлачан за најшире слојеве потрошача? Наравно, ми ћемо знати да вам се на достојан начин одужи-

мо. Док то изговара посетилац ставља на сто повелик свежањ новчаница, али професор не показује ни најмање интересовање за понуду. Уколико би такав посао био склопљен и новост процурила у јавност, његов углед би претрпео ненадоднадиву штету. Осим тога, његов посао је цветао и без таквог прљавог новца.

Онда је једног дана професору пала на ум нова идеја. „Све до сада“, размишљао је он, „потпуно сам се загнурио у нови бизнис, и нисам имао времена да мислим на самога себе. Међутим, од сада ћу морати почети да уживам живот. Шта да изаберам за свој хоби? Затражићу од Елме да то установи“.

Искористио је неколико слободних минута између пружања услуга својим клијентима и затражио од Елме да прорачуна његов лични хоби. Сви неопходни подаци били су убачени у компјутер и на крају се појавила перфорирана картица.

Показало се да одговор гласи: „Глачање метала“.

Какав чудан хоби! Ипак, то не може да буде никаква грешка, зато што је одлуку донела Елма — размишљао је професор. „А ако већ треба нешто глачати, онда је ту један објект надхват моје руке. Могу отпочети са глачањем Елмине површине“. Мада помало збуњен, професор почиње да трља спољашност свог електронског компјутера.

Установио је, као што се и могло очекивати, да му овај хоби причињава велико задовољство. Док би политирао Елму све свакодневне бриге ишчезавале су из његове главе. А кад би с тиме завршио и наставио свој уобичајени посао, дух му је био потпуно свеж.

Ускоро, професор се толико извештио у глачању да је био у стању да тај посао обави беспрекорно за веома кратко време.

Елма је увек била у пуном сјају, што је остављало повољан утисак на клијенту. Захваљујући томе, професоров бизнис избора хобија привлачио је све већи број интересената, тако да је ускоро требало поразмислити о његовом проширењу.

И тако је професор направио још један електронски компјутер. Напоре с тим, латио се новог експеримента. Која би врста хобија била најпогоднија за саму Елму — питао се он. Одлучио је да то установа консултујући нову машину.

Неопходни подаци о Елми били су убачени у други компјутер из кога је ускоро изашла картица.

На њој је била исписана реч „забављање с блиском особом мушког пола“.

Професор је климнуо главом... Али, истог часа осетио је како га преплављује неко чудно осећање.

аутор	место у кр-вату-свој	хи-рур-г	врста кожне обуте	избија-ње у танким плазе-вима	станов-ник ре-ције	иле-фидба-ктер бахти-ра	свој-ство сито-витог	јесе-ња тра-ва	врста бит-ке
МАШИНА ЗА СА-ВИЈАЊЕ ВАЛТУ-ХА									
ИЗВР-ШИТИ ПОРЕ-БЕЊЕ									
РАДНИК ТЕКСТИЛ-НЕ СТРУКЕ									
ДРЖА-ВА У АЗИЈИ					НЕПОТ-РЕБНА РЕЧИЦА				
ЈАЗА НА КО-ЗИМА ТЕЖИ КВОЧКА						ЈЕЗЕРО У ТУРС-КОЈ			
СТАНОВ-НИЦИ АТИ-НЕ							ОСОБ-НОСТ		
ВЕГА ВОДЕНА ПОВР-ШИНА	ЛИЧНА ЗАПЕНИ-ЦА					"СВЕТА ГОРА" У ПРЧКОЈ		"УРАН" ПРАВИ УГАО (ПРЧ-)	
МАЛА ЖИРАФА						ОСВО-ДИТИ			
МЕТАР КАПИТУЛА		БИВШИ МАЈАР-СКИ БОК-СЕР	ТВРДО ПОПРАВ-ЉАЊЕ ПОКВА-РЕНОГ	ТРПАН ДЕО ШИ-ВАРЕ МАШИ-НЕ					ПОД-СЕРА ПОЗУ
РАЧУ-НАР									
ПЛАНИ-НА У СРЕД-ГРЧКОЈ								ЗНАК ЗА ГЕР-МАНИ-ЈУ	
ИЗ-ПРЕ-ДИ								ГРАД НА-РОВЊАКА ИЗ БЛЖЕ Ф. БАУ-МА	
СУДСКА РАС-ПРА-ВА	ДЕО РУ-КЕ ПОЗАБО-РАВИТИ							НАТРИ-ЈУМ ЖЕНСКО ИМЕ КА-ТАРИНА	
				КОРИЊЕ ПЛАЧА				ИСТИ СУПЛАС-НИ-ЦИ	
СУППОР									
ВРШИТИ ОПЕРА-ЦИЈУ									
КТИМАТ-СКО ТЕЧЕ-ЊЕ					ТОРКВА-ТО ТАСО СПОНО-ВАН (ИТАЛ.)			МАТИ ВА-ЗАТ	ПУ-ВИЧКИ ИНСТРУ-МЕНТ
МУЗИЧ-КА ДРА-МА						ВИДИ, ГРЕ			
"РАДИ-ЈУС"		НЕХАТ, НЕ-ПАРНОСТ	ПОРСКА РИБА	ОБЛАСТ У ГЛУ-КОЈ					
НАЗНА О ПРАВИ ТЕЛА ЖИВИХ БИГА									
МАР-ВЕНИ ТЕ-КАР									
ПОД-РАЖА-ВА-ТИ									
БИТИ-ЈАРСКИ ШТАП				ЛИЧНА ЗАПЕ-НИ-ЦА				ЗНАК ЗА ИНДИ-ЈУ	
РИПСКА БОГИ-ЊА СРЦЕ				КОЊ				ДАТМА-ТИЧКА УЗРЕ-ЧА	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Пристанак, рестовати, актинизам, климатоло, СА, У, Алаи, амблони, о, Арабија, Станета, Аретино, ар, привозити, остава, УС, Орски, арт, ас, ниско, дебљати, Ф, икра, Арта, овуда, Арн, синовица, т, двор, во, Ака, Липик, натраг, ја, Ири, бат, Цо, камата, Алексинац.

БРИТИ ИДУ НА ЧАЈ

ИРСКА
ОСТРВО
ВЕЧИТОГ
НЕМИРА

**ДАНАС У
СЈЕДИЊЕНИМ
АМЕРИЧКИМ
ДРЖАВАМА
ИМА ВИШЕ
ИРАЦА НЕГО
У ЦЕЛОЈ
ИРСКОЈ. СВИ
ВЕРУЈУ ДА ЋЕ
СЕ ЈЕДНОМ
ВРАТИТИ КУЋИ.
АЛИ ЖЕЉА ИМ
СЕ ОБИЧНО
НЕ ИСПУНИ.**

Ирска је острво у Атлантском океану одвојено од Велике Британије морем и каналима. Три Ирске одговарају би површини Југославије. Цело острво, међутим, не припада Ирцима. Ирска је велика збрка коју је начинила историја, а историју су кројили Енглези. Њиховом вољом данас су једни Ирци поданици Ирске Републике а други Велике Британије. Једноставно, Енглези су поделили Ирску: седам осмина острва (око седамдесет хиљада квадратних километара) јесте независна држава Ирска Република, док је мањи део на северу остао у саставу Велике Британије, па пун званични назив некадашње поморске силе гласи — Велика Британи-

ја и Северна Ирска или Уједињена Краљевина.

Ирска Република има око три милиона становника и, као самостална држава, амбасаде широм света, а Северна Ирска, популарно звана Алстер са око милион и по житеља — Енглезе.

У Ирској Републици се живи у миру док је у малом Алстеру сваки нови дан живота чиста добит. Тамо се пуца и ноћу и дању, не иде без скривеног оружја и радује када дечак продајући новине узвикне:

— Још осамнаест Брита отишло на чај!

У значењу: још осамнаест британских војника је убијено на улицама Белфаста.

**Устанци,
устанци...**

Ирци и Енглези потичу од Келта, али различитих племена. Временом су се етничке особине разишле. Умешао се и извесни Скот Патрик који је у петом веку почео да преводи Ирце у хришћанство. Иако им је вера донела многе горке часове током историје и све данашње невоље, они и сада славе дан св. Патрика као национални празник. Једна планина добила је Скотово име и модерну капелу на врху коју Ирци сваке године походе недељу дана. Уз стрме стазе пењу се боси.

За Ирце никад није било мира. Енглези су почели да нападају острво још у 12. веку освајајући део по део. Ирци су им се нарочито замерили у средњем веку у време

велике верске реформације тиме што су остали католици.

Давне 1649. заштитник Комонвелта лорд Кромвел упao је с мачем и библијом у Ирску да заведе ред међу домаћим становништвом које се већ 500 година одупирало енглеским властима. Посао је обавио темељно: трећина Ираца збрисана је! Што је пропустио мач његових војника, дочекала је глад. Остатак Ираца повукао се у брда грчевито се држећи католицизма. Најбоља земља на северу Ирске у такозваном Алстеру припала је енглеским досељеницима.

Даље се зна: устанци, устанци... У међувремену, део Ираца пришао је протестантизму, али се није одрекао Ирске. Енглези су гушили устанке. Вешали су и бунтовне Ирце протестанте и Ирце католике на одвојеним вешалима.

Бежећи од немаштине и глади Ирци су масовно напуштали острво. Рачуна се да их данас у Сједињеним Америчким Државама има више него у целој Ирској! У градовима Бостону, Кливленду и Филаделфији њихове су читаве четврти.

О устанку 1916. могли сте нешто сазнати ако сте гледали филм „Рајанова кћи“: сви вођи нашли су се пред водом за стрељање у Даблину. Устанак је зодила Ирска републиканска армија — ИРА. Тек 1949. Ирској је призната пуна државна независност. Припало јој је

све осим Алстера; он је остао британски.

**О'Брајени
и остали**

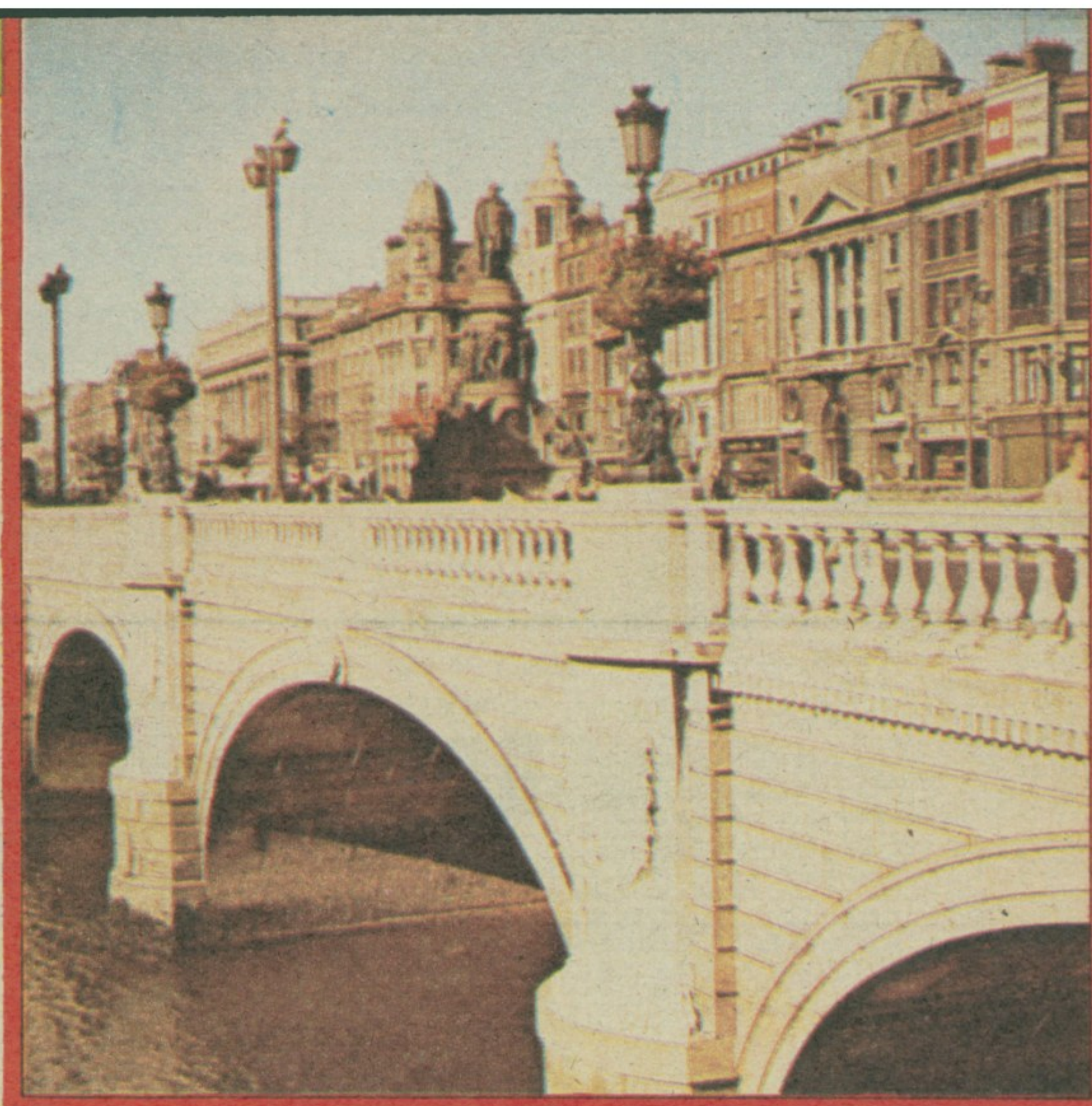
Вековно присуство Енглеза учинило је да туриста у Ирској има утицај да је у Енглеској. Огледа се то у духовном животу, начину понашања, архитектури. Само су сеоске куће чисто ирске. Подсећају на вековно сиромаштво. Готово све су подигнуте од глине. Многе су замандаљене. Припадају онима који су се доселили преко океана. Неки од њих су постали богаташи, али родни дом, макар од блата, неће да продају ни за какав новац. Ирац верује да ће се кат-тад вратити у завичај и обично не испуни

жељу. Смрт га претекне.

Ирци имају свој језик, али говоре углавном енглески. Лако их је препознати по презимену испред којег најчешће стоји велико О са апострофом. Нико никад неће утврдити колико је О'Брајена, О'Нила, О'Конора... што ће рећи сина Брајеновог, Ниловог, Коноровог. Ознака „О“, данас се све више губи.

Острво Ирска није једино које припада Ирцима. Уз главно се налази и много малих, на карти једва видљивих. Само у заливу Клу раширкано је 365 острваца; Ирци у шали кажу да за сваки дан у години имају по једно!

Сиромаштво које путник запажа на сваком кораку у унутрашњости

није општа одлика. Има изузетака. Острво Екил у области Мејо, најзападнија тачка Европе, личи на рај. Ту долазе туристи из разних крајева, највише из Сједињених Америчких Држава. Екил је и атракција: на северозападу острва дан је дужи него у осталим деловима!

Облаци и ветрови су ирска свакодневица. Ветар понекад растера облаке, па се сунце појави кад се човек најмање нада. Није необично видети Ирце како седе испред крме са криглом пива између колена и излажу млечнобела леђа и груди сунчевим зрацима који ретко кад добро угреју гло. Мраза и снега готово нема.

Унутрашњост земље чине побрђа, поља, долине и више од десетак река. Једна од њих, Лифи, тече са истока на запад, а онда окреће ток назад удивљајући се у Даблински залив.

Клавир из Чинага

Ирци се поносе Даблином, главним градом Ирске Републике, мостовима преко реке Лифи која дели град на два дела, песником Вилијамом Батлером Јејтсом, Обичајном кућом и Тринити колеџом у Даблину, луком Кинсејл са старим дордијанским кућама где и данас живи аристокра-

тија. Краљичиним универзитетом у Белфасту, али изнад свега слободарским духом.

На жалост, у делу острва који се налази у саставу Велике Британије као Северна Ирска слободарски дух Ираца замењен је крвопролићем.

Од око милион и по становника који ту живе 500 хиљада су католици, остали, углавном енглеског порекла — протестанти. Северна Ирска шаље 12 посланика у британски Парламент. Протестанти своју земљу називају — Алстер, а католици —

амерички гангстери између два рата.)

Августа 1969. протестанти су извршили прави погром у католичком предграђу Фолс у главном граду Северне Ирске Белфасту. У неким улицама ни данас нема трага живота.

Шест округа. Протестанти имају сва права, католици су готово обесправљени: не могу да буду на руководећим местима, тешко добијају дозволу за отварање радње или подизање куће, с муком се запошљавају. У бродотрадицишту Белфаста има око 10 хиљада радника, од тога само 400 католика!

Велики сукоб између протестаната и католика избио је 1969. Лондон је послао трупе да заведу ред. Никад нису успеле да то учине. Уместо реда букнуо је рат. Пуцало се из оружја најразноврснијег калибра. Умешала се и ИРА мада то није више она организација из времена борбе за ослобођење Ирске. Њен циљ је сада уједињење обе Ирске у једну државу. Католици подржавају припаднике ИРА. Пуца се на све стране и у свако доба. Највише се барата експлозивом и аутоматом „томсон“. (Стару верзију тог оружја познатијег под именом „машина за писање“ и „клавир из Чикага“ користили су

У Алстеру се непрестано живи с прстом на обарању. Разбијена стакла у градовима шкрипе под ногама. Ноћу се на улицама не пале сијалице. Британски војници стално патролирају. Крећу се наоружани до зуба и крајње опрезно. Трага се за припадницима ИРА. Сматра се да се у затвору налази сваки шести човек између 17 и 27 година ухапшен због тога што је одржавао везе са организацијом ИРА. Неко је чак израчунао да је од 1970. у Северној Ирској испалиено више од милион метака!

Милион и по становника Алстера никако да се сложе. Ко има времена да мисли на спорт кад га на улици може сустићи метак. Ипак, сакупило се једанаест играча, претежно оних који играју фудбал у енглеским тимовима и репрезентација Северне Ирске квалификовала се за Светско првенство у Шпанији. Борили су се жилаво. После сваке успешно одигране утакмице себе су могли да награде само — чашом пива.

М. Тодоровић

Моси на реци — Нерети

Молим те да ми одговориш колико су партизани срушили мостова на реци Нерети у току четврте непријатељске офанзиве? Нестрпљиво очекујем одговор.

Иванка Матић,
Задар

Четврту непријатељску офанзиву, што је уобичајен назив за операције „Вајс 1“ и „Вајс 2“, извеле су удружене снаге Немаца, Италијана, усташа и четника од 20. јануара до средине марта 1943. Циљ ове операције био је да се запоседне слободна територија у западној Босни и суседним деловима Хрватске разбију јединице НОВЈ на тој територији. Најпознатија акција у целој овој операцији била је свакако битка на Нерети, односно битка за рањенике, како су је назвали војни историчари.

Прецизан податак колико су снаге НОВЈ порушиле мостова на Нерети у току ове офанзиве врло је тешко наћи: поред осталог и

због тога што неки мостовима сматрају и обична брвна, а у жестоким бојевима много је шта страдало у долини Неретве па није искључено да су срушени и неки такви мостови. Међутим, за историју НОВ важно је, ако не и пресудно, рушење железничког моста на Нерети код Јабланице.

Најме, у ноћи између 6. и 7. марта једно бомбашко одељење је уништило мост да би се заваро непријатељ а у току следеће ноћи инжењеријска чета Врховног штаба, са инжењеријским водом 7. дивизије, наомак порушеног моста саградила је нови. Захваљујући њему на леву обалу Неретве пребачени су тешки рањеници и уз помоћ пролетерских јединица извршен пробој тамо где га непријатељ није очекивао...

Осећљиве плоче

Да ли постоји неки начин да се исправи грамофонска плоча која се деформисала због стајања на сунцу? Можда се нека специјализована радионица бави тиме?

Бата,
Бор

Искривљена плоча не може да се исправи. Тако ти не преостаје ништа друго него да је бациш и убудуће водиш рачуна о томе где и како стављаш плоче. Савет зналаца је да у некој од полица одвојиш мало места и плоче држиш усправно.

Жена с мора

Јављам ти се више ни сама не знам који пут и молим те да објасниш шта значи моје име?

Марина,
Београд

Марина на латинском значи „жена с мора“.

Најпростији начин

Често читам о археолошким открићима, па се временом у мени родила жеља да и ја почнем да се бавим тим послом. Зато бих хтео да ми одговориш како да поставим археолог?

Читалац из Ниша

Врло једноставно: уништи се на студије археологије!

Ако прочишћа!

У једном од бројева прочитао сам у „Малој пошти“ да ваша читатељка из Борче жели да прода збирку старог новца. Молим те да објавиш њену адресу.

Душан Ковачевић,
Бранка Раказа 1
Босанска Градишка

Као редовни читалац „Политикиног забавника“ написао сам на писмо другарице из Борче која би

ПИСМО НЕДЕЉЕ

БЕЗ ЛИЧНЕ НАРТЕ

Следеће, 1983. године, идемо без родитеља на летовање у нашој земљи. Сада имамо по 14 година, па нас занима која документа би требало да понесемо.

Два читаоца
из Земуна

Из Градског секретаријата за унутрашње послове Београда објаснили су нам да, пошто не испуњавате услове да добијете личне карте, на пут морате понети пријаву стана и јачку књижицу. Иначе, свани грађанин СФРЈ обавезан је да поседује пријаву стана, а ученици, на захтев службеног лица унутрашњих послова, показују јачку књижицу уместо личне карте. Према томе, пријаву стана, уколико је не поседујете, можете да добијете у станици милиције на територији општине у којој станујете.

желела да прода збирку старог новца. Како нисте објавили њену адресу, молио бих вас да то накнадно учините. Уколико вам је то zgodније, пошаљите јој моју. Хтео бих још да напоменем да се бавим нумизматиком, филателијом, скупљањем значака, заставица, медаља, ордења, разгледница и других колекционарских предмета. Имам доста дупликата које бих радо заменио за оно што немам.

Милан Радојковић,
Бранка Ђурића 13
Сокобања

Наша читатељка није у свом писму написала ни како се зове ни где станује тако да вам не можемо помоћи. Једини начин да ступите у везу с њом јесте да вам се она јави, наравно под условом да прочита овај број „Политикиног забавника“.

Услови нису ујек исти

Желели бисмо да знамо да ли у Лозници постоји средња туристичка школа и у којој се улици налази? Какви су услови за упис?

Славица и Драгана,
Црна Бара

На утоститељско-туристички смер можете да се упишете после завршеног другог разреда заједничких основа. У Лозници се ова школа, тачније ООУР за усмерено образовање и васпитање „Милорад Марко Радуловић“, налази на Тргу АВНОЈ-а 7. О условима уписа не можемо ништа да кажемо јер је питање да ли ће они који су важили за школску 1982/83 важити и онда када буде време да се упишете и вас две.

Болесни, али каква?

Имам 16 година и пре две године почео је да ми слаби вид: не разазнајем јасно предмете у даљини. Молим те да ми одговориш да ли је у питању нека болест и каква. Да ли бих вид могао да побољшам неким облицима, капима, мастићу, чајевима? И још нешто: да ли дизање тегова шкоди мојим очима?

Д. С.
Козлук

На сва твоја питања може да одговори једино специјалиста за очне болести и то после прегледа. Зато му се што пре обрати: даље одлагање могло би да доведе до нежељених последица. Не саветујемо ти коришћење било каквих средстава без консултације лекара јер би могло да се догоди да употребом неке масти само општеши вид.

Поврће, фуј!

Недавно сам добио штиглицу кога сам до сада хранио искључиво конопљом. Могу ли да му дајем и поврће, воће и неко друго семење?

Дејан Петровић,
Учитељ Милина
Ниш

Штиглиц не лудује баш за поврћем, па зато радије настави да му дајеш семе конопље. Исхрану можеш да му допуниш сунцокретом, просом, овасом и свим воћем које ти се затекне у кући.

Само где мојућносци

Имам 12 година и твоја сам редовна читатељка. Јављам ти се с молбом да ми помогнеш: средином лета ставила сам на врх главе шестопроцентни хидроген што се сада много познаје. Како да то поправим?

Исидора,
Аранђеловац

Много волим све што је везано за свемир и његова пространства те зато позивам читаоце Забавника који поседују било какву слику или постер, можла и плакат, о Рату звезда, Империји која узвраћа ударац, Космосу Карла Сегана итд. да ми их пошаљу. У замену нудим металне значке, привеске, разгледнице и слично. **Марина Тошић, 11090 Београд, Партизанска 15/6**

Желео бих да путем писама размењујем са читаоцима Забавника све оно што млади сакупљају. **Драган Милковић, 22320 Инђија, Владимира Роловића 38**

Недостају ми Забавници од броја 1594 и 1595 и молим читаоце да ми помогну. **Драган Стефановић, 15314 Крупањ, ОШ „25. мај“, одељење VI/5**

Пошто већ неколико година покушавам да комплетирам стрип издања која ми недостају, желим да позовем забавниковце да ми помогну. Списак могућих размена обавезно послати. **Ване Трајков, 91400 Титов Велес, Васила Ђорђева 78**

Неки велики избор немаш: или офарбај косу, али не сама већ код фризера, или је пусти да израсте.

Ако ти је стало до нашег мишљења, предлагемо ти ова друго.

Имамо ли наше инструменџе?

Да ли у нашој земљи постоје фабрике у којима се производе музички инструменти и где се оне налазе?

Горан Миловановић, Страгари

У нашој земљи постоји неколико произвођача музичких инструмената. То су: „Мелодија“ из Менгеша, производи хармонеике и гитаре, „Музичка наклада“ из За-

теба (гитаре, примови), „Фон“ такође из Загреба (бубњеви) и „Скала“ из Београда (тамбуре, бубњеви, хармонеике).

Понашање у сликама

Интересује нас из којих књига се може научити о правилима понашања у свакој прилици у животу?

Мерсад у име VII, Сурчин

Теби и твом разреду препоручујемо књигу „Илустровани бонтон“ којој је цена 100 динара а продаје се у књижарама. У Београду је има у „Југословенској књизи“, Кнез Михаилова 2.

Ошроб за шрабу

Имам велики воћњак који је сав растао у коров. Против њега се борим колико могу: сваке године риљам земљу али он опет није. Има ли неког средства којим бих могао да га уништим?

Саша Вељковић, Врање

Једини начин да се решиш корова је да у биљној апотеци у твом граду потражиш неки хербицид, рецимо „Доупон“. Ако њега нема, препоручиће ти неки други.

Дозвола није довољна

Положио сам возачки испит „Б“ категорије прошле године. У међувремену, научио сам возити и моторцикл те би сада желио увести веспу од 150 сст из Италије. Ту и настаје проблем због којег

ти се јављам: не знам где у Загребу могу добити потврду за увоз моторног возила из друге земље и да ли ту вреди дозвола коју већ имам? Интересира ме и колика би била царина и порез?

Омер Цаферовић, Кузмлакца 11, Дубрава

Веспу, на жалост, не можеш да увезеш. То могу само лица која су на раду у иностранству провела најмање две године.

Троуласџа ња нејонишџена

Имам непоништену марку троуласџа облика која је штампана 1973. године у Совјетском Савезу. У левом углу пише да јој је вредност 3 копејке. На марки је иначе приказана дивокоса у покрету. Занима ме колика јој је филателистичка вредност?

Александар Драгутиновић, Немањина 11, Смедерево

Марка коју имаш нема готово никакву филателистичку вредност, односно не представља никакву реткост.

НАЈУСПЕШНИЈИ НАЧИН ЗА РАЗВОЈ ТЕЛА!

Аутор Петар Челик, шампион Југославије и Европе у обликовању тела (на слици). Написао је три брошуре:
1. РАЗВОЈ МИШИЋА РУКУ
2. РАЗВОЈ МИШИЋА ГРУДИ
3. РАЗВОЈ ЛЕЊНИХ МИШИЋА
Цена по комаду износи 100 динара, а цена за све три брошуре износи 250 динара. Плаћа се поштару-приликом преузимања. Брошуре су обима 38 страна, илустровано са 6 бојних и тридесетак црно-белих фотографија. Наручите на адресу:
ПЕТАР ЧЕЛИК, Фах 97/II, 21400 БАЧКА ПАЛАНКА

„КЊИГА О УСПЕХУ“

■ ИСКУСТВА ПОЗНАТИХ ЉУДИ ■
■ ЊИХОВЕ МИСЛИ И САВЕТИ ■
■ 250 ДИНАРА! Плаћате поштару. **Васиљевић Милун** пострестант, 11001 Београд

ЗАБАВА — РАЗОНОДА — ЗНАЊЕ

- Забавите друштво ефектним мађионичарским триковима и оптичким илузијама (глава која говори, чаробни ормар и још преко 50 трикова са картама, бројевима и шибцама)
- Научите Вист, Реверси, Елеузис, Таблут и низ других игара картама и ратних и логичких игара свих народа света.
- Разонодите се решавајући оригиналне енигматске проблеме (лабиринти, Танграм, солитер, рокада, Брамин торањ...)

У КЊИГАМА
1. МАЃИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ
2. ЕНИКЛОПЕДИЈА ЗАБАВЕ И ЕНИГМЕ

Свака књига 150 динара. Две књиге, уз ПОПУСТ ОД 20% само 240 динара. Наручите на адресу: **ЗАБАВА, ФАХ 50, 11071 Београд**. Шаљемо одмах, плаћате кад примите.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубица Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Fr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

